

Uvodnik

Andrej Bratuž

S ponosom naprej!

Te dni je v Gorici potekal in se nato v Podbone-
scu v Beneški Sloveniji zaključil deželni kongres Slovenske skupnosti, trinajsti po vrsti. Že sam naslov tega zapisa je zgodovinsko gesto edine slovenske stranke v Italiji in gotovo izraža programsko in pokončno držo, ki jo je v samem svojem začetku nakazala slovenska stranka. S svojim znanim simbolom, lipovo vejico, se je stranka predstavila tudi zato, ker se nanaša na samo zgodovinsko obdobje prvega volilnega nastopa s tem znakom na tistih volitvah za rimski parlament, ko smo se primorski Slovenci po prvi svetovni vojni znašli v mejah kraljevine Italije. Takrat smo se z ramo ob rami znašli skupno z južnotirolskimi Nemci, ki so s svojo planiko zaznamovali nastanek svoje današnje stranke SVP (ko sta izstopala vodilna politika Engelbert Besednjak za Slovence in Karel Tinzl za južne Tirolce).

Politična stranka naše manjšine beleži svoj začetek najprej v povojni SDZ (Slovenski demokratični zvezi) v Trstu in Gorici, pa še v nekaterih drugih skupinah, kot recimo SKSZ (Slovenska krščansko-socialna zveza), Slovenska katoliška skupnost (SKS kasneje SLG), 1975 je prišlo do ustanovitve deželne Slovenske skupnosti na ustanovnem kongresu v Devinu. Od takrat naprej postane stranka politični subjekt, ki nastopa tudi navzven in se predstavlja na volitvah. SSK temelji od vsega začetka na vrednotah in idealih, kot so načela samostojnega političnega nastopa, slovenstva, demokracije in političnega ter idejnega pluralizma. Nenadomestljivo vlogo pa ima SSK že od samega začetka v deželi Furlaniji Juljski krajini, kjer je prav tako že od prvih deželnih volitev prisotna (razen v nekaterih kasnejših letih) v deželni zbornici. Tu so jo predstavljali Jože Škerk, Drago Štoka, Bojan Brežigar, Ivo Jevnikar, Mirko Špacapan in danes Igor Gabrovec. Ti so zelo odločno poneli glas slovenske stranke v korist naše narodne skupnosti in tudi predlagali več zadevnih zakonodajnih ukrepov.

Sam sem imel v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja vrhunske zadolžitve v slovenski stranki, zato so spomini lažji.

SSK se je že od začetka svojega obstoja zavzemala za manjšinske povezave. V prvi vrsti je šlo za odnose s koroškimi Slovenci v Avstriji, najprej z Narodnim svetom koroških Slovencev (NSKS) in kasneje tudi z Enotno listo, ki nastopa na krajevnih volitvah. Vsekakor je šlo za plodne stike dveh slovenskih manjšinskih skupnosti, ki se še danes nadaljujejo. Kasneje je prišlo do širše manjšinske povezave v Italiji in to tudi v okviru skupnih nastopov na evropskih volitvah. To zlasti od leta 1979 dalje, ko so bile prve neposredne volitve za Strasbourg. Glavne zasluge je tu imel takratni vidni predstavnik stranke Union Valdotaïne iz Aoste, danes žal že pokojni Bruno Salvadori. Osnovali so se skupni nastopi za Evropski parlament, ki so povezovali stranke Union Valdotaïne, Sardinsko akcijsko stranko PSDAz, SSK, Furlansko gibanje in Okcitsansko gibanje. Slovenski predstavniki so vedno kandidirali na teh listah, zaradi številčne premoči pa so bili v začetnih mandatih izvoljeni sardinski evropski poslanci. Južni Tirolci so se takrat v glavnem poslužili državnega zakona za evropske volitve, ki jim je omogočil izvolitev svojega predstavnika. Na zadnji evropski volitveni preizkušnji je SSK predložila svojega simboličnega kandidata na južnotirolski listi.

Pri tem je šlo tudi za sodelovanje SSK v okviru Evropske svobodne zveze (ALE) v Bruslju, ki povezuje manjšinske stranke Evropske unije. Manjšinski predstavniki so se tudi medsebojno udeleževali svojih kongresov. Tako je SSK zlasti sodelovala na kongresih SVP v Meranu ali v Dolini Aosta v mestecu Saint-Vincent. Letno pa je bila generalna skupščina vseh v Bruslju ali v Strasbourg.

Kaj pa danes? Zaradi spremenjenih razmer v italijanski politiki je prišlo do obrata na desno. Vsekakor pa so naši ideali še vedno živi in se zanje še naprej borimo. Gotovo bo tudi sedanje vodstvo slovenske zbirne stranke znalo najti pravilne odgovore na izzive časa.

Foto DP

Trinajsti deželni kongres stranke Slovenska skupnost "Za vse nas!" politični izziv za vso našo narodnostno skupnost

Deželni kongres stranke Slovenska skupnost, ki je potekal 7. novembra v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, dan kasneje pa v hotelu Pri škofu v Podbone-
scu, je bil prava odskočna deska za nov politični izziv slovenski narodni skupnosti v našem prostoru. Splošni politični okvir - na vsedrjavni in deželni ravni, pa tudi v nekaterih občinah - sicer ni najbolj naklonjen našemu življu, in vendar edina slovenska politična stranka beleži v zadnjih mesecih dobre rezultate, ki so sad daljnoročne vizije, pa tudi znamenje njene vitalnosti. Razmere, v katerih živimo, pa nas naravnost silijo v to, da z dobršno mero strpnosti in politične modrosti nadgradimo svojo organiziranost s še večjo enotnostjo, da bomo

kot še bolj kompaktna skupnost znali najti pravi-
vilne odgovore na še odprta vprašanja, ki se nam postavljajo tudi v bližnji prihodnosti. Goriški del kongresa, ki se ga je udeležila cela vrsta uglednih gostov (med njimi so bili predsednik deželne uprave FJK Renzo Tondo, slovenski evropski poslanec Miha Brejc, senatorka Tamara Blažina, vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, predsednik goriške pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, predsednik koroške Enotne liste Vladimir Šmrtnik, nekaj deželnih poslancev in drugih izvoljenih predstavnikov javnih uprav ter zastopnikov civilne družbe), je po instrumentalni izvedbi slovenske himne uvedla pozdravna beseda deželnega predsednika SSK Rafka

Dolharja. "Po 50 letih delovanja ima SSK v svojem simbolu še vedno lipovo vejico, medtem ko so številne druge politične sile že večkrat zamenjale svoj simbol", je povedal. To dokazuje, da je njena usmeritev pravilna; dejstvo, da je bil na zadnjih deželnih volitvah s široko podporo izvoljen Igor Gabrovec, pa kaže še na dejstvo, da "smo na pravi poti", ki jo je poudarjalo tudi geslo kongresa - Za vse nas!

Po glasbenih utrinkih, ki jih je navzočim podarila dekliška vokalna skupina Bodeča neža, je Gabrovec kot član delovnega predsedstva pozdravil goste in povabil k mikrofonu deželnega tajnika Damijana Terpina za osrednjo točko, politično poročilo. "Slovenska skupnost želi biti zbirna stranka Slovencev v Italiji", je lapidarno povedal v prvih stavkih svojega razmišljanja. Naša narodnostna skupnost doživlja v zadnjih mesecih hude pritiske, ki tvegajo hudo načeti ogrodje in temelje, na katerih sloni.

/stran 16

SLOVIK
SLOVENSKE IZOBRAŽEVALNE KONGRESI

EX
BORDER

Slavoj Žižek

Kaj se zgodi, ko pade meja:
film in ideologija

20.11.2008
18.00

Kulturni dom
Ul. Brass 20 - Gorica

info@slovik.org - tel. +39. 334. 28 25 853

FACTOR BANKA

kraški zidar

NLB InterFinanz

SALONIT ANHOVO

Dežela / Seja paritetnega odbora

Na dnevnem redu pereči problemi

Po dolgih – morda predolgih – šestih mesecih premora se je paritetni odbor, ki je zadolžen za nadzorovanje izvajanja zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ponovno sestel. Seja, ki je bila v četrtek, 6. novembra, na sedežu predsedstva deželne vlade v Trstu, je bila namenjena "poglobljeni razpravi o aktualnih problemih v zvezi z izvajanjem zaščitne zakonodaje. To razpravo sem želel zato, da bi prejel ustrezna pooblastila, s katerimi bom lahko nastopil na raznih institucionalnih ravneh od Trsta do Rima", je dejal predsednik paritetnega odbora Bojan Brezigar na tiskovnem srečanju. Brezigar je nato obnovil glavne teme, o katerih je odbor razpravljal na sestanku, začeni s perečim vprašanjem klestenja

finančnih sredstev za osrednje ustanove slovenske manjšine: kljub temu da so ta že predvidena na podlagi zaščitnega zakona, se je rimska vlada odločila, da bo v prihodnjih treh letih prispevke znižala za celih 40%, kar bi za našo narodnostno skupnost pomenilo pravi šok. Ravno zato je Brezigar najavil, da bo ta točka na vrhu lestvice njegovih prizadevanj, hkrati pa se bo treba lotiti tudi problema šolskega preustroja, ki bi slovensko šolsko mrežo prizadel na Tržaškem, Goriškem in predvsem v Špetru: dvojezični pouk večstopenske šole v Benečiji namreč potrebuje sočasno prisotnost v razredu tako slo-

venskega kot italijanskega učitelja. Uvedba enega samega učitelja v razredih osnovnih šol bi izneverila podlago, na kateri sloni špetrski šolski načrt, ki so ga Beneški Slovenci dolgo let pričakovali.

Na seji paritetnega odbora je bil govor tudi o podpisu odloka o vidni dvojezičnosti. Predsednik Brezigar je v zvezi s tem dejal, da je Tondo že pozval občine, naj posredujejo svoja mnenja: čakati je treba le še na stališča treh občin v videmski pokrajini, a – kot je bi-

Bojan Brezigar (foto IG)

Foto IG

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v petek, 28. novembra, ob 14.30 v prvem in ob 15.30 v drugem sklicu.

Občni zbor bo potekal v dvorani Zadrúžne Kraške banke na Opčinah z dnevnim redom:

1. izvolitev predsednika občnega zbora in tajnika
2. poročilo predsednika
3. pozdravi
4. premor
5. razprava
6. volitve novih organov
7. razno

lo rečeno – naj bi občine svoja stališča posredovale v kratkem. Drug problem, ki ga je paritetni odbor analiziral na seji, je vezan na vidno dvojezičnost na Tržaškem. Paritetni odbor je vzhodnokraški predel tržaške občine že vključil v območje vidne dvojezičnosti, zaradi česar je bila postavitev zgolj enojezičnih tabel na novem avtocestnem odseku Padriče – Katinara nerazumljiva poteza. Večina članov odbora se je zato izrazila za takojšnjo postavitev dvojezičnih smerokazov predvsem zato, da bi se v bližnji prihodnosti izognili nepotrebnim novim stroškom, ki bi jih terjala zamenjava prometnih znakov v italijanskem jeziku.

Paritetni odbor je zaskrbljen tudi nad dejstvom, da so se nekateri predstavniki desnorsredinske koalicije na deželi angažirali za zaščito in ovrednotenje nekaterih 'slovanskih' govoric v videmski pokrajini: za tem se namreč skriva želja po dotuževanju določenega slovenskega etničnega področja od zaščite, ki jo predpisuje zakon št. 38. Velika večina članov paritetnega odbora je na seji namreč jasno izpostavila znanstvena in strokovna stališča, ki tamkajšnje govorice uvrščajo med narečne različice slovenskega jezika, za katerega že itak skrbi zaščitni zakon. Seja paritetnega odbora je bila po besedah predsednika Brezigarja in nekaterih članov složna in umirjena: celo predstavnik desne sredine Adriano Rittossa je podprl določena stališča večine kolegov v zvezi s šolstvom, kar dokazuje, da je ta tematika kočljiva tudi v vrstah vladajoče koalicije.

IG

Ob vladnih šolskih ukrepih

Reforma ali zgolj finančno oklestenje?

Potem ko je Berlusconijska vlada v prvih mesecih po nastopu naredila nekaj potez, ki so jih državljani pričakovali in zato na splošno pozitivno ocenili (na primer vprašanje odpadkov v Neaplju ali "rešitev" letalske družbe Alitalia, katere končni zid ostaja vprašljiv), se je frontalno spopadla s tako imenovano reformo javnega šolstva in ga tesno povezala s triletnim finančnim manevrom znižanja javnih izdatkov, kakor si ga je zamislil gospodarski minister Giulio Tremonti in ga je parlament odobril v obliki vladnega dekreta brez vsakršne razprave, vredne tega imena. Ta načrt namreč med drugimi ukrepi predvideva skrčenje stroškov za javne šole vseh vrst in stopenj v višini osem milijard evrov in pa pol drugo milijardo evrov za univerzo pod lepo zvenečim nazivom "šolske reforme".

Na tej osnovi je ministrica za javno šolstvo Mariastella Gelmini poslala parlamentu v odobritev zadevni dekret, ki ga je ob nasprotovanju opozicije sprejel konec minulega oktobra in iz katerega je jasno razvidno, da se bo v prihodnjih treh letih (2009-2012) skrčilo število učnih moči (učiteljev in profesorjev) za 87 tisoč. Že v prvem letu bi se moralo število učnih mest skrčiti za 42 tisoč (14 tisoč v osnovnih šolah, 10.300 na nižjih srednjih šolah in 3.000 na višjih srednjih šolah ter 14.500 na vseh drugih šolah in tečajih za odrasle). Takšne bodo namreč posledice vrnitve k enemu samemu učitelju na razred v osnovni šoli in povečanju obveznih tedenskih ur od 24 do 27 ur, odprava posebnih specializiranih učiteljev angleščine, spremembe razmerja med številom učencev oz. dijakov in številom učiteljev oz. profesorjev, skrčenje števila tedenskih ur pouka na srednjih šolah od 32 do 29, predvideno skrčenje razredov s celodnevni

poukom in preureditev habilitacijskih razredov in združitve manjših šol.

Kot iz navedenih podatkov izhaja, gre za izredno drastično skrčenje števila šolskega osebja in struktur. Zato je tudi razumljiv splošen odpor in nasprotovanje od zgoraj vsiljeni reformi, kot so zgovorno pokazale protestne manifestacije zadnjih dveh tednov. V prvi vrsti je namreč nesprejemljivo frontalno postopanje z vrha brez vsakršne predhodne razprave s šolskimi komponentami in drugimi organizacijami, ki spremljajo šolsko življenje. Vlada se pred temi očitki brani s tem, češ da je takojšnje in radikalno ukrepanje v šolstvu nujno. Res je, da vlada razpolaga v parlamentu s solidno večino in si takšno omalovaževanje izvoljenih predstavnikov lahko privoščiti, vendar s političnega vidika to ni modra in perspektivna politika, kar med drugim dokazuje obseg dosedanjih protestov in napovedovanje novih protestnih valov tudi s strani univerzitetnih dejavnikov.

Po zadnjih novicah naj bi vlada pristala na dialog glede napovedane reforme univerzitetnega izobraževalnega sistema. Nekaj se premika tudi glede reforme osnovnega in srednjega šolstva. Izvajanje reforme naj bi se namreč odložilo na prihodnje leto, kar pomeni, da je vlada stopila korak nazaj in s tem odpira možnost dialoga.

Val protestnih pobud je zajel tudi dijake javnih šol s slovenskim učnim jezikom v Trstu in Gorici ob solidarnosti tudi drugih šolskih komponent. Ne glede na nadaljnji razvoj dogodkov se kaže nujna potreba, da bi se izdelala študija o posledicah nakazane "šolske reforme" za manjšinski izobraževalni sistem in vsestransko utemeljenih predlogov ne samo za golo ohranitev sedanjega stanja, ampak

tudi za prihodnji razvoj.

Celotna manjšinska skupnost in njene organizacije so zelo odločno obsodile tako samovoljno krčenje življenjskega prostora manjšinskih šol. Njeni predstavniki so takoj in izčrpno obvestili slovensko vlado o nastalem stanju tako glede šolstva kot neizvajanja zaščitnega zakona s posebnim ozirom na t. i. vidno dvojezičnost. Kot je v imenu vlade napovedal sam premier Janez Janša, je minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel sredi prejšnjega tedna italijanskemu veleposlaniku v Sloveniji izročil spomenico v zvezi s težavami slovenske manjšine v Italiji. Gre v prvi vrsti za težave z izvajanjem zaščitnega zakona predvsem na dveh področjih, to je glede financiranja organizacij slovenske manjšine in glede reforme šolstva. Slovenija, je zapisano v spomenici, pričakuje, da bo Italija spremenila postavke v državnem proračunu, ki predvidevajo izdatno krčenje prispevkov za slovensko manjšino.

V zvezi s šolsko reformo Slovenija pričakuje, da se ohrani sedanje stanje na šolah s slovenskim učnim jezikom v tržaški in goriški pokrajini in na dvojezični šoli v Špetru v Beneški Sloveniji. Spomenica izraža tudi zaskrbljenost zaradi zamud pri izvajanju zaščitnega zakona glede vidne dvojezičnosti.

Deželni predsednik Renzo Tondo je sredi minulega tedna sprejel zastopstvo krovnih organizacij SSO in SKGZ v spremstvu deželnega svetnika SSK Gabrovca, ki mu je prikazalo prizadetost manjšine v zvezi z napovedanim krčenjem državnih finančnih sredstev. Predsednik Tondo je zahteval, da bo posredoval pri osrednji vladi v Rimu, da bi se odložilo izvajanje šolske reforme in ohranili državni prispevek na osnovi zaščitnega zakona.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Obama upanje v veliki stiski

V svetu je zavladalo veliko olajšanje ob izvolitvi Baracka Obame za 44. predsednika Združenih držav Amerike, ekonomsko najmočnejše in tudi sicer najplivnejše države. Veliko olajšanje zaradi vsesplošne stiske, v katero smo zašli in ki dobesečno spominja na slepo ulico. Na slepo ulico zato, ker so problemi veliki, predvsem pa zaradi dejstva, ker smo kot razviti del človeštva trmasto vztrajali na vprašljivih izhodiščih. Tako se je utrdilo vojaško urejanje odnosov z drugo civilizacijo in zagazili smo v močvirje, ki nas vleče vase. Z uničevanjem okolja smo pričeli spreminjati podnebne razmere z že otipljivimi posledicami. In slednjič smo se čez noč znašli na udaru finančne in gospodarske krize. Pomenljivo je, da nas je streznila šele finančna kriza, kar pomeni, da smo na tej ravni najbolj občutljivi, medtem ko nas vojaško poseganje in nesmotno izčrpavanje okolja očitno nista prelomno pretresla. Skratka: smo v stiski, kjer velja izpostaviti neljubo dejstvo, kako nam nastala situacija med drugim spodkopava vrednote demokracije in pa, kar si je najtežje priznati in je od vsega najbolj tesnobno, razjeda naše samozaupanje ob občutku, da smo nemočni prav v odnosu do najbolj bistvenih in najbolj usodnih vprašanj. In v takšnih okoliščinah je bil za predsednika najmočnejše države izvoljen Barack Obama. Ameriki je na srečo ponovno uspel "ameriški sen", ko se uresniči tisto, kar je drugje sila težko mogoče. Izvolila je prvega nebolpoltega predsednika, spodrezala je kore-

nine zakritega rasizma, ki je bil še vedno na delu, kadar naj bi temnopolti človek zasedel visok položaj, povzdignila je mladost in svežino, preskočila je torej kar nekaj ključnih stopnic, in to vse zaradi enega samega razloga: da bi se zagotovo uveljavil nov pogled na vse in bi se z njim odprla nova pot, ki bi naredila konec sedanjemu zastoju oziroma slabšanju stanja na vseh ravneh, od tistih domačih do najširših svetovnih. Z eno besedo: silovit volilni glas za dialog v najširšem pomenu besede, saj sami Američani pravijo in so govorili, kako je Bushova administracija s svojo enostranskostjo razdelila državo in ljudi dobesečno na dve polovici, kot je to isto enostranskost vsilila praktično celotnemu svetu z rezultati, ki jih ne bo lahko izboljšati, ker jih je spočelo premajhno upoštevanje drugih in drugega. Ameriške volitve so poleg tega pokazale še eno odliko, ob kateri so osupnili in smo osupnili mnogi, namreč enkratno politično kulturo premaganega kandidata in način, kako je slednji priznal novemu predsedniku zmago. Jasno nam je postalo, če smo iskreni, kako smo v trenutkih poraza daleč od takšnega obnašanja in čutenja in kako je tudi visoka politika priložnost za plemenitost, ki enkratno spodbudno in blagodejno vpliva na celotno državno skupnost.

Izvolitev Baracka Obame je veliko upanje in je velika pomoč. Velikanska pomoč v stiski, s katero se obeta trd in zelo negotov boj.

Janez Povše

Na dnu...

Menda pri nas v zamejstvu še ni bilo duhovnika, ki bi tako vneto gojil pisano besedo in jo namenjal številnim publicističnim delom in neštetim časopisnim prispevkom, kot je to storil g. Dušan Jakomin.

Kaplan g. Jakomin najbolj posebejla doslednost širjenja evangeljskega etosa prek besede, temelja krščanstva. Škedenjski dušni pastir je besedi zaupal tako trdno izrazno moč, brez katere bi bil njegov (in tudi naš) vsakdan veliko bolj skromen in pust. G. Jakomina sta pred mnogimi desetletji k pisanju uvedla prof. Jože Peterlin in nekdanji dolinski duhovnik g. Štuhec. Ljubezen do časnika se je v g. Jakominu večala, dokler se je daljnega leta 1958 odločil za čisto nov časopisni načrt krajevnega značaja, ki naj bi glede verskega dogajanja imel osrednjo osveščevalno vlogo med našimi tržaškimi verniki in med našo tedanjo duhovščino.

Nastal je tako časopis Naš vestnik, ki letos doživlja jubilejno 50-letnico izhajanja.

Petdesetletnica izhajanja Našega vestnika je res dolgo obdobje: kako bi našim bralcem predstavili polstoletno zgodovino časopisa, ki ga že od samega nastanka urejate?

Leta 1958 sem predlagal našim duhovnikom, da bi speljali načrt o novem slovenskem verskem časopisu v Trstu. Tedaj smo bili vezani na Katoliški glas iz Gorice, ki pa zaradi prostorske stiske ni mogel suvereno slediti dogajanju na Tržaškem. Po začetni zamisli je moral naš novi časopis izhajati občasno, predvsem ob večjih praznikih. Naši duhovniki – s tedanjim skofovim vikarjem na čelu, g. Lojzeto Škerlom – so to zamisel prepričano sprejeli, meni pa so zaupali uredništvu časopisa, saj sem si nekaj izkušenj že pridobil kot urednik revije Mladike. Pri časopisu sta bila sprva najbolj dejavna pok. g. Stanko Zorko in pok. g. Škerl, pomemben doprinos pa so prispevali tudi ostali dušni pastirji. V Našem vestniku smo objavljali prispevke, ki so natančno poročali o dogajanju naših – predvsem mestnih – župnij, ki so tedaj razpolagale vsaka s svojim duhovnikom. Naš vestnik je bil sprva bolj ljudskega značaja. Ciljali smo predvsem na informacijo in formacijo bralca. Skušali smo zato objavljati krajše članke, ki so bili zato bolj berljivi.

Prva številka našega časopisa je

bila božična, saj je izšla 4. decembra 1958. Časopis je v vseh teh desetletjih dokaj redno izhajal. Začasno uredništvu Našega vestnika je za krajše obdobje prevzel tudi g. Jože Prešeren, nato je vaje časopisa ponovno vzel v roke podpisani in ga vodil tudi sočasno z uredništvom goriškega Katoliškega glasa. Naš vestnik že 33 let redno izhaja kot časopis, letos pa praznujemo petdeseto obletnico prve številke. Ko sem se leta 1996 odpovedal mestu odgovornega urednika goriškega časopisa, je Naš vestnik začel novo pot. V zadnjih letih se je število bralcev Našega vestnika razširilo tudi na Slovenijo (okrog 300 izvodov je namenjenih bralcem in duhovnikom matične domovine).

V dolgoletnem uredniškem poklicu ste se soočili z vrtočlavi tehnološkim razvojem, ki je začetno 'ročno' prakso zamenjal s popolnoma drugačnim pristopom. Kako ste doživljali te spremembe?

Naj povem, da bo o tej tematiki pričala razstava z naslovom Od linotajpa do računalnika, na kateri bo prikazano zapleteno snovanje časopisa od začetkov, ko smo Naš vestnik tiskali v tiskarni Graphis, do danes. Uslužbenci tiskarne Graphart, v kateri danes tiskamo časopis, me večkrat začudeno sprašujejo, kako je bilo mogoče v tistih časih in sprčo tedanjih tehničnih zmožnosti snovati časopis... V tiskarni sem nekoč preživel ogromno časa. Izpostavil pa bi predvsem čudovito ozračje, ki je takrat v tiskarni Graphis: bil je čas, ko so hude družbenopolitične okoliščine burile duhove v naši manjšini: po zaslugi tedanjega ravnatelja Graphisa Jurija Štavarja pa je delo v tiskarni sproščeno potekalo: političnim razhajanjem je Štavar zapel vrata svojega obrata, kjer so se mimo soočale različne duše naše skupnosti, od duhovščine do levičarjev. V tiskarno so zahajali pomembni tržaški umetniki, Černigoj, Bambič, Palčič, in kulturniki, prof. Jože Peterlin, prof. Martin Jevnikar in drugi.

Tiskarna Graphis je delovala do leta 1971, nato je začela svojo pot tiskarna Graphart. Prehod od pisalnega stroja do računalnika je pomenil za svet novinarstva in časnikaštva nasploh epohalno spremembo. Nekdanje aparature so kratile ogromno časa, nastop računal-

Foto IG

nikov pa je pred dvajsetimi leti preobličil naše delo in ga znatno olajšal.

Kako bi nam predstavili časopis, ki združuje novice o krajevnem verskem življenju in razmišljanja o človeškem bivanju ter krščanskem etosu?

Naš vestnik je leta 1996 dobil čisto novo podobo. Ohranil je ljudski značaj in informativno podobo, hkrati pa je ubral novo pot formacije bralca. Pri svojem uredništvu sem se namreč skozi držal prepričanja, da je treba v enaki meri nagovarjati tako vernike kot tudi osebe, ki zaradi različnih prepričanj ne zahajajo v cerkev, so pa na svoj način tudi verni oz. vere kot take ne odklanjajo. V zadnjih časih sem imel

veliko stikov s tovrstnimi osebami, ki se raje imajo za agnostike kot pa za gole ateiste: v njihovem zaledju je še nekoliko prisotna krščanska vzgoja, zaradi česar gojijo spoštljiv odnos do Cerkev, še zlasti slovenske in primorske. Naš vestnik sem skušal vedno zaznamovati z odprtostjo: to se

še povsem sprijaznilo. Cerkev se je namreč odločila za novo soočenje glede odprtosti do vernika in vere. Tudi družba se je v nekaj desetletjih korenito spremenila. Poraja se nam zato vprašanje, ali naj pluralizem sprejmemo ali ne. Prepričan sem, da ga moramo sprejeti! To je treba še zlasti storiti v Trstu, ki se zaradi svoje etnične in verske razvejenosti svetu predstavlja kot neke vrste družbeni laboratorij. **Katerim smernicam mora dandanes slediti katoliški časopis?**

Bralcem Novega glasa odgovorim najprej z novim vprašanjem: ali je katoliški časopis časopis katoličanov ali je zgolj časnik za katoličane? Mislim, da katoliški tisk izraža mnenje neke določene skupine, ki ostali skupnosti ponuja možnost drugačnega pogleda na današnjo družbo, na današnji svet, na današnje probleme in na današnjo vero ter na onstranstvo. **Kako se je Naš vestnik spremenil v dolgih desetletjih vašega uredništva?**

Povrnem se na svoje prejšnje besede: časopis sem skušal približati množici bralcev, ki jim je klerikalni svet tuj pojem. V svojih razmišljanjih in v člankih sem vedno izhajal iz aktualnih tematik. Prepričan sem, da mora biti človek vedno sodoben, vseskozi je treba imeti na dlani aktualna dogajanja. Z zanimanjem in sočutno sem sledil, kako je katoliška Cerkev v Italiji vsestransko napredovala in se polagoma odpirala okolju in svetu: opažam pa, da Cerkev v Sloveniji zaradi drugačnih družbenozgodovinskih okoliščin tega preboja še ni storila.

Kako je sestavljena ekipa, ki mesec za mesecem snuje časopis oz. kako je zastavljeno redakcijsko delo, ki večinoma sloni na vaših ramenih?

V teh letih je časnikarska mentaliteta postala del mojega vsakdana, del mene. Ljubezen do pisanja čutim do take mere, da

zbolim, če dalj časa ne pišem. Pomembno vlogo pa ima tudi lektorica, prof. Slavica Bandi Tavčar: obiskoval sem namreč le italijanske šole, zaradi česar se slovenščine nisem nikoli dosledno učil. Prof. Tavčarjeva se je pri Našem vestniku močno angažirala, z mano ima zato veliko dela. Zahvaljujem se ji za njeno potrpežljivost saj včasih mora moje članke celo prevajati... Pomembno vlogo imajo tudi sodelavci tako iz zamejstva kot tudi iz Slovenije. Omenil bi še pomen barvnih fotografij, ki bogatijo in lepšajo časopis.

S katerimi težavami se pri snovanju vsakokratne številke najpogosteje srečujete? Kakšno pa je največje zadoščenje za urednika: morda naklonjenost bralcev?

Največje zadoščenje je zame to, da Naš vestnik berejo duhovniki, predvsem v Sloveniji. Časopis je postal sredstvo neposrednega soočanja z našimi verskimi prazniki v zamejstvu, skratka pridobil je informativno funkcijo. Zadovoljen sem tudi, da se je branje Našega vestnika razširilo tako med preprostimi ljudmi kot tudi med izobraženci. O težavah pa... Kaj so sploh težave?

Vloga duhovnika in vloga časnika oz. urednika: v kakšnem razmerju sta si druga do druge?

Socialni nauk Cerkev je dandanes tako močan, da nujno potrebuje posrednika, ki naj med ljudstvom širi vrline tega etosa in cerkvene misli ter cerkvena dogajanja. Žal opažam, da je v današnjem časnikaštvu veliko površnosti: večkrat sem zasledil, kako določeni članki na vsestranskem medijskem prizorišču izneverijo izhodiščne misli lake homilije, kakega globljega razmišljanja ali sporočila cerkvenega dostojanstvenika. Ustvarja se tako napačna podoba cerkvenega čutenja in razmišljanja.

Duhovniki se danes spričo lastnega talenta in zanimanja posebej različnim področjem: nekateri skrbijo za mladino, drugi za bolnike itd. Med njimi so tudi dušni pastirji, ki del svojega časa namenjajo časnikaštvu. Verski tisk v Italiji se je danes rešil okornosti nekdanjega klerikalizma in postal prava profesionalna stroka, ki versko misel predstavlja v popolnoma novi luči. Informiranje in pojasnjevanje sta za današnjo Cerkev nujni. Z zadovoljstvom opažam, da je 'časnikarskih duhovnikov' vedno več, tudi v Sloveniji.

Igor Gregori

Predsednik deželne vlade Furlanije Julijske krajine Renzo Tondo bo najbrž v kratkem podpisal odlok o izvajanju tistih določil zakona za zaščito Slovencev v Italiji, ki zadevajo uporabo slovenščine v javnosti. To je Tondo dejal na srečanju s predsednikom krovnih organizacij, Dragom Štoko in Rudijem Pavšičem, in z deželnim svetnikom SSK Igorjem Gabrovcem, ki je bilo minuli teden, 6. t. m., v Vidmu. Na srečanju z deželnim predsednikom sta bila tudi videmska predsednika SSO Giorgio Banchig in SKGZ Jole Namor. Tondo so naši predstavniki orisali hude težave, s katerimi se soočamo Slovenci v Italiji, še posebej so izpostavili neizvajanje zaščitnega zakona za manjšino, šolsko problematiko in napovedano krčenje proračunskih sredstev za manjšinske ustanove, ki je predvideno v italijanskem državnem proračunu. Tondo je na srečanju zagotovil, da bo v prihodnjih tednih podpisal odlok, s katerim bo omogočeno izvajanje tistih določil zaščitnega zakona, ki se tičejo uporabe slovenščine oziroma dvojezičnosti v občinah oziroma delih občin v FJK, katerih seznam je odobril paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine. Glede vprašanja finančnih prispevkov pa je Tondo napovedal tudi lasten predlog k državnemu odloku o uvajanju federalizma.

Pismo SSK Borutu Pahorju in Dimitriju Ruplu Dvojezične table na novem odseku avtoceste

Spošt. Gospod Borut Pahor
Mandatar za sestavo nove Vlade RS
LJUBLJANA

Spošt. Gospod Dr. Dimitrij Rupel
Zunanji minister RS
LJUBLJANA

Spoštovani!
Po predvidevanjih bo nekje sredi meseca novembra odprtje zadnjega avtocestnega kraka Moščenice/Trst, ki pelje po tržaškem Krasu. Izgleda, da žal ne bo nameščena niti ena sama dvojezična tabla, in to tudi v tistih krajih, kjer so takšne table že stale, niti v krajih, ki so znotraj območja, ki ga predvideva zaščitni zakon oz. sklep paritetnega odbora, ki je v smislu 10. člena

zaščitnega zakona določil območje vidne dvojezičnosti in kljub mednarodnim sporazumom (Londonski memorandum in Posebni Statut, Osimski sporazum) in 29. členu zaščitnega zakona, ki prepoveduje znižanje ravni že obstoječe zaščite.

Ocenjujemo, da obstajajo vsi pravni okviri, da se vidna dvojezičnost uveljavi tudi na tem kraku avtoceste in da ni potrebno čakati na podpis dekreta Predsednika dežele Tonda, ki bi v skladu z 10. členom zaščitnega zakona končno formalno določil območje vidne dvojezičnosti, kar sicer tudi pričakujemo in še vedno zahtevamo. Tržaški vladni komisar dr. Balsamo je sicer sklical nekaj sestankov s slovenskimi izvoljenimi predstavniki, župani in predstavniki civilne družbe,

endar ni prišlo do nikakršnega konkretnega rezultata, tako da se nakazuje res najslabša možnost, da bo prišlo do odprtja avtocestnega odseka brez kakršne koli dvojezične table.

Mislimo, da bi to predstavljalo hudo znizanje ravni naše zaščite in novo diskriminacijo do slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

V tem smislu Vas torej vljudno prosim, da v okviru svojih pristojnosti italijanske oblasti, bodisi v Rimu kakor tudi v deželi FJK, opozorite na njihove obveznosti pri izvajanju manjšinske zaščite na področju vidne dvojezičnosti. Vsekakor se Vam zahvaljujem za že izraženo podporo in ustrezne politične in diplomatske korake, ki so bili do danes že storjeni.

Prejmite izraze našega spoštovanja in zahvale ter lep pozdrav!

Odv. Damijan Terpin
Deželni tajnik SSK

Zahvalna nedelja 2008

Povzetki pisem slovenskih škofov

V Cerkvi na Slovenskem so zahvalno nedeljo, ki jo vsako leto obhajamo prvo nedeljo v novembru po prazniku Vseh svetih, obhajali 9. novembra 2008.

Praznik zahvale so poznala že primitivna ljudstva, ki so v znamenje zahvale in prošnje za blagoslov darovala ječmenove snope, poljedelska ljudstva pa so darovala enoletno jagnje. Z nastopom judovstva oziroma z izhodom judovskega ljudstva iz egiptovske sužnosti je zahvala dobila odrešenjski pomen. Judje se tega dogodka spominjajo ob šotorskem prazniku (prim. 5 Mz 16,13-15 in 4 Mz 29,35-39).

Praznik zahvale je dan hvaležnosti in zahvaljevanja, vendar ne le za letino in pridelke, ki jih je dala narava, ampak tudi za druge darove, npr. za spoznanje, za dobroto, za dom, za čas, za vero. Zahvala zajema vse naše življenje – vse, kar smo in kar imamo. Cerkev z opozarjanjem na pomen zahvale in hvaležnosti Bogu, stvarstvu in ljudem prebujala in krepi osnovno razsežnost medsebojnih odnosov in jim daje novo kakovost. Najvišja oblika zahvale za kristjane je daritev svete maše, kjer se Bogu Očetu zahvaljujemo za vse, kar nam je podarjeno.

S hvaležno držo se bodo verniki, duhovniki in škofje pri svetih mašah na zahvalno nedeljo zahvalili drug drugemu in Bogu za vse prejeeto v minulemu letu. Zahvala bližnjemu pomeni utrjevanje dobrih vezi in graditev občestva. Hvaležnost Bogu pa vse spominja na Darovalca dobrega.

Slovenski škofje ordinariji so ob zahvalni nedelji na vernike v svojih škofijah tudi letos naslovili posebna zahvalna pisma.

Celjski škof msgr. dr. Anton Stres se je v zahvali spomnil sodelavcev, ki se trudijo in brez katerih bi ne bili deležni številnih dobrin. Besedo zahvale je namenil tudi dobrotnikom mlade celjske škofije, ki ji pomagajo pri uresničevanju pastoralnih nalog.

Zahvala koprškega škofa msgr. Metoda Piriha "Vsak dober dar in vsako popolno darilo prihaja od zgoraj, od

Očeta luči, pri katerem ni spremembe ne sence menjave" (Jak 1,17). Naši dnevi so bili letos obogateni z darovi, ki nam jih je dal Gospod. Na začetku leta smo bili škofje na uradnem obisku ad limina. Pomemben dogodek je bil slovenski pastoralni dan. To so Božji in človeški darovi, ki odmevajo v našem življenju in za katere se moramo Bogu zahvaliti.

Bogu se zahvaljujemo, da nas je ustvaril po svoji podobi in sličnosti, nas sprejel v naročje Cerkve,

Kot predsednik SŠK se zahvaljujem sobratom v škofovstvu, tajništvu in tiskovnemu uradu ter vsem odgovornim za dejavnost Cerkve na Slovenskem. Posebna zahvala gre tistim, ki so pripravljali obisk ad limina v januarju letos, številnim garačem v pripravi posodalnega dne in slovenskega pastoralnega dne v Celju. Tudi v letu družine se je pokazalo zavzeto prizadevanje za življenje, za družino. Kot pastir krajevne Cerkve ljubljanske nadškofije se zahvaljujem

Zahvalna nedelja v Štandrežu (foto DP)

nas obdaril z duhovnim poklicem in nas povabil v občestvo svetnikov. Zahvaljujemo se za novega blaženega, duhovnika Francesca Bonifacija, ki izhaja iz naše škofije. Zahvaljujemo se duhovnikom in vernikom za pastoralno in drugo delo v škofiji, za različne pobude, predloge in načrte. Hvala za vse mlade, ki so zastavili sebe v različnih projektih. Hvala za vse nabirke in prispevke bodisi v korist škofije ali vesoljne Cerkve. Vsem bolnim in ostarelim se zahvaljujem za njihove tegobe in trpljenje, ki ga namenjajo v duhovno korist škofije. Tudi to je dobrina za Cerkev. Naj nad vami vsemi vedno bedi Marija, Mati Cerkve, in naj nam ona izprosi nove potrebne milosti.

Zahvala ljubljanskega nadškofa msgr. Alojza Urana

Hvaležnost Bogu in ljudem je nekaj človeško naravnega, kristjani pa se zavedamo, da je "vsak dober dar od zgoraj" in da so nam tudi bratje in sestre poslani v naše življenje po Božji previdnosti. Zahvalna nedelja je priložnost, da se vsaj enkrat na leto zavedamo svoje obdarjenosti tudi v naših skupnostih in se zahvalimo.

vsem sodelavcem na ravni škofije, arhidiaconatov in dekanij. Seveda gre zahvala mojim najožjim sodelavcem v škofijskih uradih in ustanovah, ki so z menoj nosili "težo dneva in vročino". Izrekam prisrčno hvaležnost župnikom, kaplanom, duhovnim pomočnikom in vsem župnijskim sodelavcem. Redovniki in redovnice sodelujete v našem skupnem pastoralnem in duhovnem prizadevanju v zvestobi svojim karizmam in tako dopolnjujete najrazličnejše strukture v življenju in Svetem Duhu. Izrekam zahvalo vsem vernikom in drugim dobrim ljudem, tudi politikom, družbenim in vsem javnim delavcem, ki s svojimi gmotnimi in duhovnimi darovi sodelujete v skupnem življenju Cerkve in družbe. Izjemno pa sem hvaležen vsem bolnikom, invalidom in drugim preizkušanim bratom in sestram, ki z darovanjem svoje-ga križa in molitve utrjujete duhovne temelje naše cerkvene skupnosti.

Nazadnje se skupaj z vami zahvaljujem dobremu Bogu za vse lepo, pa tudi za preizkušnje, ki so po njegovi volji del skupnega Božjega načrta. Škof sv. Gregor iz Nise je o

hvaležnosti do Boga zelo nazorno zapisal: "Tek časa se deli na tri dobe: pretekla, sedanja in prihodnja. V vseh treh vidimo Božje dobrote. Če misliš na sedanost, imaš od Boga življenje; če na prihodnost, ti on daje upanje v tisto, kar pričakuješ; če na preteklost, tebe sploh ne bi bilo, če bi te ne bil on ustvaril. Njegov dar je, da si se rodil, po rojstvu pa te je obsopal z dobrotami, tako da v njem živiš in se giblješ, kakor pravi apostol (prim. Apd 17,28). Od njega ti prihaja tudi uspešno upanje v prihodnje dobrote. Ti razpolagaš samo s sedanjim trenutkom. In če bi se želel vse svoje žive dni Bogu zahvaljevati in nikoli ne nehati, vendar moreš to dolžnost hvaležnosti spolniti samo v sedanjem trenutku, ne moreš pa si izmisliti, na kakšen način bi mu povrnil za prihodnje darove. Ob vsem tem, da smo tako nesposobni, da se mu dostojno zahvalimo, ne izražamo niti tiste hvaležnosti, ki jo zmoremo, ker na Božji klic zahvali ne posvečamo, ne bom rekel celega dne, temveč niti majhen del dneva" (iz govora o Gospodovi molitvi). Bog vam povrni in vas blagoslovi!

Mariborski nadškof in metropolit msgr. dr. Franc Kramberger se je v pismu vernikom zahvalil za solidarnost, s katero podpirajo številne projekte Karitas in drugih dobredelnih ustanov. Posebej se je spomnil tudi molivcev za nove duhovne poklice.

Murskosoboški škof msgr. dr. Marjan Turnšek je spomnil, da z zahvalo priznamo, da smo veseli drug drugega in da drug drugega resnično potrebujemo. Ob letošnji zahvalni nedelji je skupaj z verniki in duhovniki izrazil hvaležnost Bogu za zadnje leto življenja in za njegovo ljubezen, ki so je bili deležni kot posamezniki, župnijske skupnosti in kot celotna krajevna Cerkev. Z besedami hvaležnosti se je spomnil tudi na tiste, ki si prizadevajo za ekumensko sožitje med različnimi krščanskimi skupnostmi na ozemlju njihove škofije.

Zahvala **novomeškega škofa msgr. Andreja Glavana** gre v prvi vrsti najbližjim sodelavcem in duhovnikom, ki skupaj z njim nosijo skrb za škofijo. Zahvalil se je redovnikom in redovnicam za prispevek pri katehezi in na drugih pastoralnih področjih. Zahvala ne izključuje laičnih sodelavcev in vernikov, ki pomagajo v župnijah ter skrbijo za duhovnike.

Zahvalna pisma slovenskih škofov so v celoti dostopna na spletni strani: <http://www.rkc.si>.

SLIVNO 9. dekanjsko srečanje zborov Poklon Bredi Šček ob 40-letnici smrti

Podružna cerkev sv. Marije Magdalene v Slivnem je bila v petek, 7. novembra, pri zorišče dekanjskega srečanja zborov, ki so ga letos v devinski dekaniji priredili že devetič. Toda letošnja izvedba je bila nekoliko drugačna, saj so jo želeli posvetiti učiteljici in skladateljici Bredi Šček ob 40. obletnici njene smrti. Kot so povedali, so Slivno izbrali prav zato, ker je Frida Šček v tej vasi poučevala od šolskega leta 1926/27 do 1929/30. Prav ste prebrali: Frida. Umetniško ime Breda je začela uporabljati, ker jo je v tem smislu nagovoril pisatelj Fran Saleški Finžgar, ko se je nekoč na začetku tridesetih let prejšnjega stoletja mudil na obisku pri njenem bratu, duhovniku in politiku Virgilu Ščeku, ki je v tistih letih služboval na pol konfiniran v Averbu. O tej podrobnosti in o drugih zanimivostih iz njenega življenja in dela je na večeru obišmo in zelo podrobno spregovorila predmetna učiteljica glasbe iz Sežane Bojana Kralj, ki se je v tem letu posvetila raziskovanju te zanimive ženske ustvarjalke.

Program je bil zato nekoliko širše zasnovan, tako da smo lahko prisluhnili tudi samosplovom na besedila Srečka Kosovela, Milana Bekarja in Franceta Prešerna ter ljudskim in posvetnim pesmim, a tudi dvema krajšima klavirskima skladbama, ki ju je izvedla mlada, še študirajoča slivenska pianistka Petra Grassi. Ta je na večeru tudi spremljala vse tri dekanjske sestave: združeni ženski zbor, ki so ga sestavljale pevke cerkvenih zborov iz Štivanja, Devina, Mavhinj, Šempolaja, Nabrežine in Zgonika, ki ga je vodil devinski organist Herman Antičič. Ta je vodil tudi

združeni mešani dekanjski zbor. Dve pesmi za moški sestav pa so pod vodstvom Iva Kralja in ob njegovi spremljavi zapeli Fantje izpod Grmade. Zborovodja je kot Slivenc izrekel prijazno dobrodošlico vsem, ki so prišli na ta večer, medtem ko je na začetku pevce in njihove zborovodje ter občinstvo nagovoril domači župnik in dekan dr. Jože Markuža.

Sam koncert sta s tremi samospelvi suvereno uvedli sopranistka Milena Košuta in pianistka prof. Ingrid Tavčar. S samospelvi sta dovršeno nastopila še sopranistka Sara Jablanšček in tenorist Marjan Štrajn, ki ju je spremljal pianist, prof. Tomaž Simčič. Ta je bil pri klavirju tudi za zadnje pesem večera, ki jo je zapel Združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. Ta zbor je predstavil dve pesmi na glasbeno vsebino, ki ju je vadal na poletnem seminarju, in evharistično na Terčeljevo besedilo.

Ni tu mesto, da bi naštevati predstavljene spored, ki je bil raznolik in po sporočilnosti in težavnosti zelo pester. Ob priredbah ljudskih smo lahko slišali preproste triglasne in štiriglasne pesmi, zelo spevno zgrajene pesmi za mešani zbor, a tudi zanimiv konec iz maše Vsi blaženi Nebeščani na Meškovo besedilo za moški zbor in več samosplovov, ki so verjetno tista glasbena oblika, ki je bila Bredi Šček, kot izšolani solopevki, posebno blizu.

Lep in zanimiv večer, kot ga znajo ustvariti ljudje s srcem in zavestjo, da je potrebno gojiti spomin na svoje "prednike", da smo "lahko danes njihovi vredni nasledniki", kot je svojčas zapisal Slomšek.

-a-71

Vest iz Vatikana

Papež Benedikt XVI. je minuli teden v Vatikanu sprejel udeležence prvega katoliško-islamskega seminarja. V govoru je izpostavil pomen verske svobode in svetovne voditelje pozval, naj vsem ljudem zagotovijo spoštovanje njihovih pravic in ob tem znova ob sodil vojno v imenu Boga. "Dolžnost političnih in verskih voditeljev je zagotoviti svobodno izvrševanje pravic ob polnem spoštovanju posameznikove svobode verskega prepričanja in verske svobode. Diskriminacija in nasilje, s katerima se tudi danes spoprijemajo verniki po svetu, ter pogosto nasilno preganjanje, ki so mu podvrženi, so nesprejemljiva in neopravičljiva dejanja. Ta so še posebej grozovita, ko se odvijajo v Božjem imenu. Božje ime je lahko le ime miru in bratstva, pravičnosti in ljubezni", je poudaril Benedikt XVI. Kljub razlikam med muslimani in kristjani glede pristopov k razumevanju Boga so lahko po papeževih besedah pripadniki obeh veroizpovedi "častilci enega Boga, ki nas je ustvaril in skrbi za vsako posamezno osebo na vseh koncih sveta".

33. NAVADNA NEDELJA

Prg 31,10. -19-20. 30, 1. Tes 5,1-6; Mt 25,14-30

Jezus je že neposredno pred svojim trpljenjem in vstajenjem. Dospel je do Jeruzalema, do cilja, ki ga je bil napovedal. Apostoli, zlasti Peter, ne marajo niti misliti na Jezusovo trikratno napoved trpljenja in smrti. A Jezus ne more mimo resnosti življenja, ki zahteva tudi obračun vsega delovanja. V tej priliki govori o gospodarju, ki je odpotoval in je pustil tri služabnike, ki naj bi upravljali njegovo posestvo. Enemu je izročil pet talentov, ker je bil sposoben, podjeten in zanesljiv. Drugemu je izročil dva talenta. Prvi služabnik je pridobil pet drugih talentov. Prav tako je drugi služabnik pridobil še druga dva talenta. Tretji pa je v svoji lenobi zakopal talent, ki ga je bil dobil od gospodarja. S tem si je zaslužil grajo in kazen.

Gospodarja ni bilo dolgo nazaj. A vrnil se je nepričakovano. Ker pa je bil trgovec, se je želel najprej seznaniti s finančnim stanjem v podjetju, ki ga je bil izročil v upravo trem služabnikom. Prva dva sta požela pohvalo in nagrado za svojo pošteno skrb za gospodarja, zadnji pa si je zaslužil ostro kazen in sicer tam, kjer ni medsebojne povezanosti v pošteno ljubezni, marveč vladajo tema, jok in škripanje z zobmi.

Jezus ne govori prepogosto o večnem pogubljenju, kadar pa govori, človeka pretrese, da se lahko spreobrne in živi. Z vsemi darovi vabi človeka v svoje kraljestvo. Nikakor ne sili, toda pričakuje, da s talenti spopolnjuje svet. Zahteva pa zavzetost za sodelovanje z njim. To je priprava na njegov prihod. Na mestu je čuječnost, a obenem skrb za rast talentov. Jezus je podaril Cerkvi zaklad kraljestva, za kar bo treba dati odgovor ob razodetju-prihodu Kristusa.

Kristjani so od začetka videli v gospodarju v priliki Kristusa. Prišel bo, a v vmesnem času se zahteva zavzetost za delo, za rast pre-

moženja. Ker pa sta služabnika sužnja, prejmeta več kot plačilo v denarju, kajti daruje se jima svoboda, veselje v Gospodu. Večno življenje pa pomeni še večje veselje, polnost veselja v Bogu.

Gospodar je torej zahteven in natančen. Toda kraljestvo, ki je povsem Božji dar, je več vredno kot vse drugo. Le tako razumemo ostro in neusmiljeno kaznovanje lenega služabnika. Kajti v lenobi in brezbriznem držanju se skrivata zavračanje Boga in zaničevanje največjega dobrega.

V odlomku knjige pregovorov sveti pisatelj svari pred lahkoživimi ženskami, a takoj zatem hvali močno ženo in mater. Splača se poglobiti se v pomen take močne žene, ki je reševala družino in narod in ju kot vrla žena rešuje. Taka žena moli in dela ter vsestransko drži pokonci in vzgaja družino. To pa ne ostane skrito očem širšega kroga družin, marveč vedo zanj pri mestnih vratih, kjer vodijo in nadzorujejo skupno dobro. Zaradi tega je tudi njen mož cenjen kot ugleden meščan.

Cela družina, mož in njeni otroci se tega zavedajo in jo zato blagrujejo. Zna tudi krotiti jezik in izreči primerno besedo ob primerem času. Vselej je umirjena in gotova same sebe.

Milina je varljiva in lepota je prazna, žena, ki se boji Gospoda, pa je vredna hvale. Njena dela naj jo hvalijo pri mestnih vratih (Prg 31,1 nss).

Tudi današnji psalm se pridružuje hvali delavne žene, saj živi v Božjem strahu. Takole govori: "Blagor vsakemu, ki se boji Gospoda. Sadove truda svojih rok boš zares užival, blagor tebi, tebi bo dobro. Tvoja žena bo kakor rodovitna trta sredi tvoje hiše; tvoji otroci bodo kakor oljčne mladike okrog tvoje mize. Glej, tako bo blagoslovljen mož, ki se boji Gospoda (Ps 128).

Pripravljenost na smrt in sodbo naj bo v vselem pričakovanju večnosti življenja, v Božjem strahu in ne v zmedenem pričakovanju kakor tatu ponoči.

Za to veliko milost je potrebno moliti (gl. tudi Poppi, n. d. 31,1029-31).

Darovanje za vse duhovnike: velik znak pripadnosti

Darujmo z ljubeznijo.

»Služba radosti« tako je papež Benedikt XVI definiral poslanstvo duhovnikov. Le malo ljudi ve, da so škofijski duhovniki tako v naši fari kot v najmanjši in najbolj oddaljeni skupnosti odvisni zgolj od vernikov. Vsak kristjan pa jim s svojim darom lahko pomaga pri njihovem poslanstvu.

23. november je posvečen darovanju za vse duhovnike. To je zahvala tistim, ki so svoje življenje posvetili evangeliju in službi bližnjemu.

Darovi za duhovnike se razlikujejo od nedeljskega pobiranja prispevkov. Ti darovi pomagajo in zagotavljajo preživetje vsem škofijskim duhovnikom v Italiji, in sicer od mladih duhovnikov v prvi službi do izkušenih župnikov ter do

starih ali bolnih duhovnikov, ki ne morejo več opravljati svojega poslanstva, potem ko so celo življenje oznanjali Božjo besedo in živeli za druge. Vaša pomoč bo dosegla tudi približno 600 misijonarjev, ki službujejo v tretjem svetu.

Povsod oznanjajo evangelij, delijo zakramente in opravljajo dobrodelna dela. Vaši darovi podpirajo delo vsakega škofijskega duhovnika. Darovi so znak bratstva do duhovnikov, prijateljev za celo naše življenje. Njihovo preživetje je odvisno od prostovoljnih darov vernikov, kot je bilo že v prvotnih krščanskih skupnostih, in nič več od državne plače oz. kongruje. Darujmo z ljubeznijo. Kdor želi, lahko svoj dar ponovi tudi med letom.

Vprašanja in odgovori o darovih za naše duhovnike

Kdo lahko daruje za duhovnike?

Vsak izmed nas. Sami ali skupinsko, na primer v družini ali v imenu skupine v župniji.

Kako lahko darujem?

Z NAKAZILOM NA POŠTNI TEKOČI RAČUN št. 57803009 v korist »Istituto centrale sostentamento clero - Erogazioni liberali (Osrednji zavod za pomoč duhovnikom - prostovoljni prispevki), via Aurelia 796 00165 Roma«.

NA BANKI z nakazilom na enega izmed 30 tekočih računov za darove. Seznam se nahaja na spletni strani www.offertesacerdoti.it na strani »Le Offerte - Bonifico bancario« (»Darovi - bančno nakazilo«).

Z NEPOSREDNIM DAROVANJEM na sedežu škofijskega zavoda za pomoč duhovnikom v tvoji škofiji. Seznam se nahaja na spletni strani www.offertesacerdoti.it na strani »Le Offerte - IDSC« (Darovi - IDSC).

S KREDITNO KARTICO   s klicem na brezplačno številko CartaSi 800 - 825000 ali z darovanjem preko spleta na www.offertesacerdoti.it

Kam gredo darovi in komu so namenjeni?

Darovi gredo na Osrednji zavod za pomoč duhovnikom v Rimu, ki jih pravično razdeli med približno 38 tisoč škofijskih duhovnikov in jim zagotavlja primerno mesečno plačilo od 863 evrov neto na mesec za pravkar posvečenega duhovnika do 1.341 evrov za škofa pred upokojitvijo. Darovi pomagajo tudi približno tri tisoč starim ali bolnim duhovnikom, ki so svoje celo življenje posvetili oznanjevanju evangelija in bližnjemu. Vaša pomoč bo dosegla tudi približno 600 misijonarjev v tretjem svetu.

Zakaj vsaka župnija ne skrbi sama za svojega duhovnika?

Darovanje je nastalo kot oblika bratske pomoči med župnijami, ki lahko tudi manjšim župnijam zagotovi enaka sredstva, kot jih imajo župnije z več prebivalci. Od leta 1984 nadomešča državno plačo oz. kongruo. To pomeni, da je preživetje duhovnikov danes odvisno od vernikov, in to brez vsakega avtomatizma, temveč samo s prostovoljnimi prispevki, ki jih verniki darujejo enkrat ali večkrat na leto. To je pomembna življenjska odločitev vsakega kristjana, ki jo glede na ekonomske pogoje imenujemo tudi soodgovornost v velikem okviru »Cerkvenega občestva«, ki jo je uvedel II. Vatikanski koncil.

Kakšna je razlika med darovi za duhovnike in darovanjem med mašo?

Vsaka župnija prispeva za svojega župnika. Predvideno je tudi, da sme vsak duhovnik za svoje vzdrževanje iz župnijske blagajne zadržati majhen delež (glavarino). Glavarina znaša 0,0723 evrov (približno 140 lir) na mesec za vsakega prebivalca. Ker ima večina italijanskih župnij manj kot 5.000 prebivalcev, župniki ne bi imeli dovolj sredstev za preživetje. Darovi so torej dodatek k glavarini in predstavljajo pomemben prispevek, ki se zbira v vseh župnijah, ki jih je v Italiji skoraj 26 tisoč.

Zakaj naj darujem, če obstaja darovanje osmih tisočink (8xmille)?

Darovi za duhovnike in darovanje osmih tisočink so nastali istočasno, in sicer leta 1984 z izvajanjem dogovorov o reviziji Konkordata. Darovanje osmih tisočink je dandanes dobro znano sredstvo, ki vernike nič ne stane. Darovi pa so dodatni korak k udeležbi v poslanstvu Cerkve: predstavljajo majhen dodatni izdatek, vendar pa pomenijo odločitev za cerkveno življenje. Darovi trenutno pokrivajo približno 10 % potreb, tako da je darovanje osmih tisočink še vedno odločilnega pomena za nagrajevanje duhovnikov. Vendar pa moramo poudariti, da so darovi v tem smislu namenjeni Cerkvi.

Zakaj jih imenujemo tudi »darovi, odtegljivi od davkov«? Ker jih je mogoče v davčni napovedi odbiti od obdavčljivega prihodka, in sicer največ do zneska 1.032,91 EUR na leto.

Zakaj darujem za duhovnike: Odgovori italijanskih darovalcev.

Zakaj postanemo darovalci? Zakaj se odločimo, da bomo katerikoli znesek enkrat ali večkrat na leto darovali za pomoč duhovnikom? To vprašanje smo postavili približno 134 tisočim italijanskim vernikom, ki prispevajo za vzdrževanje duhovnikov. Na straneh tromesečnika »Sovvenire« (»Pomagajmo«) so napisali naslednje odgovore:

"Od njih sem prejel več, kot jim lahko dam."

Pio, Assisi (Perugia)

"Moj majhen dar je moj način, da se jim zahvalim"

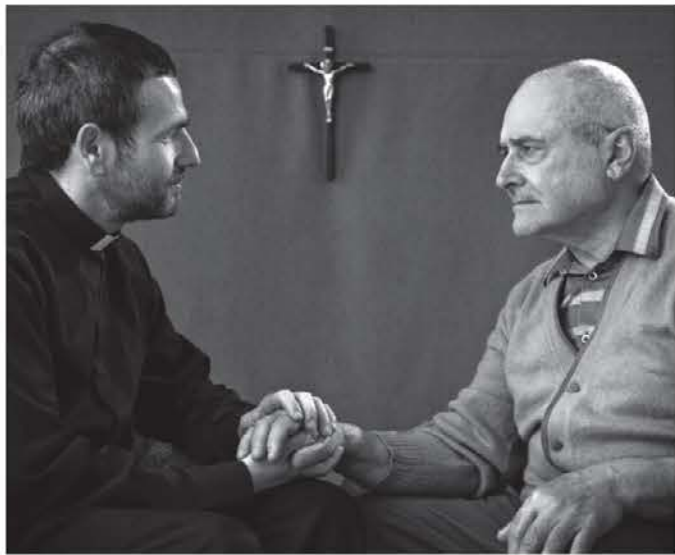
Giulia, Polignano a Mare (Bari)

"Vedno sem živel v prepričanju, da mora vsakdo, ki v nekaj verjame, to tudi finančno podpirati. Osebnosti duhovnikov, ki sem jih poznal, so me spodbudili k darovanju. Vsaka je bila različna, vendar pa je bila vsem skupna močna vera. Župnik, ki mi je bil najbolj blizu, je bil podoben Jezusu, dobremu pastirju. Bil je duhovnik odprtega srca, pripravljen na spopad s težavami in usmiljen spovednik. Ta prispevek je eden izmed številnih načinov, da jim sporočim, da sem jim blizu."

Podpisano pismo, Cuneo

"Sem gospodinja, mati petih otrok. Pred oltarjem v popolnosti doživljam evharistijo. Moj mali vsakoletni dar je moja zahvala za predanost vsakega duhovnika. V imenu moje cele družine."

Giuseppina, Calvizzano (Neapelj)

"Darujem za duhovnike, ker so zaradi evangelija in zaradi nas zapustili vse. Z darovanjem se počutim kot dejaven element, kot protagonist življenja Cerkve. To je priložnost, da razmislimo o osnovnem vidiku našega življenja, ki ga živimo kot laični »Christi fideles«. Cerkve je naša mati, ki nas spremlja v vseh odločilnih trenutkih našega obstoja od krsta do obhajila in maziljenja. Ali duhovniki niso morda posredniki med našo (in tudi njihovo človeško šibkostjo) in neprimerljivo veličino Boga?"

Maurizio, Genova

"Če se ozrem nazaj v svoje življenje, vedno naletim na podobo duhovnika, ki mi je pomagal v težkih trenutkih. Hvaležna sem Bogu, če lahko sedaj storim nekaj zanje, četudi je to nekaj malega."

Bice, Rim

"Duhovnike podpiram, ker vsakomur pomagajo."

Mario, Benetke

"Duhovniki so predvsem velikodušni in danes sem nekaj malega prispeval zanje."

Diego, Rim

"Hotela bi povedati nekaj o duhovniku iz moje fare. Je župnik v dveh farah, zato vedno hiti med eno in drugo cerkvijo, da bi maševal, da bi opravljal svoje poslanstvo, da bi skrbel za vse, za otroke, mladino, odrasle, starejše in predvsem za bolnike. Vsi prosimo zanj, da bi ga Bog blagoslovil in mu pomagal pri tem njegovem dragocenem poslanstvu. Nekje sem prebrala, da je duhovnik kot svetilka: da bi svetil drugim, troši samega sebe. Moj župnik je takšna svetilka."

Anna Maria, Lenta (Vercelli)

"Moj nečak je duhovnik, zato vem, kako pomembno je moje dejanje. Veliko bolj neposredno lahko opazujem, kako se duhovniki trudijo, da pomagajo vsakemu, ki jih potrebuje, da bi se žrtvovali. Duhovnike tretjega tisočletja primerjam z dvanajstimi apostoli. Ko so oni hodili po svetu, so srečevali ljudi, ki so jih poslušali in jih sprejeli v goste, ker oni niso imeli ničesar. Danes imajo naši duhovniki streho, vendar je prav, da jim pomagamo pri njihovem preživetju in da jim pomagajo prav tisti, katerim oni nudijo duhovno pomoč."

Paolo, Lisanza di Sesto Calende (Varese)

"Kakšna bi bila naša družba brez njihovega delovanja? V zadnjih letih sem opazila, kako je moj župnik predan predvsem osamljenim in bolnim osebam. »Kakšno bi bilo življenje brez duhovnikov? Z darom sv. obhajila in z radostjo odpustanja nam omogočajo polnost življenja. Zato se jim zahvaljujem z mojim skromnim darom in molim za njih."

Domenica, Tolve (Potenza)

"En duhovnik, en kraj s tisoč dušami in 48 posvojitvev na daljavo. Na svoje oči sem se prepričala, da je župnik to naredil s svojo zavzetostjo za najrevnejše. Mislim, da z darovi na primeren način podpiramo delo duhovnikov."

Caterina, Messina

Kratke

Zahvalna nedelja v Štandrežu

Pritkovanje, ki se je v jutranjih urah razlegalo po vasi, je naznanjalo, da nedelja, 9. novembra, ne bo v Štandrežu ravno navadna, ampak, da bo posvečena zahvali za prejete dobrrote. Kmetje so namreč pripravili večino pridelkov in čas je za zahvalo. Župnik je v pridigi spomnil vernike, da se moramo Bogu zahvaliti, da nam je letos narava prizanesla in nismo bili deležni raznih neurij, ki so pustošila tudi v bližnjih krajih. Verski obred je bil zelo slovesen. S kora je zadonela lepa pesem, ki je spremljala sv. mašo. Zbor je vodila Tiziana Zavadlav, na orgle pa je igral Silvan Zavadlav. Pri darovanju je veliko otrok prineslo pred oltar košarice, v katerih je bilo razno sadje in zelenjava, pridelana doma. Po sveti maši je župnik Bolčina blagoslovil kmečke pridelke, ki so jih na trg pripeljali na bogato obloženem vozu, nad katerim sta kraljevala štandreška simbola, vržot in puran. Blagoslov je bil namenjen tudi traktorjem, med katerimi smo letos opazili tudi najnovejše, kar da upati, da se bo obdelovanje štandreške zemlje nadaljevalo. Blagoslov na trgu je obogatil nastop župnijskega otroškega zbora, ki je pod vodstvom Alessandre Schettino lepo in igrivo zapel nekaj pesmi. Štandreška mladina, ki je poskrbela za obložen voz, je po blagoslovu kruha in vina razdeljevala številnim prisotnim dobro vinsko kapljico in koruzni kruh. Kot prejšnja leta je bila tudi letošnja zahvalnica zelo doživeta, pristna in duhovno bogata.

Martinovanje v Štandrežu

Prosvetno društvo Štandrež je tudi letos povabilo domačine in prijatelje na Martinovo družabnost. Vabilu se je odzvalo skoraj sto članov, ki so v spodnjih prostorih župnijskega doma preživeli prijeten večer. Že izkušeni kuharji so poskrbeli za razne dobrrote, posebno pa se je prilegla ajdova polenta. Večer je popestril Viktor Selva s svojimi lepimi fotografskimi posnetki, ki so prikazali razne dogodke v Štandrežu. Družabno srečanje je bilo v soboto, 8. novembra. Z vedro igro Čudna bolezen so štandreški igralci sodelovali pri krstu novega vina v Šempetru, kjer je Turistično društvo organiziralo Martinovo furengo. Konjska vprega z velikim sodom vina se je ustavila tudi na štandreškem trgu pred cerkvijo, kjer so Šempetrci točili dobro vinsko kapljico.

Druga Pravljična urica v Feiglovi knjižnici: jezna čarovnica in dihur

Mladinska soba Feiglove knjižnice je v ponedeljek, 27. oktobra, potonila v čarovniško ozračje, saj je bila junakinja druge Pravljične urice čarovnica, ki je bila zmeraj jezna in zelo sama. Čarati ji je bilo mogoče le ponoči, in to v verzih, ko je sijala polna luna. Nekega dne je namesto bradavice pričarala dihurčka, ki ji je, tudi na prehodu po gozdu in pri občudovanju lepote narave, razkril, kaj pomeni imeti resničnega prijatelja. Čarovnica se je končno smejala in dihurčka Smradka, ki je bil njena »najlepša pomota«, je obdržala pri sebi. Z velikim koničastim klobukom na glavi, rožnatimi pentljami na črnih

čevljev in v temnem krilu se je prijazna knjižničarka Luisa Gergolet prelevila v pravcato čarovnico. Nad štiridesetim malčkom, ki so z zvedavo radovednostjo brzdali svojo neugnanost in spremljali njeno pripoved, je z mimiko, nekaj rekviziti, predvsem pa s svojo izkušnostjo pravljicarke živo prikazala čarovnične dogodivščine in njeno neuspešno trmoglavost pri čaranju. Na koncu pravljice pa se je ob njenih čarovniških besedah prikazala cela družina dihurčkov-ročnih lutk. Vsak otrok je dobil po enega, si ga nataknil na prstek in z njim lahko tudi doma podoživljal lepo pravljico vsebino. Otroške urice so zelo posrečeno vabilo v knjižnico. Otroci se napojijo ob lepi slovenski besedi, srečajo prijateljčke, se poigrajo in si vsakič sposodijo ilustrirane otroške knjige, ob katerih v topli domačnosti kar prekipeva mladinska soba Feiglove knjižnice.

Društvo Spiraglio za pomoč obolelim za rakom

Eno izmed prostovoljnih združenj, ki na Goriškem podpirajo obolele za rakom in jim nudijo pomoč, se imenuje Spiraglio (slov. špranja, odprtina, žarek). Društvo, ki ima sedež v Gorici in Trzinu, skrbi za strokovno usposobljenost in koordinacijo prostovoljcev, ki iz človekoljubnega nagiba na domovih oskrbujejo družine, ki jih je huda bolezen prizadela. Poleg tega nabira sredstva za prevoz bolnikov ter za širjenje pisnega in avdiovizualnega materiala, ki lahko pripomore k boljši informiranosti ljudi glede številnih problematičnih vidikov bolezni. Ves zbrani denar ostaja v naši pokrajini. Društvo ne nudi zdravstvene pomoči, ampak izključno praktično in človekoljubno. Prostovoljci darujejo del svojega prostega časa, da lahko nudijo družinam obolelih za rakom vse to, kar pač spontano nudi vsaka krajevna skupnost, ki še ni izgubila občutka za solidarnost. V prvi vrsti so pripravljeni ljudi poslušati, jim pomagajo, če je potrebno, pri hišnih opravilih, organizirajo prevoze z društvenimi vozili ipd. Na dveh sedežih društva obstajajo tudi skupine samopomoči, kjer lahko bolniki in njihovi družinski člani na neformalen način najdejo uteho za svoje težave.

Sedež prostovoljnega društva Spiraglio v Gorici je v ul. Vittorio Veneto 155 (tel. 0481 530728), v Trzinu pa v ul. Galvani 1 (0481 790606). Tajništvo je v Gorici odprto ob torkih (od 9. do 11. ure) in petkih (16.00 -18.00.); v Trzinu ob ponedeljkih in sobotah od 9.00 do 11.00, ob četrtnih od 17. do 18. ure.

ŠTANDREŽ Koncert ob 80. obletnici rojstva Stanka Jericija

Počastitev spomina na goriškega skladatelja

Bogata glasbena zakladnica, ki jo je zapustil lani preminuli g. Stanko Jericijo, čaka, da bi jo ovrednotili. Hvala Bogu so v naši sredi posamezniki in zbori, ki se zavedajo njene umetniške vrednosti in jim je do tega, da ostaja goriški skladatelj prek izvajanja svojih del še vedno živ med nami.

Koncert z naslovom *K tebi spomin budi*, posvečen 80. obletnici Jericijevega rojstva, ki ga je priredilo Prosvetno društvo Štandrež v vaški župnijski cerkvi v petek, 7. novembra, je priklical lepo množico iz vsega zamejskega prostora in tudi z one strani meje. Po uvodnem pozdravu Marka Brajnika, predsednika društva, ki je poudaril, da je zanje velika čast počastiti spomin na goriškega skladatelja, se je Mešani pevski zbor Štandrež pod taktirko Davida Bandlja prikazal ne le kot dobro utečena skupina ljubiteljev glasbe, ampak kot okrepjeno in zrelo zborovsko telo, ki je v zadnjih časih očitno naredilo kar nekaj kakovostnih korakov. Po nekaj mesecih trdega dela so s ponosom našteturali in krstno

V ospredju solistki

izvedli sekvenco *Stabat Mater* za soliste, zbor in orgle, delo, ki ga je Jericijo napisal leta 2001 in ga

naslednje leto izročil prav štandreškemu zboru. Prvo izvedbo so načrtovali za skladateljevih 80 let,

ki jih žal ni dočakal. Vseeno se mu je zbor v tem letu poklonil s tem koncertom, in to s srcem, saj

jih je sekvenca, po vsej verjetnosti Jericijevo zadnje večje vokalno instrumentalno delo, pisano v minimalističnem slogu, kot nežna molitev, polna miline, pa tudi dramatičnih naglasov, močno nagovorila, kar so poslušalci lahko jasno zaznali. Med solisti, ki so na koru izvedli posamezne krajsje glasbene stavke, so zablesteli trije izmed najboljših mlajših zamejskih solopevcev: sopranistka Alessandra Schettino, mezozopranistka Mirjam Pahor in basist Goran Ruzzier. Pri orglah je igral Marco Colella, odlični organist v goriški stolni cerkvi. Po sekvenci, posvečeni Žalostni Materi Božji, ki jo pripisujejo Jacoponeju iz Todija, za katero iskreno upamo, da jo bomo še slišali v naših cerkvah, je bila na

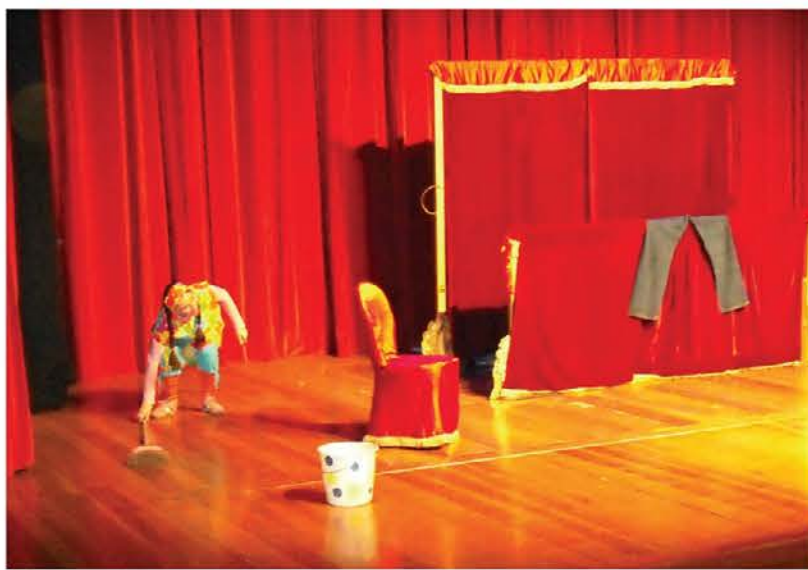
vrsti Ave Maria neznanega avtorja, v kateri sta se ob orgelski spremljavi vrhunsko prepletala glasova dveh solistk. Na koncu je zbor ob spremljavi trobilnega kvarteta (sestavljali so ga študentje in profesorji trobil iz Tržaške, Goriške in Solkana: Giorgio Ruzzier, Erik Žerjal, Francesco Ivone in Rok Furlan) pred oltarjem svečano odpel še motet *Tu es Petrus*, ki ga je Jericijo napisal za obisk papeža Janeza Pavla II. v Gorici leta 1992. Kdor se še spominja, kako so ga združeni goriški zbori tik ob cerkvi sv. Ignacija na Travniku, kjer je g. Jericijo kaplanoval več kot 45 let, odpeli pod skladateljevim vodstvom pred 16 leti, je gotovo podoživljal tiste nepozabne trenutke, saj skladba odteje ni bila več izvedena. Vztrajno ploskanje občinstva je zbor nagradil s ponovno izvedbo moteta.

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Mali polžek

Hej, zbudi se, pravljica!

Le kaj se zgodi, če otroci pridejo v gledališče, ko imajo igralci prosti dan? Ali morajo žalostni in razočarani spet v šolo? Nikakor ne, če v tisti gledališki dvorani opravljata svoje delo snažilka in hišnik, ki v srcih nosita skrito željo po gledališkem nastopanju. Igralec in režiser Bogomir Veras je stkal preprosto, a učinkovito besedilo, ki ga je mestoma obarval s prav hudomušnim režijskim čopičem in z igralcema Alenko Tetičkovič (ali Majo Martino Merljak) in Jernejem Kuntnerjem, članoma Gledališča za otroke in mlade Ljubljana, z bistvenimi scen-

skimi pripomočki in nekaterimi prav šegavimi rekviziti ust-

varil všečno predstavo, primereno za malčke iz vrtec in prvošolčke. Otroci iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, abonenti Malega polžka, so si predstavo ogledali v spremstvu svojih učiteljic, kot po navadi v dveh dopoldanskih ponovit-

vah, v torek, 28. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v sklopu Goriškega vrtljaka, ki ga dvajseto leto prireja KCLB ob strokovni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, pri katerem je za otroški program zadolžen režiser Emil Aberšek. Igralca sta v vlogi snažilke in hišnika v razgibanem ritmu "zbudila pravljice", ki v gledališču spijo, ko so igralci doma, in v šaljevem tonu odigrala "strašno kriminalko" o zviti lisici, ki je požrla tri domišljave kure, in pravljico "o norih princeskah, ki sanjajo o princih". Ob ravno prav dolgi in jezikovno razumljivi vsebini, ob spretnosti igralcev in smešnih prizorih so se malčki zabavali in nasmejali, zadovoljni zaploskali nastopajočima in veseli zapustili dvorano.

IK

SSG Vabilo k vpisu abonmaja 2008-09

Dve ponovitvi Maratona v New Yorku

Da bi Slovensko stalno gledališče povabilo čim več gledalcev k vpisu letošnjega gledališkega abonmaja v Gorici, je ponudilo v pogled slovensko praižvedbo dela Edoarda Erbe Maraton v New Yorku, ki je v prevodu Gašperja Maleja in pod izčiščeno taktirko režiserja Mihe Goloba zaživelo

v lanskem sezoni v na novo pridobljeni komorni dvorani Kulturnega doma v Trstu v odlični izvedbi igralcev Primoža Forteja in Romea Grebenška. V predstavo sta igralca vložila veliko resnično fizičnega truda, energije in vztrajnosti, saj od njih uprizoritev zahteva poleg interpretacije teksta skoraj neprekin-

jen enourni tek pred občinstvom, kateremu ob njunem prepričljivem in realističnem izvajanju res pojema sapa. Goriški gledalci so si predstavo najprej lahko ogledali v torek, 28. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Tu je predstava s svojim neslutnim razpletom prevzela gledalce, ki so jo spremljali kar na odru. Maloštevilna, a zelo pazljiva in od neobičajne perspektive odrskega izvajanja prevzeta publika je s toplim ploskanjem izrazila svoje zadovoljstvo z uprizoritvijo, ki ob razkrivanju življenja in razmišljanja protagonistov razgiba tudi gledalceve

misli. Občinstvo je izkazalo zahtevalo igralcema, ki sta se ob izvajanju, kot vselej, pošteno oznojila. Ponovitev je bila v torek, 4. novembra, v goriškem Kulturnem domu.

Prva predstava letošnje sezone SSG v Gorici bo v goriškem gledališču Verdi, 21. novembra ob 20.30, in sicer drama Hči z raka Hansa Magnusa Enzensbergerja, ki je v režiji Janusza Kice nastala kot koprodukcija festivalov: čedajskega Mittelfesta, tržaškega Teatri a teatro in koprškega Primorskega poletnega festivala.

IK

Programska seja goriške Mladinske sekcije SSK

Cilj je ustvarjanje novega mišljenja

Mladi goriški študentje smo v sredo, 5. novembra, v zgornjih prostorih restavracije Primožič pred številnimi somišljeniki predstavili program nastajajoče goriške Mladinske sekcije SSK v sklopu pobude Mladi za mlade. Med debato so prišle na dan naslednje teme. Slovenska manjšina v Italiji, s svojimi maloštevilnimi glasovi, praktično nima besede pri vseh državnih odločitvah, ima pa dovolj moči, da brani svoje pravice in si zasluži spoštovanje večinskega naroda. Zato je važno, da bi imeli mladi zamejski Slovenci pravo zbirno skupino. Ta naj zastopa naše pravice, ne glede na prepričanja in usmeritve posameznika. To je danes naše poslan-

stvo: ustvariti v zamejskih zavest, da sta za preživetje nujno potrebni složnost in sprava, ne pa nesmiselni ideološki boji. In takrat, ko bomo resnično prepričani o tem, nam bo uspelo skupno nastopati iz ljubezni do naroda, ne pa do kake zastarele doktrine iz 20. stoletja. Naš cilj je ustvarjanje novega mišljenja, odstranjevanje ideoloških mej, ki so nam do sedaj preprečevale skupno nastopanje za narodov blagor. To pa lahko naredimo le med mladimi, ki jih dejstva polpretekla zgodovine niso tako globoko prizadela in ki ni-

so še neizogibno postavljeni na to ali ono stran. Ti mladi naj bodo nekega dne gonilna sila slovenskega zamejstva predvsem na kulturnem področju, saj je kultura to, kar nas je rešilo in nas še vedno rešuje asimilacije in izginotja.

Prav zaradi tega spadajo med naše kratkoročne cilje organizacija kulturnih dejavnosti in debatnih krožkov. Ne smemo pa pozabiti, da nas mlade bolj pritegujeta šport in zabava; v našem delovanju bodo vedno našli svoje pravo mesto tudi športni in rekreacijski dogodki.

Tudi nismo pozabili na prijatelje v Avstriji in zdomstvu, s katerimi nameravamo prirediti letna srečanja; ta bodo priložnost za medsebojno kulturno rast in spoznavanje. Ne bi radi le obnovljali starega, temveč iz starega ustvarili nekaj povsem novega, česar zamejstvo še ni videlo. Prav zato si bomo še posebej prizadevali, da zberemo predloge rojakov vsakovrstnih prepričanih. Maja 2009 bomo organizirali celodnevno mladinsko srečanje, katerega višek bo uradna ustanovitev goriške sekcije. Do tedaj bo imenovana skupina petih odgovornih koordinatorev, ki bodo imeli funkcijo, da ustvarijo pogoje za ustanovitev. Govorom so sledili še pozdravi kolegov Mladinske sekcije iz Tr-

sta, deželnega tajnika SSK Damijana Terpina ter pokrajinskega tajnika Julijana Čavdka. Vsi so nam ponudili svojo podporo in z velikim veseljem sprejeli naš projekt.

Jurij Klanjšček
Matevž Čotar
Simon Koren

Gledališče Verdi v Gorici

Cochi & Renato in njun svojevrstni humor

Bogata kulturna ponudba gledališča Verdi v Gorici se je začela v humornem ključu. Prvo abonmajsko predstavo v gledališkem nizu sta izoblikovala znana komika Cochi & Renato alias Cochi Ponzoni in Renato Pozzetto, ki sta ob glasbeni spremljavi v živo izvrstnih italijanskih glasbenikov skupine Goodfellas iz svoje igralske malhe potegnili že zgodovinske skeče in gege, s katerimi sta preko televizijskih in filmskih zaslonov zaslovela in ob katerih spravljata gledalce v smeh in dobro voljo že več desetletij. Njuna pretehtana humorna žilica je namreč brezčasna. V njej se bolj ali manj prikrito oglašata družbenokritična ost in neposredna satira na rovaš znanih osebnosti in politikov, ki krojijo današnjo italijansko usodo. Njihov kabaretski stil ohranja svežo ujedljivost, s katero sta v daljem letu 1964 v gostinskem lokalu Osteria dell'Oca v Milanu začela svojo dolgo humoristično pot, vselej uprto v sodobno domače, pa tudi tuje družbeno dogajanje. Posrečena dvojica, katere umetniška pot je za nekaj časa ubrala dve različni smeri, a se je po razpotju spet združila l. 1998, je tretjič prišla v goste v naše mesto, tokrat z glasbeno gledališko kabaretno predstavo Una coppia infedele, s katero od 7. oktobra 2008 kroži po italijanskih odrih in bo s satiričnim sokom zabelila letošnjo gledališko sceno na Apeninskem skornju. Ob odobravanju goriških gledalcev, ki so z dolgotrajnim ploskanjem dosegli več dodatkov, sta Cochi & Renato potrdila sloves svojevrstnih komikov, ki se izmikata vsakršni

mi je bil tudi nov, zelo grenak, na temo priseljencev, Nuoto con le lacrime agli occhi, pa tudi ob poetično nadahnjenih trenutkih, zvrstle vse ostale svojske pesmice, kot so Canzone intelligente, Come porti i capelli bella bionda, Nebbia in Val Padana... Njuna "himna" E la vita, la vita e' bella, basta avere un ombrella, che ti ripara la testa... je, ob velikanskem dežniku, zarisanem na prosojni podlagi, sklenila kabaretni prikaz, kateremu so sledili, kot rečeno, še dodatki, na željo navdušene publike. Vsak udeleženec večera je prejel sladko dobrodošlico tvrdke Sweet Chocolate, samo gospe pa vrtnico ob izhodu iz dvorane.

IK

Cecilijanka 2008

50. Revija goriških pevskih zborov

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice prireja 50. revijo goriških pevskih zborov - Cecilijanka. Na reviji sodelujejo poleg goriških tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije. Letošnja Cecilijanka bo posvečena skladatelju Stanku Jeričiju ob 80-letnici rojstva. Na letošnji Cecilijanki bodo nastopili: v soboto: Moška pevska skupina Akord iz Podgore, Mešani pevski zbor PD Sele, Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade, Župnijski mešani pevski zbor Šempeter, Moška vokalna skupina Sraka iz Štandreža, Mešani pevski zbor San Ignazio iz Gorice, Moški pevski zbor Št. maver, Mešani pevski zbor Rečan iz Grmeka, Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba; v nedeljo: Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela, Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice, Moški ok-

tet Vrh iz Branika, Mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana, Ženski pevski zbor Prosek-Kontovel, Moška pevska skupina Musicum iz Gorice, Mešani pevski zbor Jazbine-Plešivo, Mešani pevski zbor Štandrež, Mešani pevski zbor Rupa-Peč, Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice. Zbori se bodo predstavili v soboto, 22. novembra, ob 20.30 in v nedeljo, 23. novembra, ob 17. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. V soboto bo pred pričetkom programa spregovorila Mateja Černic, v nedeljo pa predsednica ZSKP Franca Padovan. Ob 50. Cecilijanki bo v torek, 18. novembra, ob 20.30 v komorni dvorani KC Lojze Bratuž predstavitev druge zbirke zborovskih skladb Patrica Quaggiata. Nastopila bo MoPZ Musicum ter Vokalna skupina Grgar. O zbirki bo spregovoril skladatelj in zborovodja Ambrož Čopi.

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2008 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Obvestila

PD Rupa-Peč prireja srečanje za izletnike, ki so bili letos z nami v Rusiji. Ogljedali si bomo diapozitive in slike. Srečanje bo v Rupi v društvenih prostorih v četrtek, 13. novembra 2008, ob 18. uri. Lepo vabljeni.

Društvi Jadro in Tržič organizirata v nedeljo, 16. novembra, martinovanje v Kobjeglavi. Poskrbljeno bo za obisk pršutarne in družabnost s kosilom. Prijave pri odbornikih obeh društev.

Društvi Tržič in Jadro ter Ženski pevski zbor iz Ronk prirejata orgelski koncert Mirka Butkoviča v petek, 21. novembra, ob 19. uri v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah v spomin na Bernardko Radetič.

Knjižnica Damir Feigel in ZSKD-Gorica vabita na srečanje z Markom Kravosom in njegovo novo pesniško zbirko Med repom in glavo, ki bo v petek, 14. novembra, ob 18. uri, v čitalnici knjižnice v KB centru v Gorici. Ob avtorju bosta na srečanju tudi Matejka Grgič in harmonikar Aleksander Ipavec.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja na posebno povabilo agencije Palma iz Celja in vodnic Sonje ter Jasmine, samo za udeležence letošnjega izleta v Dalmacijo in Črno goro, zelo zanimiv enodnevni izlet na Štajersko 5. decembra za ogled najstarejšega mesta Ptuj (obisk gradu in izdelovalca posebnih oblačil za kurente) in Maribora.

Za obeležje

Za obeležje Mirku Špacapanu na telovadnici Kulturnega centra Lojze Bratuž so darovali: Remo Devetak 60, D. P. 100, Marjan Breščak 100, Nato Devetak 25, N. N. 100, Silvan Primožič 200, Franka Žgavec 200, Kulturni center Lojze Bratuž: prostovoljni prispevki (468 evrov), zbrani ob koncertu sv. Martina, MePZ Hrast iz Doberdoba 100 evrov. Kdor želi prispevati, lahko to stori na upravi NG ali na tekočem računu pri Zadrudni banki Doberdob in Sovodnje (IBAN IT 821 08532 12401 000000 740 248).

Obvezna prijava do 23. novembra. Vpisuje le odbornik Saverij Rožič (tel. 0481 390688).

Darovi

Za CRO v Avianu: v spomin na Carmelo Visintin por. Devetti vnuki iz Martinščine 140,00 evrov.

Ob 2. obletnici smrti predragega brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100,00 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za kočjo sv. Jožefa v Žabnicah daruje MePZ Hrast 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 14.11. do 20.11.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 14. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 15. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 17. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 18. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zelenec, zimski gost na vrtu - izbor melodij.

Četrtek, 20. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na Center za zdravljenje venskih boleznih v Portorožu, tel. 00386 31 837218

Nedavno je častitljivih 90 let dopolnil

prof. MARTIN KRANNER

Ob tem visokem jubileju mu iskreno čestitamo.

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2008

50. REVija GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori
iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije

Posvečena je skladatelju Stanku Jeričiju
ob 80-letnici rojstva

Ob 50. Cecilijanki bo v torek, 18. novembra 2008, ob 20.30, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavitev druge zbirke zborovskih skladb PATRICKA QUAGGIATA.

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 22. novembra 2008, ob 20.30
nedelja, 23. novembra 2008, ob 17. uri

Franciškski samostan Kostanjevica - Hrovača Počastili smo spomin p. Stanislava Škrabca

V petek, 10. oktobra, pa smo p. Stanislava Škrabca počastili v njegovi rojstni Hrovači pri Ribnici. Njegov prapraneček Janez Škrabec, zna-

franciškanski p. Andraž Arko za svoj podiplomski študij na področju filmske umetnosti. V svojih štiri letih delovanja je Ustanova podelila skupno 28 štipendij.

Vsako drugo leto podeljuje Škrabčeva ustanova tudi posebno nagrado. Kot prvi jo je leta 2004 prejel dr. Jože Toporišič za znanstveno preučevanje Škrabčevega dela, za urejanje Jezikoslovnih del, vodenje Škrabčevih simpozijev in urejanje zbornikov. Na tak način je dr. Toporišič pritegnil tudi

ba je pred dvema letoma nagrado v skednju Škrabčeve domačije sprejela njegova žena Anica. Letošnjo nagrado je Škrabčeva ustanova podelila dr. Martini Orožen za njene raziskovalne in pedagoške dosežke, ki so pripomogli k razvoju slovenskega jezika. Večkrat je tudi sodelovala na Škrabčevih simpozijih v Novi Gorici. Nagrado sta ji izročila predsednik Škrabčeve ustanove Marko Škrabec in rektorica Univerze v Ljubljani, dr. Andreja Kocjančič.

Večer podelitve je ob 10. obletnici Škrabčeve domačije obogatilo tudi odprtje prenovljene Kersičeve kovačnice, kjer so svoj poklic opravljale tri generacije Kersičeve družine: Alojz, Leo-

Letošnja nagajenka Škrabčeve ustanove, dr. Martina Orožen

pold, Anton in Leopold ml. Ohranjena v bistvenih potezih in arhitekturno osvežena bo častljiva stavba poslej nudila prostor

P. Stanislav Škrabec (grafika, Miha Maleš)

umetniškim predstavitev, kot so zapisali v vabilu na slovesnost.

Slovesnosti v Hrovači smo se udeležili predstavniki Škrabčevega odbora s Kostanjevice, gvardijan p. David Šrumpf, voditeljica odbora mag. Anica Ličen, ga. Ada Ličen ter dr. Zoltan Jan, zvesti sodelavec Škrabčevega odbora že od njegove ustanovitve in že

od začetka delovanja Škrabčeve ustanove član strokovnih svetov za podelitev nagrade in štipendij. Ker sta Hrovača in KS Nova Gorica pobrateni, se je slovesnosti v Hrovači, kot na Kostanjevici, udeležil tudi predsednik sveta KS Nova Gorica, g. Oton Mozetič, z ženo Božo. Žal se slovesnosti v Hrovači ni mogel udeležiti noben predstavnik MO Nova Gorica. Škrabčeva ustanova si želi tesnejšega sodelovanja tudi z novogoriško občino, saj nas prav p. Stanislav Škrabec najlepše povezuje.

Tako p. Stanislav Škrabec, preprost, skromen in z vsem srcem franciškski, pa tako velik jezikoslovni duh, še danes bogati slovenski jezik in slovensko kulturo. Ne samo s svojim jezikoslovnim delom, ki smo ga lahko po zaslugi in delovanju Škrabčevega odbora v Franciškskem samostanu na Kostanjevici v Novi Gorici odstrli šele v zadnjih petnajstih letih, ampak tudi po odprtosti njegovih sorodnikov, ki Hrovačo počasi spreminjajo v središče zlatne kulture iz preteklosti in smelega pogleda v prihodnost, predvsem v nadaljnji razvoj in uveljavitev slovenskega jezika.

/konec
P. David

Dr. Jože Toporišič predstavlja zbornik Škrabčeva Misel VI

ni podjetnik in poslovnež, je pred desetimi leti obnovil in uredil Škrabčovo domačijo, ki je tudi rojstna hiša p. Stanislava. Del hiše, kjer so že leta 1920 vzdali spominsko ploščo, je muzej, drugi del je ostal stanovanjski. Pred šestimi leti je Janez Škrabec prenovil tudi skedenj domačije, ki je pa skedenj le po zunanosti, saj služi kot galerijski, prireditveni in poslovni prostor.

V okviru Škrabčeve domačije je bila leta 2003 ustanovljena Ustanova patra Stanislava Škrabca. Ustanova spodbuja znanstveno delo na področju slovenskega knjižnega jezika s podeljevanjem letnih štipendij študentom slovenskega in slovanskih jezikov ter študentom klasične filologije. Današnje sbrate p. Stanislava spodbuja s štipendijami za podiplomski študij na različnih področjih. Letos je prejelo štipendije šest študentov, med njimi tudi

mного drugih jezikoslovcev, da so se seznanili in dodali svoj prispevek "Škrabčevi misli".

Leta 2006 je nagrado prejel prof. Janko Moder za večkratno sodelovanje na Škrabčevih simpozijih v Novi Gorici in predvsem za veliko delo, ki ga je opravil s sestavo in izdajo Imenskega in stvarnega kazala k Jezikoslovnim delom. Z njim je gotovo olajšal iskanje po Škrabčevi jezikoslovnih zapuščini generacijam jezikoslovcev, saj so šele s tem podrobno kazalom Škrabčeva dela postala zares dostopna uporabnikom. Na dan njegovega pogre-

"Škrabčeva domačija" - rojstna hiša p. Stanislava Škrabca

Pomemben poklicni mejnik Aleksij Pregarc, 50 let predajanja mikrofona

Tržaški kulturnik, književnik, dolgoletni "radijec in glas Radia Trst A", kot ga lahko tudi imenujemo, Aleksij Pregarc, letos praznuje pomembno obletnico, saj prav te dni poteka petdeset let, odkar je začel nastopati pred mikrofonom. V ta namen smo ga zaprosili, naj nam strne nekaj občutkov, spominov, misli na pol stoletja dolgo dobo, kar je rad storil. Radi objavljamo njegov daljši zapis o njegovem odnosu do dela pred mikrofonom.

Mikrofon, cvrček v različnih delovnih preoblikah, lahko je valjast, prizmat, nikaste ali murnove oblike, lahko stoji, visi, niha, gol ali oblečen..., ko ni v akciji, je prenašalec še tako tihega vdiha, zvest kot nobeno živo bitje. Je v presnesnem smislu nekak čuden hormon, ki se vgnezdil in potem domuje v dolgoletnem uporabi-

niku.

Vse to mi je bilo povsem tuje do pred natanko petdesetimi leti, ko se je bil začel moj spopad z mikrofonom. Obiskoval sem namreč 3. in zadnji letnik igralske šole Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, od koder sem doma. Bila je to enkratna priložnost (izven Akademije za igralsko umetnost), da bi ob svoji redni zaposlitvi osvojil solidno osnovo in seveda znanje za profesionalni sprejem z odrskimi deskami, ki so bile v Pregarčevi rodbini nekako doma. Čisto tiho sem si tudi sam želel nastopati na odru, kar sem že kot deček tudi počel. Privlačilo

me je tudi solopetje. Res je, da so bile na začetku to samo sanje, zakaj prvi povojni čas zaradi že ukoreninjenega revščine pri nas doma ni dovoljeval sanj brez redne zaposlitve. In vendar so me prav te sanje stalno vznemirjale. Ob solističnem petju pri dobri tržaški pedagoginji De Gumbertijevi pa so se te sanje kaj naglo razblinile, ko sem podlegel hudi anemiji, ki je že mejila na levkemijo... Kako sem tedaj za silo in le nekako upal, pa je še danes zame velik vprašaj. Moje šolanje solopetja je tako šlo po vodi.

Toda prav življenjski optimizem me je opogumil, da sem se dve leti kasneje vpisal v takratno gledališko šolo, ki jo je SNG Trst odprlo in zastavilo program za zelo resen triletni študij. Lotil sem se ga s prizadevanjem in prepričanjem. Privoščil si nisem nikakršnih pavz, kljub nenaklonjenosti domačih, ki so nekako želeli, da bi napredoval v uradniški službi, prepoznavni pred-

sem v nošenju vedno lepše kravate. Skušal sem jih sicer razumeti, toda želja po odru je bila nezadržna, pa tudi mentorji v tisti šoli so bili enkratni, kot denimo, Jože Ba-

lah. Umetniško sem torej rasel v neponovljivem času in okolju. Naenkrat se je vodstvo gledališča - ob ponovni ciklični finančni krizi ustanove - odločilo za nekaj nepredvidenih upokojitev, s presojo, da je istovrstno kdo izmed gojencev vendarle zrel za sprejem med profesionalce. Tu se je pa zataknilo. Kakor sem bil neizmerno hvaležen svojim nepozabnim mentorjem, se nikakor nisem strinjal s sestavo pogodbe, ki je vsebovala tudi člen o istočasni zadolžitvi za rekvizitersko delo, katerega bi moral opravljati za nedoločen čas, čeprav sva se bila z Babičem že zmenila za trajanje te obremenitve. Zbal sem se namreč meglene obveznosti, ki bi lahko imela zame nepredvidene posledice, kar se je kaj kmalu pokazalo v primeru mojega poslušatelja, ki je potem vse življenje ostal parkiran pri tehnikih. Še bolj kot to pa me je zaskrbelo dejstvo, da ne bi redno končal šolanja, kateremu sem se

Foto JMP

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

Novo pri Mladinski knjigi

V sodobni slovenščini tudi Trubarjevo razodetje

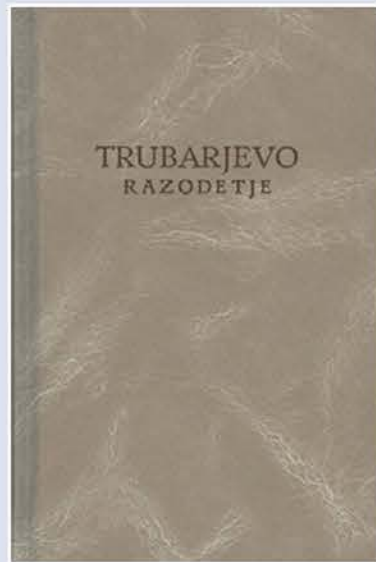
V Trubarjevem letu je pri Mladinski knjigi izšla knjiga Trubarjevo razodetje - izbrana poglavja iz Poslednjega dela Nove zaveze 1577. Kot je poročala Slovenska tiskovna agencija, avtor izbora, prevoda in komentarjev, Mihael Glavan, je ob predstavitvi dela, 29. oktobra, dejal, da je "skrajni čas, da se nam Trubar začne razodevati s svojo živo besedo, ki je tekoče berljiva sodobnemu bralcu".

Kot osnovni razlog za izbiro naslova je Glavan navedel osrednje besedilo, ki vsebuje zadnji del Nove zaveze Svetega pisma - Janezovo razodetje oziroma Apokalipso. Po Glavanovih besedah gre za specifičen tekst, ki je po eni strani grozljiv in opominjajoč na konec sveta, po drugi strani pa kaže na to, da je bil Trubar prepričan, da živi v apokaliptičnem času.

V delu je predstavljena teologija človeka. Trubar po Glavarjevih besedah ni imel toliko v mislih "novega evangeličanskega gibanja, ki bi postavilo novo cerkev z namenom peljati svet naprej brez povzračilnih primesi katolištva", pač pa govori bolj o "človeku, ki mora to opraviti na osebnem nivoju". Edino zveličanje je Trubar videl v etičnem in verskem prerodu človeka, sklepa Glavan.

"Iz knjige je bilo doslej pobranih precej ocvirkov", je povedal Glavan, ob čemer je izpostavil letnico rojstva, ki jo Trubar izrecno zapiše. "Nikoli pa niso bila poglavja postavljena v celoti", iz katere lahko po Glavanovem mnenju razberemo didaktično zgradbo besedila. Trubar je namreč pri vsakem poglavju najprej zapisal splošen pregled vsebine celotnega poglavja, nato pa je po točkah razdelil glavne enote, ob katerih je s primeri didaktično ponazoril različna besedila. Tu je posegel po svoji življenjski izkušnji - osebni, historični, družbeno-socialni in teološki.

Nova knjižica je krajša od izvornika. Ima le 160 strani, medtem ko jih je imel izvornik 500. Glavan se je odločil prevesti tista poglavja,

ki odsevajo družbenopolitično stvarnost tedanje časa. "Celotnega teksta ni bilo mogoče prevesti in pripraviti, ker je moralo delo iziti še letos, v Trubarjevem letu", je pojasnil Glavan.

Uvod v knjižico predstavlja Trubarjev kratki slovenski nagovor, ki mu sledi posvetilo v nemščini. Ta vsebuje veliko kulturnozgodovinskih opomb. Nemškemu delu sledi slovenski predgovor, ki ga Trubar podaljša še s petimi stranmi dodatka, kakor sam pravi "zato, da ne bi papir ostal čisto prazen". Temu sledijo štiri poglavja komentarjev k 6., 11., 16. in 18. poglavju Razodetja. Glavan je poudaril, da je bilo prevajanje strokovno in občutljivo delo. Ob tem ni bil naklonjen niti prehudemu posodabljanju jezika niti nasilnemu "starinjenju".

Oblikovalec knjižice Lucijan Bratuš je pojasnil, da je posebej za to delo izdelal posebno črko vrsto, ki zvesto posnema pisavo izvornika. Knjižica ima na levi strani original besedila, na desni pa prevod v knjižni jezik.

Baloh. Umetniško sem torej rasel v neponovljivem času in okolju. Naenkrat se je vodstvo gledališča - ob ponovni ciklični finančni krizi ustanove - odločilo za nekaj nepredvidenih upokojitev, s presojo, da je istovrstno kdo izmed gojencev vendarle zrel za sprejem med profesionalce. Tu se je pa zataknilo. Kakor sem bil neizmerno hvaležen svojim nepozabnim mentorjem, se nikakor nisem strinjal s sestavo pogodbe, ki je vsebovala tudi člen o istočasni zadolžitvi za rekvizitersko delo, katerega bi moral opravljati za nedoločen čas, čeprav sva se bila z Babičem že zmenila za trajanje te obremenitve. Zbal sem se namreč meglene obveznosti, ki bi lahko imela zame nepredvidene posledice, kar se je kaj kmalu pokazalo v primeru mojega poslušatelja, ki je potem vse življenje ostal parkiran pri tehnikih. Še bolj kot to pa me je zaskrbelo dejstvo, da ne bi redno končal šolanja, kateremu sem se

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

bič, dr. Andrej Budal, Stane Staršinič, zlasti pa za tisti čas enormna Štefka Drolčeva in Miha

/ dalje

Kratke

Na Goriškem na ogled zrcalne slike
Aleksija Kobala

Mestna galerija Nova Gorica v novembru gosti pregledno razstavo slikarja Aleksija Kobala. O postavitvi Zrcaliti vajenca k soncu je na odprtju, 7. novembra, spregovorila Petja Grafenauer, ki je predstavila tudi umetniško monografijo. Kobal je klasično slikarsko platno zamenjal s površino zrcala, ki mu narekuje vsebinska in formalna iskanja.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je akademski slikar Kobal s ciklusom Zrcalne slike (2001), ki ga je premierno predstavil prav v Novi Gorici, razprl široko paleto interpretativnih in doživljajskih možnosti. Z njim izoblikuje različne zgodbe, ki vključujejo površino in vstavljene "ready-made" objekte, tako da zrcalo postane pomemben likovni material, saj mu omogoča večplastnost, reliefnost, odbojnost, blesk. Vstopiti v te oblike pomeni vstopiti v slikarjev življenjepis, ki ga je tokrat namesto v barve zavil v skrivnostnost simbolov. Po oceni Grafenauerjeve, avtorice uvodnega teksta v razstavnem katalogu in umetnikove monografije, so Kobalove zrcalne slike iz leta v leto bolj izčiščene, znanstvene na eni in metafizične na drugi strani. Zadnja zrcalna slika, Zrcaliti vajenca k soncu, prikazuje kolo, sonce in strmino, ki jo mora vajenec premagati, da bi se vzpel k svetlobi. Sonce je vseskozi pred njim, saj se umetnik kakor Sif iz cikla v cikel vzpenja proti njemu, a ga nikdar ne ujame, je zapisala Grafenauerjeva. V Kopru rojeni Kobal

je leta 1986 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, sedem let pozneje pa je končal še podiplomski študij slikarstva. Za likovno udejstvovanje je prejel več priznanj in nagrad, med drugim Plečnikovo nagrado za grafično oblikovanje na srednji šoli (1977) in veliko nagrado Majskega salona (1995). Veliko razstavlja na samostojnih in skupinskih razstavah tako doma kot v tujini.

Razpis ministrstva za kulturo za promocijo
slovenskega jezika

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je Ministrstvo za kulturo v Uradnem listu RS (30.10.) objavilo javni razpis za (so) financiranje projektov, ki so namenjeni predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2009. Vse zainteresirane pozivajo, da do 5. decembra predstavijo svoje predloge. Zainteresirani lahko kandidirajo za pridobitev sredstev za izvedbo različnih projektov. To so lahko različne akcije, kot so tekmovanja in druge prireditve, počitniške šole, tečajji slovenščine, uveljavljanje in strokovno spremljanje jezika v javnosti in/ali uveljavljanje slovenskih javnih napisov in imen lokalov. Kandidati se lahko na razpis, ki bo objavljen tudi na spletnih straneh ministrstva, prijavijo tudi s publikacijo, npr. s knjigo, zloženko, zgoščenko, spletno stranjo. V poštev pridejo tudi manjše terenske raziskave jezikovnega položaja, prevajanje in ustvarjanje javno dostopnih računalniških programov v slovenščini ter slovenjenje imen pravnih oseb pri priglasišanju sprememb v uradnem registru.

Sredstva pa bodo namenili tudi za sistemske jezikovne izboljšave v informacijski tehnologiji - za prenosno telefonijo, teletekst, sinhronizacijo filmov in podobne dejavnosti, povezane z uveljavljanjem slovenskega jezika.

50-letnica smrti dr. Alojzija Kuharja

Pred 50 leti je 28. oktobra v New Yorku umrl eden izmed najbolj sposobnih slovenskih javnih delavcev v predvojnem katoliškem taboru, dr. Alojzij Kuhar. Rodil se je v Kotljah na slovenskem Koroškem leta 1895 v družini, iz katere je izšel še en znani Kuhar. To je bil njegov brat, pisatelj Lovro, bolje poznan kot Prežihov Voranc.

Alojzij Kuhar se je prepričano odločil za duhovništvo. Takoj po prvi svetovni vojni pa ga je dr. Lambert Ehrlich povabil v Ljubljano in ga prosil, naj mu pomaga pri pripravah za mirovna pogajanja v Parizu. V francoski prestolnici je Kuhar ostal tudi po končani mirovni konferenci ter tam diplomiral na visoki politični šoli in na pravni fakulteti slovite Sorbone. Ostal je v Parizu in pomagal v dušnem pastirstvu med slovenskimi izseljenci. Od leta 1927 do leta 1930 je bil tudi socialni referent pri jugoslovanskem veleposlaništvu in dragocen dopisnik osrednjega slovenskega dnevnika Slovenec. Uredništvo lista ga je pritegnilo domov in mu ponudilo mesto zunanje-političnega urednika. Z njegovimi članki in komentarji je Slovenec postal kvaliteten časopis. Od leta 1935 do razkosanja Jugoslavije leta 1941 je bil Kuhar tudi zunanje-politični komentator pri ljubljanskem radiu. Vseskozi pa je rad pomagal ob vsakršni dušnopastirski potrebi.

Leto 1941 je bilo prelomno tudi v življenju dr. Kuharja. Slovenska ljudska stranka, takrat najpomembnejša stranka na Slovenskem, je namreč poslala v tujino štiri svoje vidne predstavnike: Miho Kreka, Andreja Gabrovška, Franca Snoja in Alojzija Kuharja, ki so imeli nalogo, da sledijo dogajanju v svetu in s tem seznanjajo rojake v zasedeni Sloveniji. Alojzij Kuhar je odpoval v Veliko Britanijo in postal član jugoslovanske vlade v emigraciji. Tu je sodeloval pri sestavi "londonskih točk", to je političnega programa, ki je predvideval združitev vseh demokratičnih političnih skupin v Slovenski zavezi. Pravega uspeha pa ta program ni imel.

Novembra 1944 je pripravil govore po radiu BBC, s katerimi je med drugim opozarjal rojake v domovini pred škodljivim ravnanjem domobrancev ter poudarjal, da je OF tudi narodno gibanje, ki je le pod komunističnim vplivom. Britanski vladi je skušal prikazati položaj v Sloveniji, še zlasti nevarnost popolnega komunističnega prevzema oblasti. Ko je po koncu vojne leta 1945 izvedel za krute komunistične masovne poboje, je bil silno pretresen. Novim beguncem iz Slovenije je najprej v Veliki Britaniji in od leta 1950 dalje v ZDA nesebično pomagal.

Po vojni je na univerzi v Cambridgeu diplomiral še iz srednjeveške zgodovine. Po njegovi smrti sta izšli dve njegovi zgodovinski deli v angleškem jeziku in dve v slovenskem. Med temi ima posebno mesto Beg iz Beograda aprila 1941, ki ga je uredil Janez A. Arnez in ga izdal pred desetimi leti. / (mab)

Pogovor / Patrick Quaggiato

Pred vrati je izid druge zbirke
obetavnega skladatelja

Patrick Quaggiato je kljub svojim mladim letom uveljavljen in priljubljen slovenski skladatelj. V torek, 18. novembra, le nekaj dni pred jubilejno, 50. zborovsko revijo Cecilijanko bo ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici predstavljena druga zbirka njegovih del, ki jo je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete. Glasbeniku, čigar opus že sedaj vsebuje približno 200 del, smo za naše bralce postavili nekaj vprašanj.

Kako je prišlo do te zbirke?

Pobudo sta dala Zveza slovenske katoliške prosvete in Damjan Paulin, ki me je spodbudil, naj zberem svoje zborovske skladbe. Nova zbirka naj bi bila nekako nadaljevanje prejšnje, ki je izšla marca 2004. Vsebovala bo posvetne skladbe za mešane, ženske in moške zборе, pa tudi za otroške in mladinske sestave. Povpraševanje po otroških in mladinskih skladbah je veliko; zato sem prav tem želel posvetiti del zbirke.

Zbirka vsebuje avtorske skladbe in priredbe ljudskih. Kako si izbiral pesmi in avtorje za svoje skladbe?

Nisem imel posebnih kriterijev. Ko prebiram poezije, pomislim, ali se mi zdijo muzikalne, ali mi že besedilo nudi kakšno glasbeno idejo. Ljubenzki cikel Mateja Bora so mi naročili, torej ga nisem izbral. Gregorčiča sem napisal, ko je pred dvema letoma izšla zbirka, posvečena njemu. Rad imam tudi bližnje krajevne avtorje, kot so npr. Franjo Rojec, Alenka Florenin in Doriana Devetak.

Več skladb je naročenih izrecno posameznikom in zborom.

Večina teh je bila naročenih, pisanih za dirigenta ali zbor. Psalm ni bil naročen, ampak sem ga posvetil Ambrožu Čopiju, ki mi je prijatelj, saj je že pred študijem na konservatoriju usmeril mojo glasbeno pot. Skladbe od leta 2003 dalje so večinoma nastale po naročilu. Ko pišeš za zbor, moraš imeti pred sabo njegove zmogljivosti; poznati moraš razpon glasov, vedeti, kaj mu bolj leži, kakšna vrsta literature je bolj primerna zanj. Če hočeš, da se bodo skladbe izvajale, ne smeš pisati pretežko. Če pogledamo dela, ki jih pišejo sodobni skladatelji, ugotovimo, da moja ni-

so "težka", čeprav me mnogi imajo za avtorja, ki piše "komplicirano". Kar mi je znano, je občinstvo doslej dobro sprejelo moja dela.

Od prve zbirke do danes se je tvoj opus precej povečal. Te je k temu spodbudila prva?

Da, prva zbirka mi je gotovo dala precejšnji zagon. S tem da je bila na platnici moja slika, so me ljudje bolje spoznali. Nekdo mi je rekel: "Te imam doma na polici!"

Ker vodim nekaj instrumentalnih sestavov, sem v zadnjih letih začel pisati več instrumentalnih skladb, in to za komorne sestave, kvartete, kvintete, pa tudi za večji orkester. Vsekakor mi je zborovska pesem bližja.

Katere skupine vodiš?

Vodim pihalni orkester v Dobredu in Krminu. Leta 2006 smo ustanovili mladinski pihalni orkester v Trziču. Sveža novica pa je, da sem prav pred kratkim začel voditi mešani pevski zbor Rado Simoniti z Dobrovega.

Tvoja dela so prijetna, muzikalna, nagovarjajo poslušalca.

Rad poslušam veliko glasbe, tudi različne zvrsti. Ko pišeš, moraš imeti pred sabo to, kar se bo v resnici slišalo. Če imaš pred sabo to zvočno sliko, bo skladba bolj popolna. Včasih pride navdih in gre zlahka od roki. Zgodilo se je, da sem za neko skladbo dobil naročilo ob šestih zvečer, napisal sem jo v štirih urah, naslednjega dne sem jo ob dveh popoldne že oddal po elektronski pošti. Ne gre pa vedno tako. Zgodi se tudi, da se mi zavozla. Najbolje pišem, če sem v miru, če me nihče ne moti, če ne zvoni telefon. Pišem tudi več ur nepretrgoma, preskočim kosilo in mi nič ne manjka. Večinoma pišem na računalnik, tako delam hitreje in je tudi bolj čitljivo. Nekdaj sem pisal ob klavirju, sedaj ga skoraj več ne uporabljam; pri klavirju si "suženj" prstov, težje napišeš nekaj več kot to, kar zmorejo prsti. Pomembno je znanje harmonije, vertikalno branje not.

Ko pišem, skušam optimizirati vsako linijo glasu; dodajam legature, ekspresivne znake, ki jih pred leti nisem uporabljal.

Niso pomembne same note, ampak tudi dinamika, agogika, drugi elementi in učinki.

Ti je lažje pisati za otroški ali za odrasli zbor?

Ni lažje ali težje eno ali drugo; po mojem gre za dva različna načina pisanja. Če pišeš za odrasel zbor, imaš več zvočnih možnosti. Pri otroškem moraš pomisliti, da otrok drugače dojema glasbo. Ker otroci večinoma pojejo na pamet, moraš upoštevati tudi to.

V zbirki so slovenske pesmi, pa tudi furlanske in italijanske v različnih narečjih.

Italijansko avtorsko "Il riso diabolico del sole cocente" sem napisal za otroški zbor osnovne šole v Komnu, ki jo je krstno izvedel na tekmovanju v Malcesinah, kjer je moral predstaviti italijansko noviteto. Za italijanske skladbe imam manj ponudb. "Piccola suite italiana" je nastala po naročilu, ko me je Stojan Kuret vprašal za italijansko ljudskih iz Tridenta, Piemonta in Furlanije. "Se passi per di qua" je nastala za italijansko zbirko. "Po lojtrcah je hodil" je nastala za zbor Vinika. "Kambrco" sem napisal leta 1999, ko sem se lotil prirejanja.

Raje pišeš avtorske skladbe ali priredbe?

Pri priredbah ljudskih pesmi si bolj omejen. Upoštevati moraš melodijo, pa tudi tradicijo. Pri avtorski skladbi si svoboden; včasih biti preveč svoboden tudi ni lahko. Pri zborovskih ali vokalnih skladbah te pogojuje že besedilo. Pri instrumentalni

skladbi pa imaš bel list; nekje moraš začeti. Lahko tudi veš, kaj naj bo skladba vsebovala, imaš idejo, ki jo potem skušaš "zgraditi" z notami. Ni vedno tako, da začnem s prvo noto in končam nujno z zadnjo.

Pomembno se mi zdi, da so skladbe kakovostne, da si sam prepričan, da je to, kar si napisal, dobro. Saj ni nujno, da je vseč vsem; okusi so različni. Moj slog je mešanica tradicije našega okolja in prvih sodobnejše lahke glasbe 80. in 90. let.

Kdaj najraje pišeš?

Največ idej mi pride zgodaj zjutraj ali pa zvečer. Preden grem spat, lažje razmišljam in se mi porodi kakšna dobra ideja. Zjutraj sem bolj svež in lažje spravim kaj na papir. Kot je rekel Pavle Merku: "Če je ideja dobra, se je boš spomnil tudi zjutraj."

Se rad družiš s skladatelji?

Pred leti sem večkrat srečeval s Čopijem, ko sem pel v Komornem zboru v Novi Gorici. Po vajah sva veliko debatirala o pesmih in skladanju. Spoznal sem tudi druge skladatelje, slovenske in italijanske; nimam pa veliko priložnosti, da bi se redno srečevali.

Kako gre s študijem?

Končujem študij vokalno zborovske kompozicije in zborovstva na konservatoriju v Trstu. Če gre vse dobro, bom končal konec meseca. Poleg tega poučujem tolkala na več šolah, na Komelu, Glasbeni matici, pa tudi na eni šoli na Videmskem. Pravzaprav sem začel s klavirjem, ker takrat ni bilo profesorja tolkala. Tako sem pridobil nekaj osnov glasbe, ki so mi gotovo koristne. Ko so mi našli profesorja tolkala, sem začel z bobni. Ritem imam v krvi, saj tudi moj oče igrata tolkala. Že kot otrok sem potolkel mami vse kozice... Drugo leto nameravam skleniti še študij tolkal. Obiskal sem več tečajev za dirigiranje, in to tudi pri mednarodno uveljavljenih mojstrih. V knjigah ne najdeš vsega.

Na koncu bi se rad zahvalil Zvezi za drugo zbirko. Upam, da bo zborom ponudila kaj novega. DD

Film o slovensko-italijanskih odnosih
Veter se požvižga

Ljubljani so avgusta končali slikovno in zvočno obdelavo celovečernega filma Veter se požvižga, ki ga je zasnoval in realiziral samostojni in neodvisni cineast Filip Robar Dorin. Osrednja tema filma so slovensko-italijanski odnosi v zadnjem stoletju. Kakor poroča Slovenska tiskovna agencija, je avtor najpomembnejša dejstva in dogodke iz polpreteklih zgodovine odnosi med obema sosedama, ki so v Sloveniji splošno znani, italijanski politiki pa jih je v zadnjih desetletjih uspešno prikrojiti lastnim interesom in jih prikazati evropski javnosti v zase ugodnejši luči, izpostavil navzkrižno namerjanju. V svojem znanem filmsko-esejističnem

slogu metodično razkriva manipulativne prijeme italijanske politike ter mlačno in neodločno politiko večjega dela predstavnikov slovenske države.

Nekateri politiki v še ne tako davni preteklosti so sprenevedavo manipulirali z zgodovinskimi dejstvi in jih prilagajali svojim interesom. Še posebej problematično in zavajajoče je tolmačenje obdobja od nastopa fašizma do današnjih poskusov desnice, da prikaže povojne ekscese kot dejanje barbarskega značaja Slovencev in Hrvatov do Italijanov samo zato, ker so Italijani. Italijanska politika in publicistika med drugim spretno prikrijava dejanja, ki sta jih vladavina fašizma in okupacijska vojska storila na ozemlju Slovenije, Hr-

vaške in tudi drugod po svetu. Zahtevam italijanske desnice se je očitno podredil tudi del zgodovinske stroke, tako da državljanji sosednje države o polpretekli zgodovini svoje dežele ne vedo prav veliko, še zlasti pa jim je bilo "prihranjeno" sramotno obdobje italijanskih vojnih zločinov v Abesiniji, Sloveniji in na Hrvaškem, je ob svojem novem filmu zapisal Robar Dorin. Ob pomoči prekanjenih demagogov in podpori masovnih medijev je tako nastala v Italiji vzporedna inačica zgodovine, ki sta jo osvojili tako politika kot uradna zgodovinska veda, a je v mnogih nadrobno docela sprta z zgodovinskimi dejstvi. Še več, italijanskim desničarskim strankam in delno tudi sredinski politični opciji je uspelo prikrižati vlade in delno tudi javnosti v državah EU, da je edina prava interpretacija zgodovinskega dogajanja in razmer na ita-

lijanski vzhodni meji tista, ki jo posreduje njihova vlada. Žal tudi civilna družba v sosednji državi ni dovolj prodorna ali pa ne zmore poguma in sredstev, da bi seznanila javnost z dejstvi, ki bi jih morala poznati vsa omikana Evropa. To se je pokazalo tudi ob lanski in letošnji proslavi dneva spominov v Italiji in ob reakcijah javnosti ter občil po prikazovanju televizijskega filma Srce v breznu. Robar Dorinov film je odločna in argumentirana zavrnitev takšnih medijskih fabrikatov, kot jih je najti v filmu Srce v breznu, ki so ga sosedje posneli in predvajali predvsem za potrebe politične propagande, je sporočil avtor. Producent filma je Studio Vrtnec, koproducent TV Slovenija, finančno ga je podprl avdiovizualni sklad ministrstva za kulturo. Film je bil posnet v treh fazah v razdobju več kot deset let.

Kratke

DSI - Knjižnica Dušana Černeta / Večer o vojnih in povojnih prikritih zločinih in grobiščih

V Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bo v ponedeljek, 17. novembra, ob 20.30 na sporedu razgovor o bolečih, a za moralno zdravje slovenskega naroda neizogibni problematiki: o vojnih in povojnih prikritih zločinih in grobiščih, o popravni krivic, o spravi.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta prirejata namreč predstavitev 432 strani debele, trdo vezane in bogato dokumentirane knjige velikega formata Poročilo Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč v mandatu 2005-2008. O njej bosta spregovorila dosedanj predstnik Komisije, odgovornar in direktor Muzeja za novejšo zgodovino v Ljubljani Jože Dežman ter kriminalist, vodja policijske akcije Sprava Pavel Jamnik. S finančno pomočjo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je delo izšlo pri Družini v Ljubljani.

Suhoparni naslov nekoliko zakriva dejstvo, da ne gre za uradno poročilo o opravljenem delu, temveč za pravi zbornik razprav, o katerem smo v Novem glasu že pisali po prvi predstavitvi v Ljubljani.

Člani vladne komisije in njihovi sodelavci v 12 razpravah predstavljajo temeljne ugotovitve kriminalistov, arheologov, antropologov, izvedencev sodne medicine in drugih, ki so obravnavali 581 topografsko raziskanih morišč in grobišč. Kar 170 strani pa zavzema esej o Tranzicijski pravičnosti. Napisal ga je Jože Dežman, ki ob številnih primerih razmišlja o komunistični revoluciji na Slovenskem ter o svetu zmagovalcev in poražencev. Avtor, ki je bil v preteklih dneh na študijskem potovanju v Španiji, bo lahko spregovoril tudi o tem, kako na Pirenejskem polotoku po toliko desetletjih rešujejo travme silno krvave državljanske vojne in neizprosne frankistične represije.

Posvet o preprečevanju alkoholizma pri mladostnikih

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor organizirajo v sodelovanju z Zadrujo La Quercia, s prispevkom Pokrajine Trst in pokroviteljstvom Deželne uprave za šolstvo, posvet o tveganjih in učinkih uživanja in zlorabe alkoholnih pijač med mladimi, ki bo dne 14. novembra 2008 od 17. ure dalje v športnem centru v Vižovljah. Sodelujejo ugledni gosti: dr. Salvatore Ticali in dr. Rosanna Purich iz Oddelka za zdravljenje odvisnosti od legalnih substanc, dr. Carla Piccini - operaterka As. Tr. A., Stotnik Fabrizio Pinori, dr. Sara D'Italia - operaterka Hyperion, g. Nadia Passioni - operaterka ACAT, dr. Roberta Sulčić - psihologinja, dr. Eva Perizzolo - projekt Overnight. Projekt bo predstavila dr. Maria Antonella Celea, referent projekta (za informacije 0402017387). Toplo vabljeni starši, profesorji, vzgojitelji in vsi, ki imajo stike z mladimi.

"Imena na grobovih"!

V zvezi z vsakdanjim govorjenjem in pisanjem o naši preteklosti, sedanjosti in prihodnosti na tem ozemlju mislim, da bi bilo zelo važno tudi ob težkih trenutkih smrti bližnjega, da bi na nagrobnem spomeniku le tega izstopala izvirno slovensko ime in priimek. Žalostno je videti na grobovih, posebno na Krasu in tudi v mestu, spremenjena slovenska imena. Moramo se zavedati, da napisi, ki trajajo tudi stoletja, izražajo korenine prebivalstva teh krajev. Tudi če v življenju po naključju ali iz različnih razlogov ni prišlo do vrnitve uradnega imena v izvorno obliko, dobro vemo, da na nagrobnem spomeniku nobena oblast ni prepovedala izvirnega slovenskega imena, ki bo leta in leta pričalo naš obstoj! / S spoštovanjem, Selj Ivo

Okusi Krasa / Glinaste ženske Beti Starc

V torek, 21. oktobra, je v gostilni La lampara v Križu potekal poseben večer Okusov Krasa, ki je bil kulturno obarvan.

V konferenčni dvorani kriške gostilne so bile na ogled lepe glinaste ženske podobe openske umetnice Beti Starc. Po pevsko glasbenem uvodu skupine Ano ur'co al' peji dveje je kritičarka Viviana Kljun pospremila občinstvo v ustvarjalni svet "vzgojiteljice, mame in žene, ki je glino začela gnesti pred več kot desetimi leti". Beti Starc se je namreč po opravljenem tečaju leta 1996 odločila za snovanje takih izdelkov,

Foto Kroma

v katerih bi se zrcalile ženske figure njenega življenja. "Na prvi razstavi v Zinkovem domu leta 2000 so Betine umetnine žele velik uspeh. Umetnica pa se zaradi ljubosumja nad svojim delom ni odzvala zahtevam kupcev". Beti Starc je tako izdelke skrbno spravila in na nekatere celo pozabila. "Ko sva z umetnico pripravljali nočnejšo razstavo, se je pred nama zvrstila zanimiva kopica ženskih podob: nekoč so se v teh umetninah skrivala obličja in kretnje Betinih hčera, ki so v tem času dorasle. Nad vsemi pa kraljuje podoba Betine none, karizmatične Vike, ki jo družina ohranja v trajnem spominu". Glinasti izdelki Beti Starc so prepoznavni predvsem zaradi plastičnosti izraza upodobljenih ženskih likov: najdemo tako mamo, ki pestuje ali uspava dojenčka, otroka, ki neutolažljivo joče itd. "Veliko podob je umetnica načrtno ustvarila brez razpoznavnih potez zato, da bi se lahko v njih zrcalile tudi druge osebe ženskega spola. Viviana Kljun je še dodala, da je snovanje glinastih izdelkov le del širšega umetniškega zanimanja openske umetnice: "Zaradi njene skromnosti bomo zato potrebovali še mnogo pobud, kot so Okusi Krasa, da bomo deležni Betine ustvarjalnosti".

Beti Starc se je nato zahvalila vsem, ki so z njo delili tako lep trenutek, o svojih delih pa je dejala le to, da si šteje v veliko čast, da vanje utegne preliti del svoje ženske duše in slovenskega čutenja. Dodati gre, da sta prisotne v imenu SDGZ uvodoma pozdravila predsednik trgovinske sekcije Ervin Mezgec in predsednik gostinske sekcije ter lastnik gostilne La lampara Niko Tence. Pobuda Okusi Krasa nadaljuje svojo umetniško ponudbo tudi v ostalih gostilnah in restavracijah, ki so letos pristopile k enogastronomski pobudi SDGZ. / IG

OPČINE Slovensko deželno gospodarsko združenje

Kako kljubovati finančni krizi?

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v sodelovanju s Sekcijo svobodnih poklicev SDGZ in Sekcijo za mednarodno trgovino in storitve SDGZ priredilo v torek, 4. novembra, v konferenčni dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah informativno srečanje, da bi člani seznanili o vzrokih hude gospodarske krize, ki je nastopila pred nekaj meseci, in jim obenem predstavilo možne variante, s katerimi kljubovati prihodnjim protisunkom finančnega cunamija.

Vzroke najhujšega finančnega poloma, kar ga svet ni videl od leta 1929, je nazorno predstavil profesor bančništva na videmski univerzi Stefano Miani. Kriza je nastopila že pred letom dni na področju nepremičninskega financiranja, ki naj bi običajno sledilo dvema načeloma: financiranje nakupa neke nepremičnine mora biti v sorazmerju z dejansko vrednostjo nepremičnine, obroki vračanja kredita pa morajo biti v skladu z dohodkom prejemnika kredita. "Teh dveh načel pa se ameriške banke

niso držale: posojilo je bilo včasih celo višje od vrednosti nepremičnine, kredit pa so lahko zaprosile tudi osebe, ki niso zmogle izpolni-

Foto IG

ti svojih dolgov", je obrazložil prof. Miani. Rast ZDA je bila v zadnjih letih (oz. desetletjih) zgolj navidezna, tovrstna finančna novotarija pa je do neskončnosti pomnožila likvidnost posrednikov. Posojila so nato kreditne banke na podlagi medbančnega siste-

ma odstopale drugim bančnim ustanovam: ko je mehur končno počil, so se banke znašle v položaju, ko druga drugi niso več zapale. "T.i. posojila sub prime so predstavljala le 2% svetovnega poslovanja. Kljub tako nizkemu odstotku je kriza nastopila zaradi nezaupanja do medbančnega poslovanja". Očitno je, da so ZDA osrednji krivec za ta finančni polom, saj "se še nikoli ni zgodilo, da bi neka država toliko časa živela nad svojimi realnimi zmō-

nomije. ZDA so tako finančno politiko lahko vodile samo zato, ker so si v povojnem času izborile nedotakljiv položaj: spricho zadnjega in najhujšega finančnega kraha so si to prednost zapravile. Prof. Miani predvideva, da bodo učinki krize negativno vplivali na gospodarstvo še vse prihodnje leto, vse tja do polovice leta 2010. Treba bo zato ubrati nove poti in se soočati z drugačnimi finančnimi strategijami.

O tem, kako naj se zaščitijo varčevalci, pa je spregovoril vodja Sekcije svobodnih poklicev SDGZ Ivan Gruden. Dejal je, da položaj ni tako dramatičen, kot se na prvi pogled lahko zdi: nastopil je končno pravi trenutek za izkoriščanje priložnosti, ki se odpirajo: razmišljati je treba o sveži prenovitvi naložb in o sestavi učinkovitejšega portfelja. Štefan Tomšič (ZKB) pa je spregovoril o finančnih pomočeh, ki jih je italijanska država namenila lastnim bančnim ustanovam: "Ta politika reševanja pa nikakor ne sme oškodovati manjše bančne ustanove, kot je na primer naša". Politika zadružnih bank je namreč usmerjena predvsem v zasledovanje etičnega odnosa do teritorija, zaradi česar se zadružne bančne ustanove razlikujejo od velikih bank, ki stremijo predvsem po zaslužku: žal pa je ta pri večjih poslih vezan tudi na špekulacijo.

IG

V katedrali sv. Justa

Hvaležnica 2008

"Človek seje, Bog pa poskrbi za žetev": pod tem geslom je potekalo v nedeljo, 9. novembra, vsakoletno tradicionalno srečanje slovenskih vernikov s škofom v samem središču tržaške škofije - v katedrali sv. Justa, v kateri je dolga leta še po drugi svetovni vojni bila slovenska beseda prepovedana; več let pa je že, odkar sta v polnosti zadoneli slovenska beseda in slovenska pesem, predvsem drugo nedeljo v mesecu novembru, ki je posvečena hvaležnici. Škof Ravignani, ki je slovenski daritev vodil ob somaševanju slovenskih duhovnikov, je vernikom povedal, da se vsako leto posebej veseli tega srečanja, ki privablja k sv. Justu ljudi s Krasa, iz Brega in mesta ter jih druži v zahvali Bogu za vsakoletni pridelek. Tako je omenil oljkarje iz Brega, vinogradnike s Krasa in vse tiste kmetije, ki se še danes posvečajo

obdelovanju rodovitne zemlje. Posebna misel pa je bila posvečena mladini in mladinski pastoralni s priporočilom, da mladi potrebujejo kraje in priložnosti za srečanje in za gradnjo svoje duhovne rasežnosti. Njim se je treba približati z njihovo govorico in z njihovim načinom dela ter v njih vzbuditi željo po duhovni rasti. Škof Ravignani ni mogel niti mimo ljudskega misijona, ki je bil razglašen v začetku meseca oktobra in ki bo potekal v mesecu oktobra leta 2009. V tem letu bodo naše mesto obiskali patri minoriti in se večkrat srečali s slovenskimi verniki, predvsem z mladimi družinami. Slovesno mašo je kot vsako leto

obogatilo petje Zvezde cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta ter otroškega pevskega zbora Kraški cvet pod vodstvom sestre Karmen Koren, pri daritvi pa so sodelovali tudi skavti Slovenske zamejske skavtske or-

gane slovenske vernike na grič Sv. Justa in jih pozdravijo ob koncu daritve, ko mrak že lega na tržaško mesto in se verniki razidejo vsak po svoji poti, v njih pa zvenijo bodrilne besede škofa, naj še naprej skrbimo za našo duhovno

Foto Kroma

ganizacije ter narodne noše. Posebno noto slovesnosti pa dajejo nekaj let še pritrkovalci, ki spre-

rast in za srečevanje slovenskih vernikov na Tržaškem.

(jc)

GLASBENA MATICA Koncertna sezona

Kogojevi dnevi v Trstu

Mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi, ki ga prireja Prosvetno društvo Soča, je tudi letos obiskal Kogojevo rodno mesto Trst s koncertom, ki po tradiciji odpira koncertno sezono Glasbene matice. Letos bo tržaška ustanova praznovala nekoliko drugače, saj se bodo namesto abon-

majskega niza zvrstili jubilejni dogodki ob stoletnici ustanovitve (1909-2009), sodelovanje z društvom iz Kanala pa je postalo ustaljena tradicija, ki se je ponovila tudi v tej posebni sezoni. Ob 29. izvedbi je festival ponudil tržaškemu občinstvu poslastico, vokalno-instrumentalni komorni večer s priznanimi izvajalci, ki

sta ga oblikovala slovenski basbaritonist argentinskega izvora Marcos Fink in ukrajinska sopranistka, solistka reške opere Olga Kaminska. Spremljala ju je strokovnjakinja na tem področju, pianistka Nataša Valant, ki je bila korepetitorka ljubljanske Opere in je dolgo let delovala v Slovenski filharmoniji in sodeluje z vodilnimi slovenskimi solisti. V skladu z glavno usmeritvijo festivala se je koncert v dvorani Nemškega dobredelnega društva osredotočil na sodobno glasbeno ustvarjalnost, a se je tudi izognil njenim najbolj ostrim izrazom z izbiro bolj spevnih in vsečnih govoric, s posebno pozornostjo tudi do priredb ljudskih motivov. Dvodelni program so v prvem delu sestavljale umetne skladbe slovenskih in ukrajinskih mojstrov, ki sta jih pevca izvedla izmenično, z obarvanjem jesenskih barv pretežno melanholičnega, razmišljujočega slovenskega duha. Priznani basbaritonist je podal svoj pevski objem v nežnem tonu mehkega, a nekoliko enolično umirjenega izraza, sopranistka pa je

poudarila bolj živo sporočilnost s teatralnim nastopom in bolj neposrednim stikom s poslušalci. Med izbranimi avtorji je bil tudi Lojze Lebič, ki je sedel med publiko tržaškega koncerta. Mednarodni duh je obarval drugi del sporeda, ko je vsak izvajalec predstavil utrinek iz ljudske tradicije svoje domovine. Olga Kaminska se je vživela v ljudsko spontanost z zagnanim, navdušenim pristopom, ki ga je ovrednotila tudi z izvedbo a cappella, Marcos Fink pa je poudaril svojo dvojno narodnost z argentinskimi in slovenskimi spevi. Ob drobnih in pristrčnih koroških motivih, ki jih je priredil Anton Nagele, so zazvenele tudi čustvene pesmi iz zbirke "argentinskega Schuberta" Carlosa Guastavina in Piazzollova skladba po besedilu Jorgeja Luisa Borgesa. Koncerti sodobne glasbe navadno ne privabljajo množic in tako je bilo tudi tokrat, čeprav so izvajalci oblikovali program, ki je lahko nagovarjal širšo publiko. Prisotni so cenili in nagradili glasbenike s pozornostjo in zadovoljnim aplavzom.

PAL

TRŽAŠKA UNIVERZA Visoka šola modernih jezikov

Finančna podpora slovenističnemu oddelku

Zaradi neugodnih gospodarsko - finančnih okoliščin smo že dalj časa priča klestenju sredstev, ki jih država namena univerzitetnemu sistemu. Glede na sedanjo svetovno krizo ne gre pričakovati, da se bo to v prihodnje izboljšalo. Prav zato bo treba načrtovati drugačne sinergije med študijskimi ustanovami in zasebnimi podjetji, tako kot že dalj časa poteka v ZDA: sponzorstvo bo v bližnji prihodnosti postalo morda neobhodno potrebno sredstvo, s katerim bodo lahko univerze ohranile pravišen nivo formativne ponudbe.

Majhen, a vendarle pomenljiv primer tovrstnega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem se že drugo leto zapored pojavlja na Visoki šoli za tolmače in prevajalce in je za slovensko narodno skupnost v Italiji še kako dobrodošel, hkrati pa tudi zaskrbljujoč, saj kaže na nelahek položaj, v katerem je slovenistični oddelk šole na ul. Filzi. Zadrzna kraška banka, Zadrzna banka Doberdob in Sovodnje ter finančna družba KB 1909 so s prispevkom v višini 7 tisoč evrov omogočile dveletno specialistično izpopolnjevanje v slovenskem jeziku. Pobudo so predstavili v sredo, 5. novembra, na sedežu Visoke šole ob prisotnosti predsednika Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje Daria Perica (ki je obenem zastopal še KB 1909 in ZKB), ravnateljice šole Lorenze Rega, prof. Ivana Verča, prof. Marije Pirjevec, prof. Magde Jevnikar in predsednika Narodne in študijske knjižnice Viljama Černa, ki je uvodoma lepo spregovoril o pomenu manjših jezikov v EU. "Velike oz. bolj širjene jezike je lažje spoznati kot jezike manjših narodov: vendar tudi ti morajo imeti možnost enakega razvoja in prenosa kot ostali. Vaša šola to poslanstvo zvesto opravlja", je dejal Černo prof. Lo-

renzi Rega, Dariu Pericu pa dodal: "Vaša podpora ni zato namenjena državi, ker je univerza državne-ga značaja, vaša podpora je name-

Prof Ivan Verč je v svojem posegu poudaril pomen vse večjega sodelovanja med zasebnimi ustanovami in univerzitetnimi inštitucija-

Foto IG

njena predvsem nam Slovincem in kulturi nasploh, ki je od vedno stični kamen različnih narodov".

mi, ki pa naj bo usmerjen h krepitvi tudi humanističnih fakultet. Zgledovati se je treba po drugih

univerzitetnih oddelkih, predvsem tehnološkega značaja, ki so v preteklosti že sklenile sinergične povezave z npr. farmacevtskimi in drugimi podjetji. "Naše študente moramo zato ovrednotiti in s takim sodelovanjem jim hkrati poiskati nove možnosti v službenem svetu". "Naša fakulteta ne sodi zgolj v strogo humanistično nišo, saj zaradi študija gospodarskega in pravnega izrazoslovja je spekter možne zaposlitve naših študentov veliko bolj širok", je dodala ravnateljica Rega in prisotnim namignila na možnost dejanskega sodelovanja med slovenskim oddelkom in slovensko-zamejskim bančnim svetom na podlagi sestave podrobne banke podatkov strokovnega bančnega izrazoslovja, ki bi jo sestavili sami študenti. Dariu Peric se je v besedah sogovornikov strinjal, sodelovanje med zamejskimi bankami in slovenističnim oddelkom Visoke šole pa mora nujno opustiti izredni značaj in postati redne narave.

IG

Prof. Marija Pirjevec o stanju in izzivih slovenističnega oddelka

V kakšnem položaju je slovenistični oddelk na Visoki šoli modernih jezikov?

Položaj oddelka za slovenistiko na Visoki šoli modernih jezikov za prevajalce in tolmače je na eni strani razveseljiv, saj je število študentov iz leta v leto večje. Lani je na primer vpisalo slovenščino kot drugi ali tretji jezik kar 48 študentov in med njimi je bilo veliko Italijanov. Ta porast si lahko razlagamo med drugim tudi z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo. Da so se že zaradi tega potrebe po usposobljenih prevajalcih in tolmačih bistveno povečale, je razumljivo. In to na vseh nivojih, na deželnem, državnem in meddržavnem. Ob tem ne smemo pozabiti, da pomeni Slovenija za mnoge gospodarske ustanove v tujini odskočno mesto proti jugu in vzhodni Evropi. Tistemu, ki želi uspešno trgovati s Slovenijo, bo znanje slovenščine gotovo v korist. In tega so se pri nas začeli zavedati tudi Neslovinci. Na drugi strani pa ne morem mimo ugotovitve, da je kriza, v kateri se je znašla italijanska univerza, neizbežno zajela tudi nas. Naš položaj je pravzaprav še posebej težak, saj smo se znašli ne samo v finančni, temveč tudi v hudi kadrovski stiski. Oddelk sta namreč v zadnjih letih zaradi upokojitve ali

premistitve na videmsko univerzo zapustila dva redno zaposlena raziskovalca. Posledica tega je, da so vsi predavatelji, razen mene, ki pa sem zunaj staleža, trenutno nameščeni pogodbeno in to le za določen čas (eno akademsko leto). V tem izrednem stanju smo že lani poiskali pomoč zunaj univerze in reči moram, da nismo našli na gluha ušesa. Finančni prispevek, ki so nam ga nudile Zadrzna kraška banka na Opčinah, Zadrzna banka Doberdob in Sovodnje in Finančna družba KB iz Gorice, je bil za naš oddelk izjemnega pomena.

Seveda je tudi letošnji položaj kljub rahlim premikom na bolje še vedno zaskrbljujoč.

Če hočemo, da se položaj slovenščine na naši fakulteti okrepi, in prav to je naš glavni cilj, tudi letos nujno potrebujemo zunanjo podporo. In to toliko bolj, ker smo v novem akademskem letu uvedli tudi dveletni specialistični študij slovenskega jezika za prevajalce in tolmače, kot ga predvideva po opravljeni prvi stopnji bolonjska reforma. Na sestanku, ki smo ga imeli 5. novembra z g. Dariom Pericem, predsednikom Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje, nam je bila zagotovljena finančna pomoč

vseh treh omenjenih ustanov, oblikovala pa se je tudi zamisel o sodelovanju med njimi in našo fakulteto ob možni ustanovitvi skupnega raziskovalnega projekta v korist bančnim institucijam (denimo raziskovanje strokovnega besedja).

Kako lahko torej fakulteta kljubuje zaskrbljujoči finančni krizi?

Kriza, v kateri so se znašale italijanske univerze in z njo vred tudi tržaška, je namreč tolikšna, da trenutno ne dopuščajo upanja na morebitni razpis vsaj enega mesta raziskovalca ali profesorja slovenskega jezika. Prav zato si moramo pomagati tako, da si poiščemo, kot rečeno, zunanje sodelavce za določen čas. Pomembno je tudi to, da nam je letos uspelo ob prizadevanju dekanke prof. Lorenze Rega pritegniti na naš oddelk za eno leto prof. Magdo Jevnikar, ki je doslej poučevala na višji srednji šoli v Trstu. Pri nas bo notraj slovenističnega oddelka opravljala organizacijske posle, prevzela pa bo tudi predavateljske obveznosti, in sicer prevajanje iz italijanščine v slovenščino. Pomoč, ki nam jo bo nudila v tej zapleteni situaciji, bo gotovo pripomogla k izboljšanju težkega položaja, o katerem je bil govor.

"Ko bi govoril človeške in angelske jezike, ljubezni pa ne bi imel..., mi nič ne koristi" (1 Kor 13, 1-3). S citatom iz Prvega pisma Korinčanom, ki povzema evangelijsko sporočilo, je prof. Edvard Kovač sklenil uradni del večera v Društvu slovenskih izobražencev v ponedeljek, 3. novembra. Slovenskega teologa, filozofa in pedagoga Edvarda Kovača (ki med drugim predava na Teološki fakulteti v Ljubljani in na Filozofski fakulteti Katoliške univerze v Toulousu, kjer so mu podelili francosko državno odlikovanje Reda za zasluge pri spletnju intelektualnih in kulturnih stikov ter pri izmenjavah med Slovinci in Francozi na področju filozofije, teologije in sociologije) so na letošnjem srečanju Mediteranskih PEN centrov v Arlesu počastili s prvo Mediteransko nagrado PEN za "človeški, intelektualni, literarni in medkulturni dialog v Mediteranu". Za visoko priznanje je gostu čestital tudi predsednik DSI-ja, Sergij Pahor, ki je o Kovaču dejal, da s simpatijo gleda na naše manjšinsko življenje in da se rad vrača v Trst.

DSI Gost prof. Edvard Kovač

Večer posvečen sv. Pavlu

Prof. Kovač je tokrat v Peterlinovi dvorani govoril na temo Pavlov preobrat od morale k etiki. Glede na to, da je papež Benedikt XVI. 28. junija letos razglasil začetek Pavlovega leta (ob 2000-letnici rojstva 13. apostola), ki se bo zaključilo na god sv. Petra in Pavla 29. junija 2009, je bilo predavanje prof. Kovača zelo dobrodošel kamenček pri sestavi mozaika o liku sv. Pavla, apostola narodov in stebra krščanstva.

Za poznavanje in razumevanje Pavla iz Tarza je Kovač izpostavil tri obdobja, ki so ga globoko zaznamovala in postopno vodila do Jezusa, vira nove inteligence, ki jo je Pavel ožnjaval v Mali Aziji,

Grčiji in po vzhodnem Sredozemlju. Sicer je bil Pavel po rodu Jud in je živel v nekdanji grški, nato rimski koloniji na meji med Sirijo in Anatolijo, kjer je zahajal v grške šole in se naučil helenistične grščine ter se izpopolnil v grški retoriki. Kmalu pa se je odpedal medkulturnemu dialogu in postal podložen črki,

preselil v Jeruzalem, kjer se je izobraževal v Gamalietlovi šoli, ki je zahtevala dosledno izpolnjevanje Mojzesev postav.

Na poti v Damask je končno doživel razsvetljenje in mistično komunikacijo s Kristusom, kar ga je vodilo k Jezusovim učencem, kjer se je končno napajal ob Petrovih pridigah ter glavnih izrekih Kristusovega nauka. Odkril je tako, da je izpolnjevanje zapovedi drugotnega pomena. Njegove misli in dejanja so odtlej zato izhajali le iz skrivnosti, ki se mu je razodela na poti v Damask in na podlagi katere je zgradil novo moralo.

O Pavlu je znal prof. Kovač povedati zelo veliko zanimivega, pri čemer je pogosto segal po Pavlovih pismih in tako prisotnim nazorno prikazal njegovo življenjsko pot, njegove kulturne in miselne svet ter oblikovanje njegove evangelijske etike, etike ljubezni.

AL

Foto IG

saj je helenistično miselnost opustil in prestopil k najstrožji judovski ločini svojega časa. Zato se je

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi na predavanje "110 let rojstva prof. Ivana Rudolfa, Maistrovega borca, tigrovca, politika in organizatorja primorskih prostovoljcev v Afriki". O liku in delu svojega očeta bo govoril časnikar Saša Rudolf. Večer bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29) v petek, 14. novembra, ob 20.30.

Radijski oder obvešča, da bo naslednja predstava 11. Gledališkega vrtijaka na sporedu v nedeljo, 16. novembra, v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu (ul. Brandesia 27), prva predstava ob 16. uri (red SONČEK) in druga ob 17.30 (red ZVEZDA). Lutkovno gledališče iz Maribora bo nastopilo z igrco Jajce.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Čemeta vabita v ponedeljek, 17. novembra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo ob 20.30 predstavitev obsežne knjige Poročilo Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč v mandatu 2005 - 2008. O njeni pretekljivi vsebini bosta spregovorila njen urednik, sicer pa predsednik Komisije, zgodovinar in direktor

Muzeja za novejšo zgodovino v Ljubljani Jože Dežman ter kriminalist, vodja policijske akcije Sprava Pavel Jamnik.

Klub Prijateljstva vabi v četrtek, 20. novembra, ob 16. uri, v Peterlinovo dvorano na prijateljsko srečanje, na katerem nam bo prof. Sonja Gregori z diapozitivi prikazala Jemen, deželo nekega drugega časa. Za tem bomo ob prigrizku še malo poklepetali. Vljudno vabljeni!

SKD-BARKOVIJE, ul. Bonafata 6, s pokroviteljstvom ZSKD in Slovenske prosvete, vabi na celovečerni koncert MePZ - Lipa iz Bazovice, ki ga vodi Tamara Ražem, v četrtek, 20. novembra 2008, ob 20.30.

Čestitka

Zviti Leopard in njegova izvoljenka Maria sta si v soboto, 8. novembra, pred Bogom in nami obljubila večno zvestobo. Iskreno jima čestita in vošči veliko veselja, upanja in ljubezni na skupni življenjski poti SZSO.

Darovi

V spomin na drago Matejko Peterlin Maver darujejo Jelka Terčon Šah 25 evrov za misijone, Diomira in Drago Bajc 50 evrov za Rojanski Marijin dom in 50 evrov za glasilo Med nami.

Tržaška folklorna skupina **STU LEDI** 35-letnica

Od šagre do ohceti
Ljudsko izročilo po starem in novem

Sodelujejo:
Plesalci in pevke Stu ledi
Godbeno društvo Nabrežina
Gost večera:
istrski tradikalist RUDI BUČAR v triu

Toplo vabljeni!
V soboto, 15. novembra, ob 20.30
Občinsko gledališče F. Prešeren v Boljuncu

NŠK in ZSSDI

Slovenske športne igre

Pred petdesetimi leti je bil na Stadionu 1. maja prvi slovenski športni dan, po drugi svetovni vojni prva uradna športna prireditve pri nas. Obletnico začetka Slovenskih športnih iger, ki so se razvile iz te pobude po zamisli profesorja Bojana Pavletiča in predstavljale obuditev organizirane športne dejavnosti pri nas, so obeležili z uspešno slovesnostjo pretekli petek v Narodnem domu v Trstu, kjer so med drugim postavili spominsko fotografsko razstavo (ta bo kmalu potovala tudi po športnih društvih in središčih).

Ideator praznovanja in kurator razstave je naš športni zanesenjak Mario Šušteršič, med drugim tudi sam eden od pionirjev našega športnega gibanja. Večer pa sta skupaj organizirala Združenje slovenskih športnih društev v Italiji in odtlej za zgodovino Narodne in študijske knjižnice. Ob prisotnosti številnih uglednih gostov iz športnih, kulturnih in političnih krogov sta tako spregovorila predsednik ZSSDI Jure Kufersin, ki je podčrtal pomen športnih iger, in pa ravnatelj NŠK Milan Pahor, ki je ponudil zgodovinski prežez obdobja, v katerem so se začele in razvijale SŠI. Proslavo, ki jo je povezoval Rado Šušteršič, je obogatil pevski nastop Noneta

Primorsko pod vodstvom Aleksandre Pertot. Prireditelji in odgovorni urednik Primorskega dnevnika Dušan Udovič so tudi podelili priznanje prvemu dopisniku našega dnevnika s Slovenskih športnih iger Ninu Patriziu. Mlada novinarja Jan Grgič in Niko Štokelj pa sta se o Igrah sproščeno pogovorila s starejšim kolegom Sašo Rudolfom, dolgoletnim šefom slovenskega novinarskega oddelka na deželnem sedežu RAI in sploh prvo zlato kolajno na prvem športnem dnevu (v namiznem tenisu). Iz intervjuja je - ob številnih sočnih anekdotah - prišla na dan predvsem potreba po seznanjanju mladih s tem, kaj se je dogajalo v naši polpretekli zgodovini. Rudolf je poudaril navdušenje, s katerim je tedanja mladina doživljala novost športnih iger (vsi skupaj ne glede na politično barvo). Izpostavil je tudi vodilne figure, kot so bili nedvomno v prvi vrsti neutrudni organizator Pavletič, natančni dopisnik Patrizio, pa tudi nepremagljivi tekmovalci Učo Jurkič ali narodni buditelj Rade Pregarc. Slavnostnega večera se je udeležila lepa množica ljudi. Predvsem je večer privabil take, ki so sodelovali na Slovenskih športnih igrah in so se tudi prepoznali na kaki razstavljeni fotografiji.

HC

Kulturni dom v Gorici

Odrska inačica zgodbe o aleksandrinhah

Razveseljivo polna velika dvorana Kulturnega doma v Gorici je v ponedeljek, 27. oktobra, podoživljala življenjske zgodbe in usode "aleksandrinh", žensk, zvečine iz okolice Trsta, Gorice, Vipavske in Krasa, ki so ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja odhajale v Egipt, da bi v takratni zelo hudi ekonomski krizi pomagale domačim rešiti domačije in imetje ter jim sploh pomagale se preživljati. Največ se jih je izkrcalo v Aleksandriji in tam so nastopile službo kot guvernante, sobarice, kuharice... Najbolj iskane in najboljše plačane so bile dojljice. Slovenske matere so namreč doma zapuščale svoje komaj rojene otroke, da bi šle za dober zaslužek

le z muslimani. Za nekaterimi pa se je celo izgubila vsaka sled. Življenjske zgodbe teh vsekakor zelo pogumnih žensk, v življenju katerih je bilo več grenkih kot sladkih trenutkov, je Neda R. Bric, od l. 1994 članica Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana, vtakala v zgodbo, ki jo je sestavila tudi na podlagi pism, ki jih je njena nona, sama aleksandrinha, pisala najprej svojemu zaročencu, potem pa svojemu možu, saj se je, kot marsikatera druga, večkrat odpravila čez morje iskat zaslužka. Tako je nastala v produkciji Maske Ljubljana, na besedilo Dragice Potočnik in v režiji Nede R. Bric, zelo intenzivna, mestoma ganljiva gledališka predstava, Trieste Ales-

spremljajoča glasba Mitje Vrhovnika Smrekarja in ne nazadnje scena Rene Rusjan in Boštjana Potokarja, ki sta zelo domiselno ponazorila ladijski krov. Prizorišče

sta uokvirala s polkrožnim platnom, na katerem se zvrščajo projekcije valovanja morja in njegova neskončna obzorja, pa tudi slike iz Aleksandrije in izseki iz televizijskih poročil o revščini in hudih časih, ki jih je prestajala Primorska v času črnega terorja. Ob zelo sugestivni mizanscenski podobi se z dogajanjem spaja gledalec, ki se mu zdi, da je tudi sam potnik na tisti ladji, ki pljuje v neznanje dalje. Vsakemu izmed gledalcev, med katerimi so na goriški ponovitvi bili tudi sorodniki aleksandrinh in skupina šolskih sester – le-te so v Aleksandriji vodile "zatočišče" za mlada dekleta -, je ob vstopu v dvorano igralka na roko vtisnila pečat z napisom Trieste – Alessandria Embarked, da je bilo "vkrcanje" na ladjo čim bolj veristično.

Gostovanje zelo lepe, izrazite, s čustvi nabite predstave je v Gorici omogočila Zveza slovenskih kulturnih društev v sodelovanju Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž ter goriške pokrajine, s katero ima ZSKD na programu še druge prireditve na temo aleksandrinh, in sicer zgodovinsko raziskavo, dokumentarno razstavo, ki bo od 9. do 19. decembra v predverju dvorane pokrajinskega sveta v postavitvi Muzeja aleksandrinh iz Prvačine, konference in srečanja v novembru in decembru, študijski dan z okroglo mizo 12. decembra ob 18.30 na Goriški pokrajini o predstavitvi raziskave o goriških aleksandrinhah, in gledališko predstavo Alexandria, v produkciji Stalnega gledališča FJK, 17. decembra v goriškem gledališču Verdi.

Iva Koršič

dojit tuje dojenčke. To ni bilo grozno samo za otročiče, ki so ostajali brez mamic, in za može, očete, brate, sestre, starše, ki so pač morali skrbeti za te "sirote", ampak za ženske same, razpete med potrebo po zaslužku v tujini in domotožjem. Usoda aleksandrinh je bila dokaj različna; nekatere, kot opisuje tudi v svoji knjigi Aleksandrinh Dorica Makuc, so se po nekaj letih službe vrnile spet v domače kraje, a vsem ni bilo lahko, tudi zato, ker je nanje legala senca zaradi tistih žena, ki so se v Egiptu moralno izgubile ali se poročili

sandria Embarked – Štorja od lešandrinh, v kateri avtorica Bric s soigralkami Dašo Doberšek, Jadranko Tomažič Šušteršič, Urško Bradaškja in Vesno Zornik posebja "lešandrinh", ki jih ladja pelje proti Egiptu. Iz njihovih pogovorov, polnih zgoščenih, trpkih misli, pa tudi iz njihovega molka, iz katerega prekipevajo domotožje, bolečine, upanje... in neizmerno hrepenenje Lepe Vide, se izrisujejo usode teh žensk, katerih pota so se zmeraj premalo raziskana. Uprizoritvi dajejo poseben ton ostri kontrasti svetlobe in sence,

ZKD - SNG Nova Gorica / Nedeljska gledališka srečanja Veselo v družbi štandreških komedijantov

Veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bilo na Martinovo nedeljo, 9. novembra, veselo in praznično razpoloženje. Na Nedeljska gledališka srečanja, niz šestih abonmajskih predstav ljubiteljskih gledaliških skupin, ki jih v jesenskih in zimskih dneh prireja Zveza slovenskih kulturnih društev in SNG Nova Gorica in katerih organizacijska duša je Emil Aberšek, je prišel v goste dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež s

ca, v letošnjem januarju v domači dvorani. Od tedaj so z njo obredili že celo vrsto odrov na raznih koncih Slovenije in ob njej se je nasmejalo že ničkoliko gledalcev. V Novi Gorici jih je pričakala polna dvorana abonentov in priložnostnih gledalcev, ki so z večkratnim ploskanjem ob koncu posameznih prizorov, pa tudi med samim izvajanjem izkazali svoje navdušenje nad igro štandreških igralcev. Ti so zelo uigrano in sproščeno iskričavo posebili

likem odru SNG Nova Gorica je predstava še svobodnejše zadihala, ker so igralci razpolagali s širšim prizoriščem in ga tudi primerno izkoristili. Goldonijevo humorno pero je v zelo dobrem orisu nastopajočih protagonistov zažarelo v vseh svojih komičnih otenkih in drobnih karakternih niansah. Ob poklonu, ki ga je spremljalo prisrčno ploskanje hvaležnih gledalcev zaradi več kot debele ure gledališkega užitka, je Marko Brajnik, igralec in predsednik štandreškega društva, povabil občinstvo v predverje, da bi nazdravili srečno sklenjenim zrokom v Goldonijevi komedijski štrini, sv. Martinu, pa tudi, da bi bilo veselo! In res je bilo: med pršutom in drugimi dobrotami se je širil vonj po pečnem kostanju, ki se je čudovito prilegal s sladkim mostom, penečim se v trebušastih Oglasila se je tudi zdravica kot ljubeznivo voščilo Snežici Černic za rojstni dan. Kakor vsi ostali vestni zakulisni delavci tudi ona spremlja igralce na gostovanjih in poskrbi za kostume, pričeske ter masko. JK

Foto DP

svojo zadnjo uspešno komedijo Carla Goldonija, Primorske zdrave, ki so jo igralci v barvitosti, pojočem štandreškem narečju premierno uprizorili pod radoživno režijsko taktirko Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorice

vročekrvne Goldonijeve like, pri katerih lahko miselne geste in drobne ljubosumnosti se kaj kmalu razplamtijo v vreščave, ognjivite prepire, ki jih sicer z veliko potrpežljivostjo spretno zravna sodni adjunkt. Na ve-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Lekcija današnje mlade generacije

V teh dneh se mi misli zopet pode po obdobju, ko si predstavljaš, da je svet velika hiša, na tebi pa je, da primeš za tisto kljuko in vanjo vstopiš. Že res, da se istočasno mučiš z ne-ve-m-kakšnimi prevodi iz (tebi) obskurnih mrtvih jezikov, algoritmi in četo mozoljev na čelu, vseeno pa je to obdobje, ko si verjetno najbolj oprezen, da bi ti kdo ne pral možganov.

Včeraj sem očeta sedemnajstletnega sina in petnajstletne hčerke vprašala, ali sta se mladostnika udeležila okupacije šol v Trstu.

"Ko sta se pripravljala, da naju vprašata za dovoljenje, sta skoraj obnemela ob najini reakciji.

Tako jaz kot žena sva izustila: "Končno"! Končno sva dočakala, da se otroka zavzameta za nekaj pravičnega in stremita po izboljšanju sveta. Veš, kaj ti bom rekel?

Včasih se mi skorajda zdi, da nimam več skupnega z vrstniki okrog sebe. Včasih bi jih želel stresti za ramena in jim zabrusiti, da so njihovi možgani popolnoma sprani, vse svoje ideale so zamenjali za

kako magnetno kartico, udoben avto in buržujsko formo mentis, ko nisi sposoben dolgoročnega pogleda, sploh pa ne širše družbenega".

Pred kratkim sem prisostvovala sestanku dijaških predstavnikov zasedenih šol na Goriškem. Sledila sem besedam o uspeli zasedbi zaradi brezhubne organizacije, o neuspeli zasedbi na ne-ve-m-kateri šoli zaradi običajnih kretenov, ki so priložnost izkoristili za kak vandalizem, gledala sem njihove obraze. In jih primerjala z obrazi in besedami iz svojih dijaških klopi. Vprašala sem se, ali nisem morda popolnoma spremenila mnenja, ki sem ga imela do pred par meseci? Ali nisem bila nekoč prepričana, da smo sami nekoč imeli določene ideale, ki jih je danes težje uzreti pod paževskimi frizurami in kavbojkami na korenček? V tem mesecu sem jim sledila, tem mladostnikom vseh starosti, njihovi zavzetosti in čutu za organizacijo, brez katere bi se številne ulične demon-

stracije kmalu izjalovile. Tokrat sem opazovala obraze in sledila besedam dijakov o potrebi po načrtovanju, povezovanju z vsemi realnostmi, ki sestavljajo svet, ki ga Gelminijeva želi predrugačiti. Samo sebe sem presenetila: zavidam jim. Zavidam jim občutek, da se lahko zavzameš za to, v kar verjameš. Pa ne le to. Morda tudi dejstvo, da je ta občutek postal nekaj veliko večjega: konkretna namera, načrtovanje, snovanje, akcija, ki je vidna v vsej državi. Danes šele razumem, kako malo smo vedeli o vsem tem, kar ni zadevalo naše šole, že res, da je to za tisto starost običajno. In vendar se mi danes zdi, da takega gibanja bi takrat ne premogli. Res je, da so gibanja vselej sad določene družbenega stanja, rezultat desetletij političnih, gospodarskih in sploh družbenih odločitev in so zato medgeneracijsko neprimerljiva. Kljub vsemu pa si ne morem kaj, da bi ne mislila, koliko bi se naša generacija morala naučiti od današnjega zavedanja za boljše šolstvo. Pravzaprav že za ohranitev sedanjega (ki seveda še zdaleč ni idealno, to pa je

že druga tema...).

Opazovala sem te mlade obraze, glave, ki so tičale skupaj pred računalniškim ekranom in skupaj sestavljale tiskovna sporočila, slišala sem o njihovem internetnem raziskovanju pravnih platit zasedbe šole, o predavanjih o socialnih potrebah sveta in o našem možnem doprinosu, opazovala sem dekleta, ki so sesala prah v dvorani in prala hodnike po zasedbi, fante, ki so spravljali video-projektor, ki jim je vsako jutro predvajal kak film z družbeno-angažirano tematiko. Jasno, da niso vsi Che Guevara, Dalajlama ali Mati Terezija. Seveda mi je jasno, da si mlad človek v tisti starosti želi predvsem pripadanja skupini in je zato družjenje na prvem mestu. V tem mesecu pa se mi je jasneje začrtalo pred očmi, da so ti mladostniki dokazali neko večjo angažiranost, večjo organiziranost in koriščenje komunikacijskih sredstev, kot smo jo mi premogli. In se Vam zdi malo?

V nekdanji trgovini v Novi Gorici Sedež humanitarnega društva Kid otrok otroku

V prostorih trgovine Kid na ulici Gradnikove brigade v Novi Gorici, ki je več kot 15 let ponujala oblačila in opremo za nosečnice, dojenčke in otroke, se od 10. novembra izvaja pomoč otrokom in mladim družinam v okviru pred kratkim ustanovljenega medobčinskega humanitarnega društva Kid otrok otroku. Kot je povedala Majda Smrekar, predsednica društva in lastnica nekdanje trgovine (ki se je upokojila, zato je trgovina tudi zaprla svoja vrata), je začela že pred petimi leti tudi z odkupom in prodajo rabljene otroške opreme in s sprejemanjem podarjenih oblačil in opreme ter posredovanjem naprej. "Po rabljeni opremi in brezplačni pomoči je vse več povpraševanja, saj so ljudje v vedno večji stiski. Vse več je revščine", je pojasnila in dodala, da je bilo med mladimi starši, ki vse pogosteje prihajajo po brezplačno pomoč, v zadnjem letu in pol čutili velik porast priseljencev iz Romunije, Slovaške in nekdanje Jugoslavije, ki imajo tudi velike težave pri vključevanju v našo družbo. V zadnjem obdobju je bil očitno tudi porast števila otrok. "Veliko je družin s tremi, štirimi, celo petimi otroki", je še dodala ter poudarila, da je v dobrodelnem društvu, ki je bilo ustanovljeno sredi oktobra, včlanjenih že blizu 50 družin iz vseh severnoprimorskih občin in širše. Razložila je, da znaša letna članarina, s katero

se bo društvo financiralo in pokrivalo stroške delovanja, za zdaj 20 evrov, ter dodala, da

Majda Smrekar

je v društvu dobrodošel vsak, ki želi na kakršen koli način pomagati. V prostorih nekdanje trgovine Kid prostovoljci društva vsakodnevno nadaljujejo s sprejemanjem in posredovanjem podarjenih otroških oblekic, obutve, igrač in nosečniških oblačil ter z odkupom in prodajo rabljene otroške opreme, kot so vozički, avtosedeži, posteljice, nahrbtniki, košare, posteljna ipd. Organizirati nameravajo tudi razne brezplačne delavnice za otroke in brezplačno učno pomoč, pri čemer je Smrekarjeva posebej izpostavila jezikovne tečaje slovenskega jezika za otroke priseljencev. Povedala je tudi, da so v času delovanja trgovine mlade oziroma bodoče mamiče pogosto prihajale po nasvete, zato bodo s tovrstnim sve-

tovanjem nadaljevali oziroma ga še nadgradili s pomočjo upokojene babice, ki ima 30-letne izkušnje. V društvu bodo tudi glasno opozarjali na vse večje stiske mladih družin in otrok, na brezposelnost in podobne zadrege, ki jim obstoječe institucije, namenjene pravi reševanju teh težav, še vedno posvečajo premalo po-

zornosti. Kot nazoren dokaz za to je omenila primere otrok plesalk v nočnih barih, ki so medtem ko so matere v službah, pogosto prepuščeni samim sebi. "Ena od teh punčk je preživela veliko časa pri meni v trgovini. Zgodilo se je tudi, da je bila tri dni in noči popolnoma sama, v šoli pa je bilo vse, kar so naredili, to, da so ji za kazen, ker je v stiski zamujala k pouku, zagrozili, da bo morala na pogovor k ravnateljcu", je še pojasnila Smrekarjeva in zmajala z glavou. Povedala je še, da so v prostorih nekdanje trgovine po novem na voljo tudi igrače in revije, še naprej pa tam deluje t. i. varna točka, kamor se lahko najmanjši zatečejo po pomoč pred nasiljem v družini, šoli ali na ulici.

Nace Novak

Odločno nasprotovanje prodaji velepodjetja Mercator tujemu kupcu

Novi predsednik vlade Borut Pahor za sodelovanje z opozicijo

Državni zbor je na izrednem zasedanju 7. novembra za predsednika nove slovenske vlade izvolil Boruta Pahorja, voditelja Socialnih demokratov, ki je na parlamentarnih volitvah 21. septembra prejela največ glasov. Zanj je glasovalo 59 poslancev in poslank. Najpoznejše v petnajstih dneh po izvolitvi za predsednika mora Borut Pahor državnemu zboru predložiti v potrditev seznam ministrov oz. ministrice nove vlade.

Novi premier je v svoji predstavitvi in razlagi koalicijskega sporazuma med strankami Socialnih demokratov, Zares, LDS in Desus, ki tvorijo novo vladno in parlamentarno večino, opo-

prej obravnavala nastajajočo krizo in sprejela ukrepe, da bi jo omilili, in če bo mogoče, zaježili. Poslanci iz opozicijskih Slovenske demokratske stranke (Janeza Janše) in Slovenske nacionalne stranke (Zmaga Jelinčiča-Plemenitega), so Borutu Pahorju odgovorili, "da bodo novo vlado podprli v vsem, kar bo dobrega za Slovenijo, bodo pa skrbno in natančno spremljali celotno njeno delovanje".

Borut Pahor se intenzivno posvetuje o ministrih, ki so jih predlagala vodstva koalicijskih strank. Pri tem je zanimiv in aktualen primer Karla Erjavca, predsednika demokratične stranke upokojencev, ki ni bil

Novemu predsedniku vlade Borutu Pahorju tudi opozicijske stranke priznavajo osebno poštenost in izkušnje v politiki, toda opozarjajo, da bi nanj lahko izvajali pritisk in ga pogojevali drugi politiki v koaliciji. To naj bi bila zlasti ambiciozna Gregor Golobič, predsednik stranke Zares, ki je po opredelitvi filozofa Slavoj Žižka "slovenski Stalin", in Katarina Kresal, predsednica LDS. Velik del slovenske javnosti pa se najbrž bolj kot za sestavljanje nove vlade in njen program zanima za primer, ki ga je napovedal tajkun in velebogataš Boško Šrot, predsednik uprave pivovarne Laško. Javnosti je namreč sporočil, da bo poslovna skupina Laško na javnem mednarodnem razpisu prodala trgovsko velepodjetje Mercator. Za prodajo te izredno uspešne družbe, ki ima svoje marke tudi v več tujih državah in izredno hitro širi poslovanje, v njej pa je zaposlenih več kot 21.000 prodajalk, prodajalcev in drugih uslužbencev, se je odločil, pravi, "ker država prek urada za varstvo

Rankov v Dnevniku zapisala, "da si nova vlada ne bo smela privoščiti, da bi Bošku Šrotu dala manevrski prostor za nova izsiljevanja. Pri tem naj vlada poskrbi tudi, da se raziščejo politična odgovornost in sumi kršenja zakonodaje pri lastninjenju pivovarne Laško ter bogatenju njene prvega moža".

Med spodbudnimi dogodki v politični kroniki Slovenije v prejšnjih dneh je predlog Dušana Semoliča, predsednika Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, "naj podjetja, ki uspešno poslujejo ob koncu leta, izplačajo tri-najsto plačo ali tako imenovano božičnico. Razmere to dopuščajo, kljub krizi v nekaterih podjetjih".

Slovenci smo varčen narod

Podatki Banke Slovenije kažejo, da smo Slovenci dokaj varčen narod, vendar se odločamo po večini za tradicionalne oblike varčevanja. Dobra tretjina prihrankov je v bančnih vlogah, se pa krepi varčevanje prebivalstva v vzajemnih skladih. Znesek vlog gospodinjstev v slovenskih bankah je preteklega avgusta znašal 21,8 milijarde evrov, kar je milijardo evrov več kot v enakem obdobju lani. Hkrati v slovenski centralni banki ugotavljajo, da je bila zadolženost slovenskih gospodinjstev konec leta 2007 najnižja v državah območja evra.

V javnih občilih poteka polemika o neobičajni in nepričakovani temi. Obravnavajo in ocenjujejo sklep predsedstva Planinske zveze Slovenije, da besedi gornik in gorništvu v literaturi Planinske zveze Slovenije nista več dovoljeni. Slovenci, ki hodijo v gore, naj bi se odslej opredeljevali le kot planinci. Omenjena odločitev je sprožila veliko kritik v javnosti, planinsko zvezo pa naj bi tudi prijavili zaradi kršenja svobode govora.

Martijan Drobež

Gregor Golobič, Katarina Kresal in Borut Pahor

zoril, da tudi v Sloveniji finančna kriza prehaja v gospodarsko krizo, "ki pa je ni v ničemer spodbudila ali povzročila dosedanja vlada Janeza Janše". Nasploh je nekajkrat poudaril, da bo nova vlada pri upravljanju države težila k sporazumevanju in sodelovanju z opozicijo in javnim mnenjem. Vlada bo na-

zadovoljen z ministrskimi mesti, ki mu jih je ponudil novi premier. Zdjaj naj bi se odločil o vodenju enega izmed ministrstev, ki pa nobeno ni državnotvorno. Lahko se bo zgodilo, da bo Desus s svojimi ministri sodeloval v vladi, toda med njimi ne bo Karla Erjavca, predsednika stranke.

konkurence izvaja teror nad pivovarno Laško. Napoved prodaje je izzvala proteste in ogorčenje uprave, zaposlenih in sindikatov in Mercatorju in tudi predstavnikov vseh političnih strank. Soglašajo, da je treba preprečiti posel, ki je škodljiv za slovenski nacionalni interes. Ob tem je časnikarka Suzana

Kratke

Piščal iz Divjih bab je starejša od vseh do sedaj znanih paleolitskih piščali na svetu

V Narodnem muzeju Slovenije so se ob nedavnem proslavljanju 187. obletnice ustanovitve te visoke znanstvene, strokovne in tudi kulturne ustanove odzvali tudi na dvome in pridržke nekaterih izvedencev o tem, češ da koščena piščal, ki je bila odkrita leta 1995 v podzemni jami Divje babe na Idrijskem, ni izvirna in najstarejša na svetu. Obiskovalcem so predvajali filme in druga dokazila o tem, da je omenjena najdba izredno pomembna, piščal pa starejša od vseh do sedaj odkritih paleolitskih piščali na svetu. Celotno zgodbo je predstavil arheolog in izvedenec dr. Peter Turk, ki je imel predavanje z naslovom

Skoraj vse, kar ste želeli vedeti o slavni piščali.

Omenjena koščena piščal je bila odkrita leta 1995 v podzemni jami, imenovani Divje babe, na Idrijskem, in sicer med sistematičnimi raziskavami arheologa dr. Petra Turka. Jama leži pod severovzhodnim robom Šebreljske planote z vhodom visoko na strmem pobočju nad reko Idrijco. V času zadnje poledenitve je služila kot brlog jamskim medvedom, uporabljali pa so jo tudi ljudje – najprej neandertalci in zatem kromanjonci. Piščal je ležala ob enem izmed ognjišč skupaj z neandertalskim kamenim orodjem. Izdelana je bila iz cevastega dela stegenice mladiča jamskega medveda. Raziskovalci so z eksperimentalnim delom dokazali izdelavo luknje. Na mestu bodoče luknjice je bila s konicastim kamenim orodjem najprej izklesana vdolbina in nato predrt s koščenenim prebijačem. S tem poskusom in drugimi dokazi so ovrgli domnevo, da so luknjice morda nastale zaradi živalskega ugriza. Najditelj piščali zatrjuje, da je njena starost približno 55 tisoč let. To so ugotovili na podlagi preiskav medvedjih zob z elektronsko spinsko resonanco. V arheoloških obdobjih omenjeni čas pripada koncu srednjega paleolitika, se pravi starejši kameni dobi. Kljub dokazilom dr. Petra Turka in njegovih privržencev o značilnosti in starosti piščali iz Divjih bab pa se bodo soočenja med arheologi in zgodovinarji v Sloveniji najbrž nadaljevala. Slovitno piščal seveda hranijo v Narodnem muzeju Slovenije.

Pridelek vina na Primorskem je letos dosegel nad 34 milijonov litrov

V vseh krajih na Primorskem, kjer gojijo trte in pridelujejo vino, so bila tudi letos tradicionalna martinovanja. Gre za star ljudski praznik, ki ga prirejajo ob koncu jesenskih opravil na poljih in v vinogradih, ko se tudi mošt spremeni v vino. Za zavetnika tega obdobja velja sveti Martin, ki mu je v Sloveniji posvečenih okrog 120 cerkva. Največja martinovanja so v prejšnjih dneh imeli v vinskih kletih v Vipavi, na Dobrovem v Brdih, v Sežani in na obalnem območju. V kleti na Dobrovem so na tradicionalnem martinovanju predstavili tudi novo vino, z imenom Prvin. V njem so združili sorte merlot, cabernet sauvignon in cabernet. Po ocenah vinogradniških in vinarških strokovnjakov so letos na Primorskem pridelali skupaj okoli 34 milijonov in 200 tisoč litrov vina. Na letino so neugodno vplivale nekatere naravne ujme, kar se sicer dogaja skoraj vsako leto. Največje vna, okoli 14 milijonov litrov, so pridelali v Vipavski dolini, sledijo Brda z okoli 10 milijoni litrov, Slovenska Istra s 7 milijoni in 300 tisoč litri, na Krasu pa je letošnji pridelek vina znašal okoli 2 in pol milijona litrov.

V Sloveniji življenjska doba daljša za enajst let

Po najnovjših podatkih statističnega urada Slovenije se je življenjska doba prebivalstva v Sloveniji v zadnjih petdesetih letih podaljšala za enajst let. Moški v povprečju umrejo v starosti 69,1 let, ženske pa, ko so stare 78,2 leta. Zaskrbljuje pa ugotovitev, da je v Sloveniji delež prebivalstva, starega 65 let ali več, že višji od števila otrok, mlajših od 15 let. Statistika pa ne more odgovoriti na vprašanje, zakaj ženska iz Prekmurja umre v povprečju tri leta prej kot njena vrstnica iz Primorske in zakaj moški iz Primorske živi povprečno celo do šest let dlje kot moški iz že omenjenega Prekmurja. Tudi ni odgovora na vprašanje, zakaj Japonci živi v povprečju skoraj deset let dlje kot Slovenec. Dr. Michael Marmota, profesor na Kraljevi univerzi v Londonu, v svoji novi knjigi izraža prepričanje, da sta stopnja zdravja in čas smrti odvisna predvsem od vpliva, ki ga ima posameznik na svoje življenje, delovanje in bivanje. Važna pa sta tudi samostojnost in suverenost posameznikov pri najpomembnejših življenjskih izbirah in odločitvah. To pomeni, da človek, ki vsak dan svobodno odloča o načinu svojega delovanja in življenja, živi dlje in bolje.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA in GRAD KROMBERK

vabita na predstavitev knjige

TONE KRALJ

Cerkvene poslikave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini

Knjigo bosta predstavila umetnostna zgodovinarja avtorica Verena Korsič Zorn in Saša Quinzi

Grad Kromberk - torek, 18. novembra 2008, ob 20. uri

Visoke naložbe v največji projekt po osamosvojitvi Slovenije

Kmalu uresničitev nacionalnega programa gradnje avtocest

V Sloveniji so leta 1994 začeli izvajati nacionalni program gradnje avtocest, ki velja za največji projekt, kar jih je država sprejela po osamosvojitvi. Pri gradnji novih prometnic, v okviru tako imenovanega slovenskega avtocestnega križa, je bilo veliko zastojev in ovir, tudi zaradi nekaterih slabo opravljenih del in sporov med investitorjem, to je državno družbo za avtoceste, in izvajalci gradenj, vendar bo program gradnje kmalu uresničen. Do zdaj bi bilo v državi zgrajenih 446,7 kilometra avtocest, hitrih in drugih cest, od tega letos že več kot 69 kilometrov. Nasploh je v letu 2008 veliko gradenj. V Sloveniji bo zgrajenih 102 kilometra avtocest in drugih cest iz nacionalnega programa. Vlaganja v gradnjo bodo dosegla novih 832 milijonov evrov, investitor pa ima zagotovljen denar.

Nedokončani so ostali še odseki na obalnem območju, s predorom Markovci med Kopro in Izolo, ter 8,7 kilometra dolg odsek čez Rebernice, od Razdrtega do Vipave. Tam še vedno niso oddana

dela za namestitvev elektrostrojne opreme. Natečaji o tem, kdo bo omenjeno opremo nabavil in montiral, so bili doslej neuspešni in zaradi tega odseka hitre ceste čez Rebernice v Vipavski dolini ne morejo končati. Prebivalci ob trasi bodoče hitre ceste so nejevoljni, odprave zastoja pri gradnji omenjenega odseka hitre ceste čez Rebernice pa še ni videti. Stroški uresnitve nacionalnega programa gradnje avtocest,

sprejetega leta 1994, bodo znašali okrog 8 milijard evrov, kar pa je po mnenju nekaterih izvedencev prevelika vsota. Dr. Žan Oplotnik, namestnik predsednika uprave družbe za avtoceste v Sloveniji, odgovarja, "da je slovenska pokrajina s svojo raznolikostjo in razgibanostjo zapleten teren za gradnjo, poleg tega pa je razmeroma gosto poseljena. Zato so cene gradenj odvisne od terena, od objektov na trasi. Na-

jdražji so seveda predori in viadukti. Cena je odvisna od trase: gradnja v naseljenem okolju je precej dražja kot v neposeljenem; gradnja na kmetijskem zemljišču pa dražja od gradnje na gradbenem zemljišču. Za štiripasovno avtocesto je v Sloveniji treba povprečno odšteti 10,5 milijona evrov za kilometer, za hitro cesto polovico manj, to je 5,4 milijona evrov za kilometer cestišča. V povprečju se tudi drugod v Evropi cene gibljejo med štirimi in celo 150 milijoni evrov. Slovenska zemlja ni več pomeni. Upoštevati pa je tudi treba, da je bilo v Sloveniji z avtocestnim denarjem zgrajenih še precej drugih cest in objektov".

Ker se gradnja avtocest v Sloveniji glede na načrte iz nacionalnega programa postopno končuje, izvedenci že preučujejo projekte za gradnjo hitrih cest v treh prednostnih razvojnih območjih. Le-ta so opredeljena v strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki je bila sprejeta leta 2004. Z njo so določili pogoje za večjo prostorsko, gospodarsko in socialno povezanost v Sloveniji in večjo konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Vendar bo o prihodnji politiki in usmeritvi pri razvijanju omrežja avtocest oz. hitrih cest odločala nova vlada.

M.

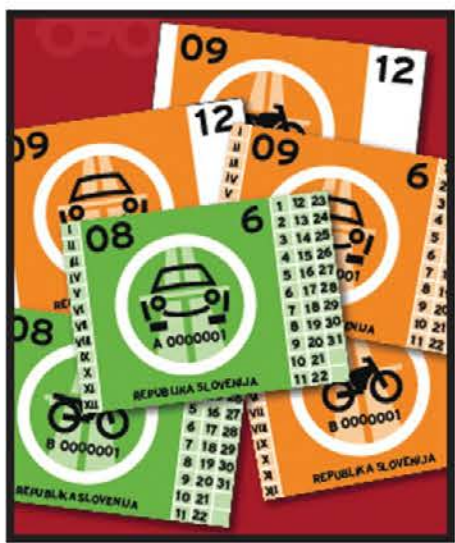
Ob porastu domačega turizma

Vinjete odvrtačajo avstrijske in nemške turiste

V Sloveniji so ob 27. septembru, dnevu slovenskega turizma, napravili obračun letošnjih gibanj in stanja v turističnem gospodarstvu. Država s to dejavnostjo ustvari okoli deset odstotkov bruto domačega proizvoda. Vendar kaže, da avtocestne vinjete, ki veljajo za daljši čas, denimo do enega leta, odvrtačajo obisk tujih turistov, zlasti tistih iz Avstrije in Nemčije. Slovenski turistični delavci so na praznovanju dneva svetovnega turizma, na Bledu, menili, da bi bilo za obiske gostov iz tujine koristno, če bi država uvedla vinjete, ki bi veljale krajši čas, na primer le deset dni, in bi bile s tem tudi cenejše.

Janez Fajfar, župan Bleda, je ob pohvali porastu domačega turizma – v letošnji sezoni je bilo v Sloveniji štiri odstotke več domačih gostov in dva odstotka več nočitev kot v lani rekordni sezoni –, a je tudi opozoril: "V Avstriji, ki je štirikrat večja

od Slovenije, imajo tudi deset-nevno vinjeto. Z vidika turizma je Slovenija z uvedbo polletnih

cevi, da bi prihranili 35 evrov, kolikor stane vinjeta. Jan Ciglenecki, direktor predstavništva Slovenske turistične organizacije na Dunaju, je tamkajšnjim turističnim delavcem svetoval, naj razmislijo o tem, da bi v svoje turistične pakete vključili tudi avtocestne vinjete. Majda Rozina-Dolenc, direktorica Slovenske turistične organizacije v Münchnu, pa je na slovesnosti ob dnevu svetovnega turizma na Bledu opozorila, "da Nemci uvedbo vinjet v Sloveniji razumejo kot nagajanje, češ da smo hoteli 'obrati' še tiste goste, ki prihajajo k nam. Zaradi tega je bilo Nemcev v Sloveniji v prvih osmih mesecih tega leta štiri odstotke manj kot v enakem obdobju lanskega leta, število prenočitev pa se je znižalo za sedem odstotkov.

M.

V obratih s prireditvami

Obvezne tabele in naprave za merjenje alkohola

Od 23. septembra so obvezne informativne tabele in naprave za merjenje alkohola gostov - voznikov za vse lokale, ki imajo prireditvene dejavnosti ("intrattenimento") in sodajno točijo alkoholne pijače.

Pubi, diskoklubi, nočni bari in tudi vsi ostali javni lokali, ki imajo glasbo v živo, tudi občasne nastope glasbenikov, dj-jev itd. za poroke in druga slavlja in ki sočasno prodajajo ali točijo alkoholne pijače:

- morajo izobesiti 2 informativni tabele, ki jih določa ministrski odlok z dne 30.7.2008. Obe predvideni tabeli morata biti postavljena na vidno mesto ob vhodu, znotraj in ob izhodu lokala;
- po dveh urah ponoči ne smejo več točiti alkoholnih pijač;
- morajo imeti na razpolago za goste naprave za merjenje stopnje alkohola v krvi (dovoljeno do 0,5%

na liter).

Odlok 30.7.2008 narekuje navodila za upravitelje zavezanih lokalov, kako naj predstavijo tabele oz. poučijo osebe, da bo z ustreznostjo "odgovornostjo" točilo alkoholne pijače.

Obrati, ki predvajajo samo posneto glasbo (preko TV, CD itd.), nimajo teh obveznosti.

1. Naprave za merjenje alkohola si lahko gostinci nabavijo v lekarni (za večje število naprav po predhod-

nem nekajdnevem naročilu).

Lekarne, ki so vključene v SDGZ, ponujajo posebne ugodnosti za ostale člane Združenja:

lekarna All'Igea, ul. Ginnastica 6, Trst, tel. 040

772148;

lekarna dr. Cermelj Edoardo, Proseška 3, Opčine (TS), tel. 040

214441;

lekarna dr. Marco Rojec, Prvomajska 32, Sovodnje ob Soči (GO), tel. 0481 882578

2. V uradih SDGZ v Trstu, Dolini, Zgoniku, Gorici in Čedadu se dobijo omenjene informativne tabele,

ki se lahko tudi tiskajo s spletne strani www.sdgz.it ali www.ministerosalute.it, kjer je več informacij. Opozorjamo člane, ki so že dvignili omenjene tabele, da je na njih napaka, ki jo lahko sami popravijo. V tabeli s številkami, v spodnjem levem razdelku "moški", kjer so označene vrednosti "s praznim želodcem", je treba popraviti v prvi vrstici zadnjega stolpca, kjer so vrednosti za brezalkoholno pivo glede na težo telesa 90 kg, napačno število 0,02 s pravo vrednostjo 0,01.

Za dodatna pojasnila je na razpolago tajništvo gostin-

ske sekcije SDGZ v Trstu št. 040

6724824.

Davorin Devetak

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 11. novembra, ob 14. uri.

Rezultati študije ameriške revije Forbes

Čehi popijejo največ alkohola v Evropi

Ameriška revija Forbes je objavila rezultate študije mednarodnega svetovnega podjetja za vino in žgane pijače International Wines and Spirits, ki ugotavlja, da so Evropejci leta 2006 popili skupaj 79 milijard litrov alkohola oziroma 101,25 litra na osebo. Največ kozarčkov so zvrnili Čehi. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je raziskava ustvarila lestvico 33 evropskih držav, ki upošteva več dejavnikov. To so količina popitega alkohola na glavo prebivalca, bolezninesski zaradi alkoholizma, regulacije o alkoholu in tveganost pivskih navad. V seštevku vseh dejavnikov so na prvem mestu med evropskimi pivci alkohola Hrvati, pred Slovenci in Estonci. Sledijo Nemčija, Madžarska, Češka, Avstrija, Slovaška, Rusija, Litva, Romunija, Belgija in Luksemburg skupaj, Portugalska, Danska, prvo petnajsterico pa zaključuje Velika Britanija.

Hrvati so na prvem mestu zaradi tveganosti pivskih

navad, kot je popivanje na javnih mestih in krepko nalivanje preko mere. Slovenci so jim tesno za petami na drugem mestu. Največ smrtnih primerov zaradi alkohola s cirozo jeter je na Madžarskem. Slovenija je po cirozi na osmem mestu in šestem mestu po regulacijah ter na sedmem mestu po količini popitega alkohola na prebivalca. Raziskava ugotavlja, da so Evro-

pejci največji pivci na svetu. V ZDA na primer popijejo na leto 98,7 litra alkohola na osebo, v Aziji in Pacifiku pa le 22,1 litra. Evropa je tudi največji proizvajalec alkohola, saj proizvede četrtno vseh svetovnih zalog, alkoholna industrija pa zaposluje 750.000 ljudi. Zaradi popivanja je imelo gospodarstvo EU leta 2003 kar 125 milijard evrov škode oziroma 1,3 odstotka BDP.

Javni natečaj Čebelarke zveze Slovenije

Novi kozarec za izključno slovenski med

Čebelarstva zveza Slovenije je na javnem natečaju oblikovala zasnovano kozarca za polnjenje izključno slovenskega medu. Avtorica oblikovne zasnove je gospa Andreja Rogelj, projekt pa je sofinancirala tudi Banka Koper. Slovenski med ne prestando kontrolirajo in s tem zagotavljajo naravne metode pridobivanja tega za zdravje odličnega hranila, sladila, krepčila. Na nalepki novega kozarca je poleg točnega izvora medu označen tudi poln naslov čebelarja, ki ga je pri-

delal. To je velika razlika od označb nekaterih vrst medu, ki so opredeljeni kot "mešanica meda

držav, ki so ali niso članice EU". Ob začetku polnjenja kozarcev z izključno slovenskim medom, je Čebelarstva zveza Slovenije izdala posebno zgbanko, ki je izšla v nakladi 70.000 izvodov.

Vrste medu so dobile imena po rastlinah, na katerih čebele nabirajo medično oz. sladke sokove. V Sloveniji so najpogostejše vrste: akacija,

lipa, smreka, kostanj, hoja, oljna ogrščica in hrast. Najbolj pogoste vrste slovenskega medu pa so akacijev, lipov, kostanjev, smrekov, hojev, v zadnjem času pa postaja čedalje pogostejši tudi med oljne ogrščice. Na vsakih tisoč prebivalcev Slovenije so štirje čebelarji. Čebelarji imajo več kot 130 let staro organizacijo, pa tudi čebelarstvo uniformo in svojo himno.

SOL V KAVI

Prekleta gospodarska rast

Dovolite mi neumno vprašanje: Ali res potrebujemo gospodarsko rast? Vsak dan poslušamo novice in slišimo, da je država v krizi, da imamo prenizko gospodarsko rast ipd. Na čem pa temelji gospodarska rast? In čemu jo potrebujemo? Če kot družinski oče zaslužim dovolj, da preživljam svojo družino in celo kaj prihranim za hude čase, sem zagotavljal vse, kar je potrebno. Če letos zaslužim 100 in je to dovolj, naslednje leto ne potrebujem 110 ali 120. To bi namreč pomenilo, da bi naslednje leto moral toliko več delati, da dosežem "družinsko gospodarsko rast". V naslednjih desetih letih bi moral zaslužiti 260 ali celo 620. Če pa sedaj delam osem ur na dan, pomeni, da bom v desetih letih moral delati 21 oz. 50 ur na dan. Stalna gospodarska rast je torej iluzija.

In zakaj nas torej prepričujejo, da jo potrebujemo? Gospodarska rast se je izbrala kot kriterij za ocenjevanje uspešnosti direktorja firme ali voditelja države. Če predsednik uprave doseže, da podjetje poveča svoj promet, bo ostal na delovnem mestu in celo dobil nagrado. Če pa ostane podjetje na isti ravni kot prejšnje leto, ga bodo verjetno zamenjali. Isto velja tudi za politike. Predsednik vlade, ki ne bo dosegel gospodarske rasti, bo veljal za slabega. Kaj pa lahko naredita predsednik vlade in tudi direktor, da ustvarita gospodarsko rast, ko pa vemo, da je nenehna gospodarska rast nekaj nemogočega?

Na srečo je cena nekaj zelo subjektivnega. Če mi kdo proda fotografijo svojega psa za 5 evrov, je ta slika pač toliko vred-

na. Če pa mu uspe me prepričati, da za isto sliko plačam 5 milijonov evrov, je to tudi dejanska cena te slike in je ta oseba dosegla neverjetno gospodarsko rast. Ko slike nato mi ne uspe prodati niti za tri evre, sem denar izgubil samo jaz. Če pa slika s knjigovodsko vrednostjo (kako lep izraz, kajne?) 5 milijonov evrov dodam v portfelj naložb in ga kot portfelj naložb prodam drugim za 6 milijonov evrov, sem zaslužil tudi jaz. In tako imajo predsedniki vlad in direktorji zagotovljeno gospodarsko rast, s katero se lahko pohvalijo pred volivci, in borzni posredniki služijo, vse dokler se ne izkaže, da so portfeljni polni fotografij psov brez minimalne vrednosti. To pa je narava današnje vsesplošne gospodarske krize. Zanimivo je tudi, da po neverjetnem in neustavljivem padanju vseh borznih indeksov tega planeta ne zasledimo novice o masovnih samomorih borznih posrednikov ali o tem, da bi zaradi krize nepremičninskih posojil izganjali finančne posrednike iz njihovih luksuznih stanovanj. Saj ni treba razlagati. Iz hiš izganjajo le uboge reveže, ki so najeli kredit, pa niso imeli ustreznih pogojev. Posredniki so nam le prepredali nič vredne vrednostne papirje in smo sedaj mi izgubili svoje naložbe in v veliki večini tudi pokojnine. Gospodarska rast je pojem, ki so nam ga prodali, in nas prepričali, da je v našem interesu. Sedanja finančna kriza pa priča prav o nasprotnem. Se bomo zbudili?

Peter Szabo

Naglo drsenje današnje družbe v propad

Prosim, v napačno smer vozite, jaz bi izstopila

Padci in rasti na svetovnih borzah. Zadnji mesec ali dva ni dneva, ko bi mediji ne posvečali tej temi dobršen del svojega dnevnega prostora. O borzah pišejo časopisi, o njih poročata radio in televizija, preprosti ljudje pa o tem še ne razpravljajo veliko. Borza z našim vsakdanjim življenjem nima kaj dosti opraviti in dnevi tečejo nekako naprej tako kot pred letom: prav tako je treba zakuriti, navaditi se je treba na zimski urinik, pa dela je veliko, pravzaprav več kot lani in prostega časa vse manj, veliko manj kot lani ali predlanskim. Vsak dan manj, ker so zahteve delodajalcev vsak dan večje.

Sicer pa borzne padce nekoliko bolj zaskrbljeno spremljajo tisti, ki imajo nekaj prihrankov v banki in nekaj kritičnega duha. Inflacija je visoka, donosi nizki, skratka, denar izgublja vrednost. Tisti denar, za katerega smo tako garali. In občutek imamo, da se nekdo sedaj igra z nami in našim trdim delom. Sicer, na srečo, panike med preprostimi ljudmi ni, na srečo, ker je sedaj za paniko v resnici prepozno. Predvsem v Sloveniji, pa tudi v Italiji, so ljudje na veliko vlagali v sklade. Investitorji in bančni svetovalci so jim zagotavljali, da

je to dobro, kajti na dolgi rok so skladi vsekakor donosni, bolj donosni, recimo, od bančnih depozitov. Pa so ljudje v to verjeli, še vedno verjamejo, čeprav jim lahko vsak povprečen matematik dokaže nasprotno. Skladi in delnice so sedaj padli pod vrednost izpred petih, desetih let, to se pravi, da si po desetih letih na istem ali celo na slabšem, kot si bil. Tako nekako, kot bi nikoli ne varčeval.

Preprost primer: kdor je pred dvajsetimi leti kupil delnice tedaj solidnega avtomobilskega koncerna General Motors, ima sedaj v banki manj denarja, kot ga je imel pred dvajsetimi leti. Koliko denarja pa bi imel, če bi denar vezal na depozit s tri ali pet odstotno donosnostjo? Od šestdeset do sto odstotkov več, in to je veliko, zelo veliko!

Žal, pa je ta požrešni neoliberalistični sistem naš denar potreboval in zato so nam zagotavljali, da je tako varčevanje dobro, varno. Saj konec koncev borzno trgovanje ne sloni na resničnih dosežkih posameznih podjetij, temveč na špekulacijah in denarnih igrah. Celó v taki krizi, kot je dandanašnja, je bilo še do pred kratkim možno s špekulacijo zaslužiti skoraj na vseh svetovnih borzah. Dovolj je bilo, da

si prodal delnice, ki jih v resnici nikoli nisi imel, v roku treh dni

pa si jih nato kupil, seveda po veliko nižji ceni. Na tokijski borzi so na primer tako špekulativno trgovanje prepovedali šele pred dnevi.

Da je nekaj gnilega v tem sistemu, je priznal celo italijanski finančni minister Tremonti. Go-

voril je o Svetem pismu in o tem, kako je Jezus trgovce z novci zmetel iz templja. Dandanes pa sedijo trgovci v prvih vrstah, besedo imajo ne samo v templjih, ampak tudi pri vladnih zadevah. In njihove besede polnijo naš vsakdan in naša življenja, kjer ni več prostora niti za Sveto pismo niti za katerokoli dobro knjigo.

Branje je neoliberalistični ekonomiji popolnoma odveč. Zakaj pa bi bili ljudje osveščeni, ko pa morajo sedeti nizko v proizvodni verigi in preživljati prosti čas v nakupovalnih središčih. Z grozo sem prebrala intervju s Condoleezo Rice, ki

cu, ko je Janez Janša v nekem predvolilnem intervjuju izjavil, da so knjigarnice edina vrsta trgovin, za obisk katerih mu ni škoda časa. Naše uboge pozabljene knjigarnice!

Kaj se bo izcimilo iz te krize, tega dejansko nihče ne ve. Še sami ekonomski strokovnjaki tega ne vedo povedati. Lovke nam neznanne pošasti se počasi iz borznih soban spuščajo v naš vsakdan. Pri šempetrski Iskri je veliko ljudi na neplačanem dopustu, že januarja pa grozijo odpusti. V Furlaniji zapirajo velika nakupovalna središča in seveda tudi odpuščajo, nepremičnin se ne da več prodajati po nobeni ceni. Ja, bencin je seveda končno cenejši, kurivo tudi in ljudje smo seveda tega veseli. In nočemo pomisliti, da je vzrok temu nizko povpraševanje po petroleju. Petroleja svet potrebuje vsak dan manj, to pa pomeni, da se je globalna rast proizvodnje ustavila in sedaj pada. Če pa pada proizvodnja, bodo temu sledila odpuščanja, denarja bo manj, za

vse. Tudi za zdravstvo in socialo. Še vedno upam, da se bo vse lepo izteklo, da se bomo nekega jutra zbudili in nam bodo povedali, da je recesije konec, da prežeče pošasti za našimi okni ni več. Ko pa že mora priti do krize, upam, da bodo posledice čim manj hude za nas preproste ljudi in da bo ekonomskim preobratom sledil nov družbeni red, kjer etika ne bo več zastavljena ekonomskim interesom in kjer bodo svetu vladale vrednote ne cene in povpraševanje.

Ravno v tem okviru me je pred dnevi globoko razjezila izjava visokega predstavnika italijanskih sindikatov, ki je po televiziji priporočal ljudem, naj ne nehajo kupovati. Naj prihranijo pri energiji ali pri čemerkoli, je rekel (beri: preživite zimo v mrazu), a naj še naprej zahajajo v nakupovalna središča in naj tu trošijo denar, da bodo reševali državno ekonomijo.

V rit naj se pišejo! Morda se take ekonomije ne da in sploh ne iz-

plača rešiti. Morda je družba, kjer si niti najbolj odgovorni ne upajo reči ljudem, da je nastopil trenutek, ko morajo zategniti pas, in čas, da nehajo tratiti denar za povsem nepotrebno šaro, res popolnoma gnila družba. Družba, ki ji je denar edini vladar in ki noče razumeti, kako blizu propada je, ne samo gospodarskega, temveč tudi moralnega.

Suzi Pertot

Mlada športna panoga

Openski konji so stalen in ugleden član A1 lige v hokeju na rolerjih

Konec tedna bo z gostovanjem v Milanu začel s prvenstvenimi nastopi v državnem prvenstvu A1 lige v hokeju "in line" (oziroma na rolerjih) Polet Kwins Zadruga kraška banka. Openski konji tekmujejo v najvišjem prvenstvu te mlade športne panoge že od same njegove ustanovitve, se pravi polnih dvanajst let. Nedvomno so eden najbolj uglednih klubov v Italiji in v društveni vitrini hranijo tudi državni pokal, doslej najprestižnejšo osvojevo lovoriko.

Polet je eno redkih društev, ki samo vzgaja svoje hokejiste. Brata Mojmir in Samo Kokorovec ter njun bratranec Mitja so stebri moštva že od vsega začetka, v tem desetletju pa je hokejska sekcija proizvedla še kar nekaj dobrih igralcev, v zadnjih sezonah predvsem že preverjena Davida Battistija in Stefana Cavalierija, ki sta tudi državna reprezentanta (ter seveda nosilca igre v ekipi). Ves čas moštvo pomaga nekaj "tujcev" iz Slovenije, letos, ko ima lahko vsaka postava na tekmi do tri tuje igralce, bodo to potrdili fantje iz osrednje Slovenije, Aleš Fajdiga (napadalec in prvi strelec), Jure Ferjančič (obrambna linija), sin večletnega trenerja Acija, in vratar Aleš Petronijević. Omenjeni posamezniki bodo tudi letos s še nekaterimi sestavljali ogrodje ekipe (na igrišču je pet hokejistov), ob že izkušenih možeh pa se bo kalila skupnica obetavnih mladih. Človeka, ki ju je treba pri Poletu Kwins izrecno omeniti, sta brez dvoma brata Matteo in Doriano Deiamo. Društ-

vu sta se približala že pred več leti in sta izjemno koristni osebnosti, res nenadomestljiva športna delavca. Matteo je športni vodja prve ekipe in sploh glavni organizator hokejske sekcije, mlajši

družuje samo na tekmah. Ta šport je zelo razširjen v Sloveniji (zlasti v Ljubljani in po glasbeni skupini Agropop znanim Horjulom) in večina italijanskih ekip - tudi na primer Arezzo, Forlì in prvak

brat Doriano pa spreten in požrtvovalen člen na igrišču ter obenem trener mladinskih postav. Mladinski pogon je namreč pomembna postavka pri openskih konjih (kuanje v narečnem izvirniku, po katerem naziv Kwins). Naraščaja ne manjka, škoda le, da se naša slovenska mladina razen redkih izjem ne odloča za ta šport.

Sicer je treba vedeti, da je hokej na rolerjih po popularnosti in številu registriranih tekmovalcev v Italiji objektivno drugorazredna panoga. Prvoligaške ekipe, kot so Kwins, trenirajo namreč zgolj dvakrat tedensko. Več tujcev pa se, kot se dogaja v namiznem tenisu (drugi disciplini s skromno konkurenco, v kateri uspeva naše športno gibanje), soigralcem pri-

Asiago - ima na spisku po enega Slovenca. Da ne govorimo o tržaški Ederi, ki ima - sodeč po uradni spletni strani italijanske hokejske federacije - registriranih

kar pet slovenskih igralcev (Kos, Nabergoj, Simšič, Sotlar in Žerdin). Okoli odličnega Neja Sotlarja je sicer v preteklih mesecih nastala polemika, saj ga je registrirala španska ekipa, s katero Ljubljancan tudi že igra, pri Ederi pa trdijo, da so lastniki izpisnice. Tržaško društvo se je lani uvrstilo v finale za državni naslov in nastopalo tudi v Ligi prvakov. Klub ogromno vlaga v tuje igralce, nato pa ob koncu vsake sezone grozi z zaprtjem sekcije, češ da ni denarja zaradi odsotnosti institucij in pomanjkanja pokroviteljev. Tudi letos je naposled ekipa med sodelujočimi v prvenstvu in tudi z zelo dragim iglarskim sestvom...

Drugačna je politika pri Poletu, ki nima visoko donečih ambicij, ampak vedno stoji na realnih tleh in išče z lastnimi močmi obstoj v družbi najboljših ekip v državi. Tudi spričo teh zdravih načel, urejenih računov, bogatega podmladka in sploh resnosti športnih delavcev (ki so med drugim sami postavili na noge pokrito kotalkališče na

Pikelcu in poleti proslavljali tudi 40-letnico "oranžnih") je opensko okolje cenjeno pri vsedrjavni zvezi in med nasprotniki.

HC

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Zeus Quartu Sant'Elena - Krus 4:2
Moška B2 liga: Marling - Krus 3:5

NOGOMET

Promocijska liga: Vesna - Capriva 1:0,
Panzano - Krus 2:5, Juventina - Pertegada 0:0

1. amaterska liga: Savodnje - San Giovanni

3:1, Primorec - Medea 0:1
2. amaterska liga: Breg - Porpetto 1:0,
Primorje - Chiarbola 0:0,

Fogliano - Zarja/Gaja 2:2

3. amaterska liga: Mladost - Sagrada 0:1

KOŠARKA

Moška C liga: Bor - Cadraipo 89:86,

Spilimbergo - Jadran 63:67

Moška D liga: Breg - Fogliano 72:57,
Dom - Intermuggia 60:66,
Manfalcone - Kantovel 75:56

Ženska C liga: Concordia - Polet 73:53

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga - Sangiorgina 3:2

Moška C liga: Porcia - Sloga Tabor 1:3,

CUS - Olympia 3:1, Soča - Basiliano 0:3,
Prato - Val 3:0

Ženska D liga: Pasiano - Bor/Breg 1:3

Moška D liga: Lignano - Sloga 3:1

BALINANJE

Moška C liga: Gaja - Tre Stelle Ronke 8:8

Iz Tržaške

Dan odprtih vrat v Dragi pri Bazovici

Če bi se kdo želel pridružiti pustolovskemu svetu skavtstva, lahko pride pogledat na Dan odprtih vrat v nedeljo, 16. novembra, v Drago pri Bazovici od 9.30 dalje. Osnovnošolci se bodo lahko z Akelo, Bagheero in Kačo Kaa lovili po džungli, izdelovali ročne izdelke, se preizkusili v poligonu, se igrali z ostalimi otroki. Izvidniki in vodnice pa se bodo lahko preizkusili v poti preživetja, si skuhalo kosilo na ognju, postavili šotor, odšli na odkrivanje skrivnosti narave, pobarvali muralce, se sami preizkusili v plezanju in v "biksanju" s stroporom. Kosilo bo poskrbljeno za vse, v popoldanskim urah pa bo sledila še skavtska maša, ki jo bo daroval Sandi Osojnik.

Slovenska zamejska skavtska organizacija že več kot petinpetdeset let združuje mlade v svoje vrste in jih vzgaja v slovenskih, krščanskih in skavtskih vrednotah. Z raznoliko metodologijo dela se približuje otrokom različne starosti in se trudi v njih vzbuditi željo po osebni rasti, po duhovni poglobitvi in po odgovorni držbi v družbi in njihovem življenju.

Najmlajši člani organizacije, to so volčiči in volkuljice, lahko tako preko zgodbe o Mowgliju spoznavajo postavbo džungle in se učijo loviti plene z Akelo, Bagheero, Kačo Kaa, Baloojem in drugimi. V drugi starostni veji, pri izvidnikih in vodnicah, pa prihaja v ospredje pustolovščina, ki jo otroci doživljajo v tesnem stiku z naravo, s taborjenjem v šotorih, z gradnjo bivakov in drugih zgradb, s kuhanjem obrokov na ognju, z večernimi tabornimi ognji. Starejši člani, roverji in popotnice, pa se v skupnosti klana prvič soočajo s pomenom služenja bližnjemu in s potjo, ki jih vodi po gorskih strminah ali tudi v oddaljene kraje v spoznavanje novih prijateljev in navezovanje stikov z drugimi skavti sveta. / (Jc)

Klasični licej France Prešeren / Nekdanji dijaki na obisku pri sedanjih 'kolegih'

Minilo je 60 let, odkar so Marija Raunik, Erika Pojavnik Zupančič, Ines Tence Kostnapfel, Marta Legiša, Anica Šturm Žabkar, Dušan Gruden, Milan Gregorič, Leander Cunja in Saša Martelanc 16. oktobra leta 1948 prvič prestopili prag slovenskega klasičnega liceja France Prešeren, ki je takrat imel svoj sedež v ul. Lazzaretto vecchio št. 9. V sklopu proslav ob 60-letnici slovenskega klasičnega liceja v Trstu so nekdanji dijaki višje srednje šole bili v soboto, 8. novembra, gostje v posloplju liceja Prešeren, kjer so sedanji generaciji študentov razložili, zakaj je klasični licej pomembna življenjska šola. Študij klasičnega jezika je namreč podlaga, na kateri se lahko gradi študij drugih jezikov, razčlenjevanje in analiza stavkov v latinščini in grščini pa dijaka postroji, da bo v življenju vselej znal globoko razmišljati.

Na liceju Prešeren so se odločili, da bodo okroglo obletnico počastili z nizom pobud. Sobotno srečanje je bilo namreč le eno izmed takih, pomembno pa je bilo zato, ker se je današnja mladina z neposrednim pričevanjem nekaterih nekdanjih dijakov seznanila predvsem s težkimi okoliščinami, ki so botrovala ustanovitvi liceja. Jeseni leta 1948 je s prvim razredom oz. četrto višjo gimnazijo zaživel klasični licej, za nastanek katerega je v tedanjem obdobju močne protislovenske nastojenosti veliko prispevala nekdanja ravnateljica Nada Pertot. Anglo-ameriška zavezniška vojaška uprava je takrat pristala na odprtje klasičnega liceja, sicer pod pogojem, da bi bilo vsaj 12 vpisanih: prof. Pertotova je zato uspešno prepričevala mlade, naj se vpišejo na klasični licej. Pobudnik srečanja Saša Martelanc je poudaril, da je pokojna ravnateljica dobro vedela, da bi brez klasičnega liceja ostale našim dijakom nekatere pomembnejše univerzitetne fakultete nedostopne. Njeno prizadevanje je treba vzeti kot vzor tudi danes, ko se nad šolstvom v Italiji zgrinjajo temni oblaki.

“Društva in organizacije predstavljajo hrbtnico naše manjšine”. Združevanje omogoča našim ljudem, da živijo in delajo v slovenskem ambientu, se pogovarjajo v materinem jeziku in imajo priložnosti gojiti in razvijati materin jezik. Tu se tudi “goji narodna pripadnost, čut za

Damijan Terpin

pripadnost slovenskemu narodu, kar je seveda še marsikaj več od tega, da le govorimo slovensko. Ne želimo biti le italijanski državljani slovenskega jezika, pač pa predvsem pripadniki slovenskega naroda, sicer z italijanskim državljanstvom”. Italija se je zavezala za mednarodni dogovor in v sami ustavi, da bo temu delu slovenskega narodnega telesa priznala pravice, ki mu bodo omogočile, da se ne asimilira.

Teh pravic žal nismo dobili celih 53 let in šele leta 2001 je bil odobren zaščitni zakon. “Od tega, kar v njem piše, pa je bilo do danes realizirano bore malo”; če odmislimo dvojezične osebne izkaznice, šolo v Špetru pa še kakšno malenkost, ostaja večji del zakona le na papirju. “Seznam nerešenih zadev je naravnost presunljiv”. Namesto da bi italijanska država po sedmih letih vendarle resno začela izvajati zaščitni zakon, tvegamo sedaj pravo katastrofo za naša društva in organizacije: dvojezičnih tabel nočejo namestiti niti tam, kjer so že bile, s šolsko reformo bi nam radi vzeli še dober del tistih šolskih institucij, ki jih že imamo, nakazujejo pa se tudi zelo nevarne tendence, zlasti v Benečiji in Režiji, da bi tamkajšnje slovensko prebivalstvo iztrgali iz konteksta naše slovenske narodnostne skupnosti. Slovenska manjšina v Italiji je 50 let živela brez zaščitnega mehanizma, zato nas je asimilacija v vsem tem povojnem obdobju hudo prizadela. Če pa bo ritem izvajanja naše zaščite enak dosedanemu, tvegamo, da bo zakon spoštovan in uresničen takrat, ko slovenske manjšine v Italiji pravzaprav ne bo več. “Tudi zaradi vsega tega ocenjujem, da potrebujemo Slovenci v Italiji zbirno stranko, ki nas bo povezala, znotraj katere bomo zmogli odkritega in demokratičnega dialoga in soočenja različnih mnenj, navzven pa bo sposobna zastopati najbolj avtentična stališča in potrebe slovenske manjšine v Italiji”.

Zadnje deželne volitve so pokazale, da si slovenske volilke in volilci želijo predvsem enotnosti, širine in odprtosti, pa tudi povezanosti na t. i. narodnostnem programu. “Naša stranka je v izvoljenih organih vselej dokazovala, da ima celovit pogled in čut za širšo družbeno realnost”. V deželni svet je SSK izvolila Igorja Gabrovca, človeka, ki je “v krovni organizaciji, ki je še vedno izraz tistega dela manjšine, ki se prvenstveno ne pripozna v potrebi po nastopanju v slovenski stranki, opravljal drugo najpomembnejšo funkcijo”. Ta poteza je “prelomnega pomena za našo manjšino, Slovenska skupnost pa je konkretno pokazala, kako si predstavlja sožitje različnih mišljenj in prijemov v zbirni stranki. Na listo smo uvrstili kandidate različnih gledanj in prepustili volilcem izbiro, da s prefe-

S I. STRANI 13. deželni kongres SSK “Za vse nas!” politični izziv za vso našo...

rencami odločijo, komu bolj zaupajo. Ocenjujem, da je to velik izraz demokracije, predvsem pa utemeljitev našega pristnega namena po združevanju ob upoštevanju različnih mnenj”. Preseganje ideoloških pregrad je danes, tudi v zamejski stvarnosti, realnost in ključni razlog naših

Renzo Tondo

zgodovinskih delitev je torej odpravljen. Zbirna stranka ne pomeni nikakršnega zapiranja v svoj vrtiček, pač pa predstavlja sredstvo, ki lahko naši manjšini omogoči boljše uveljavitev lastnih interesov. Ne živimo izven politične stvarnosti, saj smo že danes federativno povezani z drugo najmočnejšo stranko v državi in se s pozicije moči svoje volilne teže soočamo z ostalimi političnimi partnerji in sodelujemo pri upravljanju inštitucij na našem teritoriju. Zbirna stranka tudi ne pomeni, da se postavljamo izven bipolarne delitve italijanske in deželne politike ali celo nad njo. Manjšinska stranka ima prednost, da svojo avtonomno politiko uveljavlja tudi in ne glede na svojo umeščenost v ta ali oni politični pol in je torej v stanju poiskati povezave, ki bodo najbolj koristile interesom slovenske manjšine. “To pa ne pomeni, da se postavljamo na politični trg in se prodajamo boljšemu ponudniku. Dobro vemo, kaj so načela demokracije, narodne samobitnosti, pluralizma in socialne pravičnosti, ki jih imamo zapisana tudi v svojem statutu”.

V deželni politiki je Slovenska skupnost s spremembo volilnega zakona vendarle dosegla sprejetje t. i. evropskega modela za olajšano zastopstvo v deželni svet. Do tega rezultata smo lahko prišli tudi zato, “ker smo v deželni svetu imeli našega nepozabnega Mirka Špacapana... Njegova dediščina je izjemno bogata in politični kapital, ki nam ga je uspel ustvariti v teh letih, se je na zadnjih deželnih volitvah bogato obrestoval”. Na zadnjih deželnih volitvah si je SSK morala poiskati večjo stranko, ki bi bila pripravljena uveljaviti novi mehanizem in nam pod pogojem, da dosežemo 1% vseh glasov, omogočiti vstop v deželni svet. “Dogovor, ki smo ga sklenili z Demokrasko stranko, ni samo volilne narave, pač pa je tudi politični dogovor”. Do slednjega je SSK lažje prišla, ker je imela v sami DS dobre zaveznike. “Upam, da bomo vsi skupaj čimprej spoznali, da povojna politična konfrontacija znotraj manjšine med levico in SSK v današnjih političnih razmerah nima več političnega niti ne logičnega smisla ali opravičila”. Slovenci na levici se že kakšno desetletje delijo na dve, tri ali več strank, je povedal Terpin: “Ponovno pa se združujejo predvsem takrat, ko gre za konfrontacijo s Slovensko skupnostjo. Združevanje samo proti nekemu pa po moji oceni ni politična perspektiva. Tudi zaradi tega se mi zdijo izven aktual-

nega političnega konteksta koalicije, ki upravljajo nekatere manjše občine na Tržaškem in Goriškem, kjer si stojijo nasproti na eni strani SSK, na drugi pa naš federirani politični partner, skupaj z ostalo levico. Naš namen, tudi ker želimo resno slediti ideji zbirne stranke, pa je, da v občinah, kjer imamo večinski sistem in kjer smo Slovenci tudi večinsko prisotni (Zgoniku, Repentabru, Sovodnjah, Doberdolu in Števerjanu) že na prihodnjih pomladanskih občinskih volitvah poiščemo način skupnega vodenja naših domačih uprav”.

Zorko Pelikan

Sile in moči ter znanje je potrebno združiti v dobro ljudi; “mislim, da se je dosedanja izkušnja na Repentabru v tem smislu res lepo obrestovala... Na ta način bomo ohranili upravo v slovenskih rokah, bistveno pa bomo pripomogli k združevanju v manjšini, boljšemu upravljanju in končno boljšemu življenju naših ljudi v teh občinah. Gre torej za zelo konkreten politični predlog, o katerem velja razmisliti”.

V razmeroma kratki zgodovini

Rudi Pavšič

samosvojne Slovenije smo Slovenci v Italiji imeli v vladi Janeza Janše verjetno najpozornejšega, predvsem pa v konkretnih političnih potezah najbolj učinkovitega predsednika vlade; ta je namreč spet uvedel funkcijo državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu pri predsedstvu vlade, v parlament je poslal zakon o Slovincih zunaj meja matične domovine. Dobili smo tudi posvetovalni Svet za Slovence v zamejstvu pri slovenski vladi, ki je začel resno in sistematično, na visoki formalni ravni obravnavati našo problematiko. Terpin je izrazil prepričanje, da bo tudi novi predsednik vlade še naprej imel do nas državniški pristop.

V deželni svet namerava SSK delovati kot pristen zastopnik interesov celotne manjšine. “Zato smo navezali stike z deželnim predsednikom Tondom in jih želimo pogledati tudi s tistimi silami dežele večine, ki nam načelno ne nasprotujejo”. Posebni statut je naša dežela dobila zaradi prisotnosti slovenske manjšine. Če vladajoča koalicija želi ohraniti in okrepiti upravno avtonomijo dežele, mora okrepiti prisotnost naše skupnosti in jo tudi ustrezno izkoristiti. SSK torej po-

nuja deželni upravi roko sodelovanja.

Stranka se je močno okrepila z novimi ljudmi, ki prinašajo svežih idej, je še povedal deželni tajnik; zlasti se veseli “preporoda SSK v Beneški Sloveniji in videmski pokrajini”, posebno zadoščenje pa je samostojna politična organizacija Mladi za mlade. 35 mladim, ki se je zbralo na ustanovni skupščini v Nabrežini, in 22, ki se jih je zbralo v Gorici, “je v svoje programske smernice zapisalo, da želijo združevati mlade v politiki ne glede na ideologije”.

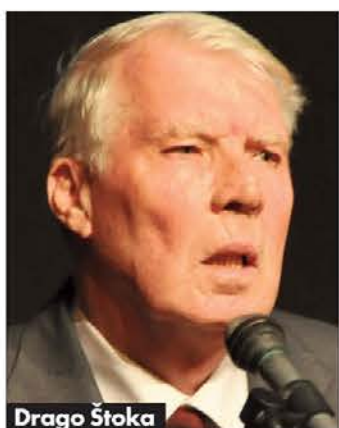
“Slovenska skupnost je spet zaplula s polnimi jadrmi, in to ne samo po našem, manjšinskem zalivu, pač pa tudi na odprto politično morje”, je poudaril Terpin in sklenil: “Želim si, da bi cela manjšina jadrila in veslala bolj skupaj. Cilj pa nam je dosegljiv, če bomo sposobni izmeriti pravo smer in bomo znali sproti ugotavljati, kje pihata najugodnejša sapica. Zbirna stranka Slovencev v Italiji je gotovo najhitrejša in najbolj varna barka za našo skupno plovbo, na njej pa je dovolj prostora za vse nas”.

Miha Brejc

Enrico Gherghetta

Drago Štoka

V razpravi je državni sekretar Pelikan izrazil prepričanje, da bo naša narodna skupnost čim bolj enotno zastopala svoje interese na deželni in državni ravni, pa tudi v odnosu do Slovenije, ki želi povezovalne ustvarjalnega potenciala. Zbirna stranka je “lepa priložnost, verjamem, da se bodo Slovenci skupnosti te sanje uresničile”. Tudi Gherghetta je poudaril, da je preseganje ločitev vprašanje modrosti, pogoj, da smo močnejši in protagonisti na novi evropski sceni. Senatorka Blažina je povedala, da je “enotnost nastopanja ne glede na različne strankarske pripadnosti možna”; v prizadevanju za dosego naših pravic se poslužimo strank, ki so v tem prostoru dokazale skrb za našo skupnost. Predsednik Tondo je še enkrat poudaril, da gleda na Gabrovca kot na insitucionalno oporno točko, ki predstavlja vso slovensko skupnost. Glede splošne krize je povedal, da je pomembno vlagati v

idejo evroregije, kjer so vraščene demokracija, različnosti in volja do dela: “Tekmo moramo odigrati skupaj”, zato je pomembno “razširiti obzorja sodelovanja” na tem geografskem področju. Prisotne je pozval k predstavitvi razvojnih projektov: ohraniti moramo naše korenine, ob tem pa še zlasti “iskati to, kar nas združuje; to mora biti močnejše od tega, kar nas ločuje”. Potrdil je, da se bo v Rimu zavezal za naše šole in delovanje naše kulturne stvarnosti; jasno pa je podčrtal, da namerava delovati v smeri družbene kohezije, “za močno deželo, katere moč je tudi v različnosti”. Evro poslanec Brejc je orisal stanje manjšin v Sloveniji in zaželel, da bi tudi italijanske oblasti prednostno obravnavale našo skupnost. Deželni tajnik Demokrasko stranke Bruno Zvech je prikazal stališče DS do manjšinskih pravic, ki je vselej naklonjeno, saj gre za neodtujljive državljanske pravice. Med dvema strankama obstaja partnerski dogovor, ki sloni na jasnosti in spoštovanju. Deželni tajnik SIK Stojan Spetič je poudaril potrebo po skupnem “kriznem štabu” in akcijske enotnosti, ko gre za skupne interese. Naša manjšina ne potrebuje novih delitev, ampak sodelovanje zlasti pri upravnih volitvah. Smrtnik je podčrtal, da prav zbirna stranka in skupni nastop bi lahko privedla do večje akcijske enotnosti. Predsednik

Tamara Blažina

svetniške skupine UDC v deželni svet Edoardo Sasco je izrazil aplavz, ko je povedal, da je videval lipovo vejico, ko je še nosil kratke hlače, v času prve republike: “Na to morate biti ponosni!” K enotnosti je pozval, ko je rekel, da problemi Slovencev niso problemi desnice ali levece, ampak problemi, ki se rešujejo v pogovoru, zaradi česar je zelo pomembno, da v deželni svet sedi tudi Slovenec, ki zastopa vso skupnost. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je povedal, da bi bilo

Vladimir Smrtnik

Bruno Zvech

lažje prej priti do poenotenja na ravni civilne družbe, in vendar ne gre od rok. Problem je v tem, da smo še vedno preveč obre-

menjeni s preteklostjo, “zaradi nje nismo sposobni narediti korak naprej”. In vendar, “ko pluralnost postane dvojnik ali trojnik, ne gledamo racionalno na prihodnost”. Zato moramo z vrličkov prestopiti na skupno nivo, eni in drugi “narediti korak naprej, a ne s figo v žepu”. Izvolitev Gabrovca pomeni “epohalen zaspek v politiki manjšine”; zato “se potrudimo vsi, da bi ta izvolitev resnično bila začetek novega obdobja”. Predsednik SSK Drago Štoka je izrazil svojo zaskrbljenost zaradi krčenja sredstev; poudaril je, kako je SSK pred več kot 30 leti združila liberalce, socialce in kristjane. Prav tako mora tudi danes skrbeti za “lepo, lojalno in pametno sodelovanje”. V imenu Italijanske unije je Maurizio Tremul izrazil našo skupnostno solidarnost zaradi postavk finančnega zakona, ki ogrožajo delovanje manjšine. Te ne smejo predstavljati stroškov, ampak bogastvo in priložnost. Da podremo te miselne pregrade, moramo na osnovi vrednot nove Evrope nadaljevati plodno sodelovanje.

Na sobotnem delu kongresa v Podbonescu je bila živahna in plodna debata o prihodnjih političnih volitvah in tudi sami notranji organiziranosti stranke Slovenska skupnost. Na volitvah je bilo izvoljeno novo deželno tajništvo. Za deželnega tajnika je bil potrjen Damijan Terpin, deželni predsednik je Rafko Dolhar, deželni podtajnik Andrej Berdon, deželni podpredsednik Hadrijan Corsi in deželni svetnik Igor Gabrovca.

Za tržaško pokrajino: Sergij Mahnič – pokrajinski predsednik, Peter Močnik – pokrajinski tajnik, Fulvia Premolin, Marko Milko- vič, Maja Lapornik, Marko Pisani, Ivo Jevnikar.

Za goriško pokrajino: Silvan Primožič – pokrajinski predsednik, Julijan Čavdek – pokrajinski tajnik, Mara Černič, Dario Bertinazzi, David Grinovero. Za videmsko pokrajino: Miha Koren.

Gorica mora še kooptirati dva člana za deželno tajništvo.

Deželni svet SSK: TRST: Andrej Berdon, Rafko Dolhar, Edvin Forčič, Ivo Jevnikar, Maja Lapornik, Sergij Mahnič, Marij Maver, Igor Pavel Merku, Peter Močnik, Aljoša Novak, Sergij Pahor, Tomaž Petaros, Ivan Peterlin, Alessandro Počkaj, Boris Slama, Primož Šturman, Drago Štoka, Danijel Šuligoj, Albert Tul, Livij Valenčič, Fulvia Premolin, Marko Pisani, Zoran Sosič, Igor Švab, Marko Milkovič; GORICA: Mirjam Bratina, Dario Bertinazzi, Matevž Čotar, Alessandro Quinzi, Julijan Čavdek, Karen Uljan, Peter Černič, Milko Di Battista, David Grinovero, Aldo Jarc, Karlo Mucci, Gabrijela Vidmar, Silvan Primožič, Bernard Špacapan, Božidar Tabaj, Damijan Terpin,

Stojan Spetič

Kristjan Tommasi, Marilka Koršič, Marjan Drufovka, Aljoša Jarc, Walter Bandelj, Hadrijan Corsi, Mara Černič, Lovrenc Peršolja, Mario Brescia; VIDEM: Miha Koren, Manuela Quaranta Špacapan.

Deželni nadzorni odbor: Erika Jazbar, Marko Šavron, Robert Petaros.

Razodišče: Marjan Terpin, Štefan Bukovec, Alojz Tul.